

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
(ЗБІРНИК ТЕСТІВ)

7 КЛАС

Черкаси – 2024

УДК 373.5.016:821.161.2

З-41

Схвалено вченою радою КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради». Протокол № 3 від 30.08.2024 року

АВТОРИ-РОЗРОБНИКИ:

БОНДАРЕНКО О. А., завідувач лабораторії-центру зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

ГРЕКАЛО Т. Д., учитель української мови та літератури Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №32 Черкаської міської ради;

ЗАВАДСЬКА С. Д., учитель української мови та літератури Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №10 Черкаської міської ради;

ЗДОР С. В., учитель української мови та літератури Черкаського гуманітарно-правового ліцею Черкаської міської ради;

ЛОБЕНКО Н. М., методист комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

ПОВОЛОЦЬКА І. М., учитель української мови та літератури Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №13 Черкаської міської ради;

СЕМЕНОВА Н. В., учитель української мови та літератури Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №20 Черкаської міської ради;

СЕМЕНОГА Л. Д., учитель української мови та літератури Смілянської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №12 Смілянської міської ради Черкаської області;

ТОВСТОП'ЯТ О. В., учитель української мови та літератури Черкаського колегіуму «Берегиня» Черкаської міської ради;

ХИЖНЯК Т. В., учитель української мови та літератури Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №24 Черкаської міської ради

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Лісова Н. І., доктор педагогічних наук, проректор із питань зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Дорош Л. М., учитель української мови та літератури Черкаського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – спортивного профілю №34» Черкаської міської ради

3-41 Нова українська школа. Українська література (збірник тестів). 7 клас. / авт.-роз. Бондаренко О.А. та ін. Черкаси : КНЗ «ЧОППОПП ЧОР», 2024. 186 с.

Збірник містить тести з української літератури, укладені за модельною навчальною програмою «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А.). Розроблені педагогічними працівниками завдання, які входять до складу тестів, мають компетентнісне спрямування та дають можливість з'ясувати рівень сформованої читацької як предметної, ключових компетентностей, наскрізних умінь учнів та учениць 7 класу відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.

Тести входять до складу електронної бази кластеру компенсаторної освіти «Банк тестових технологій «Самооцінювання рівня навчальних досягнень учнів», розміщеної на сайті інтернет-школи "Навчально-методичний супровід внутрішньої системи забезпечення якості освіти": <https://monitoringck.com.ua/>. Їх можна використати з метою оцінювання / самооцінювання освітніх результатів учнів.

Для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, консультантів центрів професійного розвитку педагогічних працівників та учнів.

КНЗ «ЧОППОПП Черкаської обласної ради», 2024

ЗМІСТ

Художній твір як явище мистецтва. Функції мистецтва	5
Пісенна лірика.....	17
Патріотичні пісні літературного походження.....	28
Тарас Шевченко. «Розрита могила»	38
Іван Франко «Захар Беркут».....	49
А. Чайковський «За сестрою»	58
Василь Симоненко «Лебеді материнства»	67
Сучасна українська поезія про війну	76
Ліна Костенко «Кольорові миші»	90
Анатолій Дімаров «На коні й під конем».....	97
Григор Тютюнник «Климко»	105
Наталка Малетич «Усе шкереберть. І в цьому є сенс»	115
Андрій Кокотюха «Гімназист і Чорна Рука»	123
Катерина Штанко «Драconi, вперед!».....	134
Всеволод Нестайко «Гореадори з Васюківки»	148
Валентин Чемерис. «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання»	161
Олесь Бердник «Хто зважиться – вогняним наречеться».....	169
Галина Пагутяк «Королівство»	179

**ТЕСТИ ЗА МОДЕЛЬНОЮ НАВЧАЛЬНОЮ ПРОГРАМОЮ «УКРАЇНСЬКА
ЛІТЕРАТУРА. 7-9 КЛАСИ» ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ**

(автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А.)

Художній твір як явище мистецтва. Функції мистецтва

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює суть мистецтва.

- А Мистецтво – це змалювання навколишнього світу.
- Б Мистецтво – це сприймання та копіювання життєвих явищ художником.
- В Мистецтво – це сприймання і відтворення світу в художніх образах.
- Г Мистецтво – це художній образ або картина життя, якої не було в дійсності.

2. Відмітьте рядок, у якому перелічено види мистецтва.

- А Театр, малярство, комп'ютерна гра, хореографія.
- Б Кіно, музика, живопис, література.
- В Література, музика, графіка, вишивка.
- Г Різьба, скульптура, графіка, малярство.

3. Укажіть на правильне твердження: «Пізнавальна, естетична, ігрова, виховна – це...»

- А риси мистецтва
- Б ознаки мистецтва
- В характеристики мистецтва
- Г функції мистецтва

4. Визначте розмір вірша:

**«Маєш крила, маєш силу,
є коли літати...».**

- А хорей
- Б ямб

5. Укажіть послідовність традиційного сюжету художнього твору.

- А розвиток дії – зав'язка – кульмінація – розв'язка
- Б зав'язка – розвиток дії – кульмінація – розв'язка
- В кульмінація – розв'язка – розвиток дії – зав'язка

Г зав'язка – кульмінація – розвиток дії – розв'язка

6. Визначте художній засіб, використаний в уривку:

*Ця ніч була загрозлива і темна.
І так хотілось тиші і тепла!*

- А анафора
- Б метафора
- В гіпербола
- Г епітет

7. Укажіть синонім до терміну уособлення.

- А епітет
- Б порівняння
- В персоніфікація
- Г метафора

8. Визначте за мотивом жанр обрядової пісні: «сподівання дівчини на щасливу долю».

- А русальні
- Б купальські
- В жнивварські
- Г щедрівки / колядки

9. Укажіть вид пісень, який НЕ належить до літнього циклу.

- А жнивварські
- Б русальні
- В гаївки
- Г купальські

10. Визначте жанр: «Будеш красти — не втечеш напасти».

- А загадка
- Б приказка
- В прислів'я
- Г скоромовка

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	"екзотична птаха", "очі-намистинки", "непристойно яскрава"	А	риторичний оклик

2	Щоб все збулося! О, не сумуйте!"	Б	порівняння
3	Пролісків перших блакитні отари...	В	епітети
4	Ніч – мов криниця без дна.	Г	метафора
		Д	гіпербола

12. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	Часник – як бик, Цибуля – як зозуля, Пшениця – як рукавиця.	А	персоніфікація
2	Хай дасть нивка по сто кіп, По сто тисяч один сніп.	Б	метафора
3	Ой глянь, глянь на Україну рідну, Ой глянь, глянь на змучену, бідну.	В	анафора
4	Серце нудьгує, і плаче воно	Г	гіпербола
		Д	порівняння

13. Співвіднесіть види мистецтва із засобами створення образів.

<i>Види мистецтва</i>		<i>Засоби створення образів</i>	
1	скульптура	А	голос
2	музика	Б	фарби
3	малярство	В	танок
4	хореографія	Г	гіпс

14. Поєднайте види мистецтв зі словами-термінами, які до них належать.

<i>Види мистецтва</i>		<i>Слова-терміни</i>	
1	література	А	конферансьє
2	живопис	Б	танок
3	музика	В	мольберт
4	театр	Г	ноти
		Д	актор
		Е	повість

15. Співвіднесіть види мистецтва і фото.

<i>Види мистецтва</i>		<i>Фото</i>	
1	література	А	

18. Прочитайте притчу і виконайте завдання.

Ким ще я міг стати?

Жили два брати. Один брат став успішною людиною, яка досягла популярності своїми справами, а другий – злочинцем.

Одного разу поліція заарештувала злочинця, і справу передали до суду. Перед судом група журналістів обступила ув'язненого і один з них поставив запитання:

– Як так вийшло, що ви стали злочинцем?

– У мене було важке дитинство. Мій батько пив, бив мою матір, мого брата і мене. Ким же ще я міг стати?

Згодом журналісти підійшли до успішного брата і запитали:

– Ви відомі своїми досягненнями. Як так сталося, що ви домоглися такого успіху?

Чоловік задумався, а потім відповів:

– У мене було важке дитинство. Мій батько пив, бив мою матір, мого брата і мене. Ким же ще я міг стати?

18.1. Сформуйте довідку з теорії літератури, увідповіднивши ліву й праву колонки.

<i>Довідка з теорії літератури</i>			
1.	Сюжет	А	це основна думка твору
2.	Тема	Б	система подій в художньому творі, в ході яких розкриваються характери персонажів і головна ідея
3.	Проблема твору	В	узагальнена основа змісту художнього твору
4.	Ідея	Г	порушені в творі злободенні життєві питання
5.	Художній образ	Д	узагальнена картина життя, що емоційно та естетично втілена в конкретно художню форму творчою уявою митця

18.2. Створіть образи головних героїв притчі, використовуючи прислів'я / приказки / фразеологізми.

	<i>Герої притчі</i>		<i>Прислів'я / приказки / фразеологізми</i>
1.	Успішний брат	А	Яблуко від яблуні далеко не котиться.
2.	Брат-злочинець	Б	Чесць – це мораль справжніх людей.
		В	Одного поля ягода.
		Г	Перекладати з хворої голови на здорову.
		Д	Хто сіє чесноти, пожинає шанування.
		Е	Кожна людина є покровителем своєї честі.

1	Успішний брат						

2	Брат-злочинець						

18.3. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває ідею притчі.

- А Добрі діти – батькам вінець, а злі діти – кінець.
- Б Вчися доброму – погане на ум не піде.
- В У людини завжди є вибір: або пан, або пропав.
- Г Батьків хліб не навчить, як треба жити.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює суть літератури.

- А Література – це кінцевий результат і продукт творчої праці письменника.
- Б Література – це узагальнена картина життя.
- В Література – це вид мистецтва, який в художній формі відображає життя народу.
- Г Література – це творче відображення дійсності за допомогою художніх образів.

2. Відмітьте рядок, у якому перелічено роди літератури.

- А оповідання, повість, роман
- Б лірика, повість, драма
- В лірика, драма, роман
- Г епос, лірика, драма

3. Укажіть на правильне твердження: «Пізнавальна, виховна, комунікативна, естетична, творча – це...»

- А риси літератури
- Б ознаки літератури
- В функції літератури
- Г характеристики літератури

4. Визначте розмір вірша:

**Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть**

- А ямб
- Б хорей

5. Укажіть ознаки гумору.

- А гостре висміювання; мотивація до виправлення вад людського характеру, недоліків поведінки; критика поведінки людей

Б доброзичливість; жартівливий сміх; мотивація до виправлення вад людського характеру, недоліків поведінки

В гостре висміювання; критика поведінки людей; алегоричний зміст

Г комічний сюжет; алегоричний зміст; критика поведінки людей

6. Визначте художній засіб, використаний в уривку:

Зійшлися і роззявили роти

Сімсот роззяв.

А анафора

Б гіпербола

В епітет

Г метафора

7. Укажіть, як називається художньо-образне означення.

А порівняння

Б епітет

В персоніфікація

Г метафора

8. Визначте за мотивом жанр обрядової пісні: «удячність природі за її дари».

А русальні

Б купальські

В жнивварські

Г щедрівки / колядки

9. Віднайдіть вид пісень, до якого належать колискові.

А родинно-побутові

Б календарно-обрядові

В історичні

Г соціально-побутові

10. Укажіть назву короткого влучного вислову, який НЕ виражає закінченої думки.

А загадка

Б приказка

В прислів'я

Г скоромовка

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

Цитати		Художні засоби	
1	"цибулинний золотий узвар", "стилізовані сади"	А	порівняння

2	"наче хмари", "як викута з найліпшої дамаської криці", "гладенька, як пляшка"	Б	епітет
3	"пролилося море сліз", "так ніхто не кохав"	В	гіпербола
4	"Століття, і друге, і третє, – Прислухайся!"	Г	риторичне звертання
		Д	метафора

12. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	Ой хто, хто Миколая любить, Ой хто, хто Миколаю служить...	А	персоніфікація
2	Добрий вечір тобі, пане господарю, радуйся! Ой радуйся....	Б	риторичне звертання
3	Котився віночок по полю, просився у женчиків додому ...	В	анафора
4	Принесла я вам літечко, ще й запашненьке зіллячко...	Г	епітет
		Д	порівняння

13. Співвіднесіть види мистецтва із естетичним відтворенням світу.

<i>Види мистецтва</i>		<i>Естетичне відтворення світу</i>	
1	література	А	зорове сприйняття образів кольорового багатства світу
2	музика	Б	пластичні образи, об'ємно-просторові форми
3	живопис	В	звукові інтонації
4	скульптура та архітектура	Г	слово

14. Поєднайте види мистецтв зі словами-термінами, які до них належать.

<i>Види мистецтва</i>		<i>Слова-терміни</i>	
1	театр	А	концертмейстер
2	музика	Б	притча
3	живопис	В	скульптура
4	література	Г	декорація
		Д	ескіз
		Е	конференцьє

15. Співвіднесіть види мистецтва і фото.

<i>Види мистецтва</i>		<i>Фото</i>	
1	література	А	

2	архітектура	Б	
3	живопис	В	
4	музика	Г	
5	хореографія	Д	

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Пригадайте за схемою роди й жанри художньої літератури і віднайдіть 2 найхарактерніші ознаки епосу.

- А характери героїв розкриваються через монологи й діалоги
- Б авторська розповідь про події зовнішнього світу
- В віршована мова
- Г прозова мова
- Д розкриває внутрішній світ героя, його почуття, переживання
- Е призначення для постановки на сцені

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: "Великий за обсягом прозовий, розповідний художній твір, у якому доля однієї людини пов'язана з життям багатьох інших людей – це...".

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

Завдання 18 – творче

18. Прочитайте притчу і виконайте завдання.

Кошик з яблуками

1. Купив чоловік собі новий дім – великий, красивий. Біля будинку ріс сад з фруктовими деревами... А поруч у старенькій хаті жив заздрісний сусід.

2. Одного разу прокинувся чоловік у гарному настрої, вийшов на ганок, а там – купа сміття. Що робити? Насамперед вирішив прибрати свій ганок, а потім – дізнатися, що це за заздрісний сусід живе поруч. Хотів було посваритися, але вирішив зробити інакше. Пішов у сад, назбирав стиглих яблук і гайда до сусіда.

3. Сусід, почувши стукіт у двері, злорадно подумав: «Нарешті я дістав його!» Відкриває двері з надією на скандал...

4. На його подив, на порозі нікого не було, лише стояв кошик з яблуками.

5. А на яблуках записка: «Хто чим багатий, той тим і ділиться!»

18.1. Художній твір має свою композицію. Скориставшись довідкою з теорії літератури, увідповідніть структурні елементи композиції з асоціативними образами.

	Довідка з теорії літератури		Асоціативний образ
1.	Розв’язка — подія, що розв’язує конфлікт	А	
2.	Розвиток дії — низка подій, у яких розкривається конфлікт і головні герої	Б	
3.	Зав’язка — подія, що кладе початок конфлікту між героями	В	
4.	Кульмінація — найвищий момент у розвитку дії	Г	

5.	Експозиція — вихідні відомості про героїв, час та місце подій	Д	
6.	Епілог — повідомлення про події після розв'язки	Е	

18.2. Зробіть розподіл притчі на відповідні структурні елементи.

<i>Абзаци тексту притчі</i>	<i>Структурні елементи композиції</i>	
1	А	Розв'язка
2	Б	Кульмінація
3	В	Епілог
4	Г	Розвиток дії
5	Д	Зав'язка

18.3. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває ідею притчі.

- А У заздрості нема радості.
 Б На чужий коровай очей не поривай, а свій дбай.
 В Заздрі очі не знають сорому.
 Г Не зазіхай на чуже, бо й свого не матимеш.

Художній твір як явище мистецтва. Функції мистецтва.

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18			
Варіант 1	В	Б	Г	А	Б	Г	В	Б	В	В	1-В 2-А 3-Г 4-Б	1-Д 2-Г 3-В 4-Б	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-Е 2-В 3-Г 4-Д	1-В 2-Г 3-Д 4-Б 5-А	В, Д	оповідання	18.1.	18.2.		
																			1-Б	1-Б,Д,Е	
																				2-В	2-А,В,Г
																				3-Г	18.3. В
																				4-А	
Варіант 2	В	Г	В	А	Б	Б	Б	В	А	Б	1-Б 2-А 3-В 4-Г	1-В 2-Б 3-А 4-Г	1-Г 2-В 3-А 4-Б	1-Г 2-А 3-Д 4-Б	1-А 2-Д 3-Г 4-Б 5-В	Б, Г	повість	18.1.	18.2.		
																				1-В	1-Д
																				2-А	2-Г
																				3-Г	3-Б
																				4-Д	4-А
																			5-Б	5-В	
																			5-Е	18.3. Б	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Композиція художнього твору - теорія літератури . URL: https://ukrlit.net/dovidnik_zno/62.html
2. Композиція художнього твору. URL: <https://studfile.net/preview/5458358/page:19/>
3. Композиція художнього твору: сюжет, позасюжетні елементи. URL: <https://zno.if.ua/?p=965>
4. Короткі притчі для дітей. URL: <https://pritcha.com.ua/kоротki-prytchi-dlia-ditey/>
5. Літературні жанри і стилі. URL: <https://naurok.com.ua/urok---1-tema-literaturni-zhanri-i-stili-115570.html>
6. Приказки та прислів'я про заздрість. URL: <https://vislovi.in.ua/prykazky-ta-prysliva-pro-zazdrist/>
7. Прислів'я та приказки про честь і гідність. URL: <http://vidpoviday.com/prislivya-ta-prikazki-pro-chest-i-gidnist>
8. Прислів'я про добро і зло. URL: <https://pustunchik.ua/ua/online-school/literature/prislivya-pro-dobro>

Пісенна лірика

Завдання початкового та середнього рівнів

Варіант 1

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Упізнайте пісню за терміном в українській історіографії: *«Під Військом Запорізьким найчастіше мається на увазі одне з трьох значень: 1) військово-політична організація з центром у Запорозькій Січі; 2) державне утворення Гетьманщина, що виникло під час визвольної війни Богдана Хмельницького в середині XVII століття на території Середнього Подніпров'я, Полісся, Брацлавщини і Запорозжжя; 3) назва реєстрового війська в Речі Посполитій та Гетьманщині».*

- А «Ой на горі женці жнуть»
- Б «Ой ішов чумак із Дону»
- В «Ой горе тій чайці»
- Г «Ой матінко-вишня»

2. Упізнайте пісню за довідкою про національний символ України: *«Плоди калини стали символом мужності й незламності духу в боротьбі за незалежність рідного краю, благородного пориву виборювати свободу й гідність людську».*

- А «Ой на горі женці жнуть»
- Б «Ой ішов чумак із Дону»
- В «Ой у лузі та ще при березі»
- Г «Ой матінко-вишня»

3. Упізнайте пісню за мотивом: *«тужливий настрій самотнього безталанного козака, якому степ – рідний брат...»*

- А «Ой на горі женці жнуть»
- Б «Ой у лузі та ще при березі»
- В «Ой у лузі червона калина»
- Г «Ой матінко-вишня»

4. Прочитайте тлумачення історичного терміну: *«Людина без постійної роботи і постійного місця проживання».* Про кого йдеться?

- А козака
- Б кріпака
- В бурлаку
- Г чумака

5. Визначте різновид пісні, ідейно наближений до пісень, породжених війною України з росією.

- А козацькі
- Б кріпацькі
- В чумацькі

Г бурлацькі

6. Визначте пафос вірша «Гомін, гомін по діброві».

- А життєрадісний, жартівливий
- Б сумний настрій, жаль, родинні почуття

7. Упізнайте пісню за історичною довідкою: *«Терпів наш нарід польську неволю під Австрією, малярську неволю під Угорщиною, але найтяжчу неволю терпів під Росією, бо там царі і їх уряди 260 років гнобили 35-мільйоновий український нарід, змагаючи до того, щоб його цілком знищити, як націю, а загарбавши його рідну мову та вбивши в нім свідомість національної окремішності, віддати цей волелюбний нарід, давніший від московського, на поталу тому північному грабіжникові, разом з плодючими землями та великими земними скарбами України. І вже царський уряд та всі московські загорільці й наші яничари співали «вічну пам'ять».*

- А «Так вже років двісті»
- Б «Журавлі»
- В «Ой матінко-вишня»
- Г «Ой хмариться, туманиться»

8. Упізнайте пісню за фото.

- А «Ой на горі женці жнуть»
- Б «Ой ішов чумак із Дону»
- В «Ой у лузі червона калина»
- Г «Ой матінко-вишня»

Чумацький Шлях над полем маків

9. Визначте жанр пісні за довідкою: *«У світогляді українців «журавель» є священним птахом, який символізує вірність. Варто зауважити, що вираз «відлетіти у вирій», як оспівується у пісні, в народній поезиці означає смерть людини, адже значну кількість українців під час еміграції чекали важкі випробування і навіть загибель».*

- А козацька
- Б стрілецька
- В чумацька
- Г бурлацька

10. Укажіть прислів'я / приказку, яке / яка найповніше суголосне / -а з подіями в Україні 2022-2023 рр. і піснею «Ой у лузі червона калина».

- А Козацькому роду нема переводу
- Б Вчися доброму – погане на ум не піде.
- В У людини завжди є вибір: або пан, або пропав.
- Г Батьків хліб не навчить, як треба жити.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–16 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами й художніми засобами в них.

Художні засоби		Цитати	
1	повтори	А	«Іди, сину...», «Коли, брате, з війська прийдеш?»
2	звертання	Б	«розчешуть терни»; «висушать вітри», «мене змиють дощі»
3	метафора	В	«густі терни», «буйні вітри», «дрібні дощі»
4	епітети	Г	«гомін, гомін по діброві»

12. Установіть відповідність між цитатами й жанром пісні.

Жанр		Цитати	
1	козацькі	А	Попереду пан хорунжий, Під ним кониченько, Під ним вороненький сильно дужий
2	чумацькі	Б	Хіба тоді твоя буду, як строку й добу(ду). Ой вийду я на гору та й крикну додому, Вари, мати, вечеряти та й на мою долю.
3	наймитські	В	Ой чаєчко наша, неправдонька ваша: Поварили чаєняток - добра була каша!
4	стрілецькі	Г	Буду тінню, Ти світанком будь, В моїх стінах мальви зацвітуть, І згадаю, знай, Наші ночі чорні, як вуаль...

13. Установіть відповідність між образами й жанром пісні.

Жанр		Цитати	
1	козацькі	А	«вуаль, білий танець»
2	чумацькі	Б	«тютюн та люлька, військо запорізьке»
3	наймитські	В	«чаєчка, сира земля»
4	стрілецькі	Г	«миска розбилась, ложка розлупилась»

14. Поєднайте ілюстрацію із жанром пісні.

Жанр	1 козацькі	2 чумацькі	3 наймитські	4 стрілецькі
	А	Б	В	Г
Ілюстрація				

15. Співвіднесіть визначення з назвою пісні.

Назва пісні		Визначення	
1	«Ой у лузі червона калина»	А	Козацькі пісні — народні, історичні співанки та думи в котрих оспівується козацька доба. Містять героїчні, часом алегоричні, засоби опису смерті козака, ...
2	«Ой на горі женці жнуть»	Б	Стрілецькі пісні — пісні, створені в легіоні Українських січових стрільців 1914—1918 під час національно-визвольної боротьби (маршово-бойові, жалобні, ..
3	«Ой горе тій чайці»	В	Наймитські пісні — тематичний цикл станової суспільно-побутової народної лірики, що відображає настрої, умови побуту і соціальний стан наймитів у селянських ...
4	«Ой матінко-вишня»	Г	Чумацькі пісні – пісні, що розповідають про побут чумаків, здебільшого складені самими чумаками.

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Пригадайте теми та характеристики суспільно-побутових пісень і віднайдіть ДВІ недоречні.

А відтворюють настрої певної соціальної групи – козаків, чумаків...

Б не зображують конкретну особу чи подію

В відтворюють певний психологічний настрій, викликаний явищем чи подією, високоемоційні...

Г герої – узагальнені образи певної соціальної групи

Д події зображені за циклами природи

Е призначення для постановки на сцені

Завдання високого рівня

Завдання 17–18 – відкрите з короткою відповіддю

17. Класик української літератури, історик, бандурист, композитор, мистецтвознавець, етнограф, педагог, театральний і громадсько-політичний діяч Гнат Хоткевич охарактеризував один з видів пісень так: «пісні безпомічності, покірності всесильному режимові». Упізнайте цей вид пісень.

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку множини з маленької літери; кількість клітинок не відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

18. Упізнайте героя, оспіваного в пісні «Ой на горі да женці жнуть», за історичною довідкою та портретом:

«...видатний полководець, оспіваний в українських народних піснях, політичний діяч, герой Хотинської війни, учасник та організатор успішних походів проти Османської Імперії та Кримського ханства. Протягом трьох років керував походами у Чорному морі.

У 1618 році військо, яке він очолював, спільно із польськими воїнами розбило російську армію та оточило Москву. І лише з його доброї волі не були підірвані оборонні стіни Москви, та вона не була вщент спалена. Був одним з найбільш освічених людей в Україні того часу. Дбав про підвищення культурного рівня козаків, був опікуном православної церкви, меценатом православних братств та братських шкіл».

(У відповідь упишіть прізвище з великої літери в називному відмінку, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

19. Прочитайте уривки текстів з пісень двох епох. Проаналізуйте рядки та віднайдіть прислів'я, яке найповніше розкриє спільну «ідею, час якої настав» обох творів.

Ніщо не зупинить ідею, час якої настав

Брате скажи, як тебе звати?
 Брате згадай, чи ми ще солдати?
 Чи наша земля ще є під ногами?
 Чи бачиш у снах ще посмішку мами?
 Мушу просити тебе побратиме,
 Бийся за двох, якщо я загину,
 Перші віднесуть Богові душі,
 Останніх не буде – бо всіх не подушать!

Нам готують прем'єри,
 Зовсім чужих вистав,
 «Ніщо не зупинить ідею, час якої настав».
 Герої серцями палають яскраво,
 Навіть напів накалу,
 Ти на коліна не стала, Героям Твоїм
 Слава!

Стоїть явір над водою

Ой поїхав в Московщину	Казав собі: посадили
Та там і загинув.	В головах калину...
Свою милу Україну	
Навіки покинув.	Будуть пташки прилітати
Гадав собі: насипали	Калиноньку їсти,
Високу могилу...	Будуть мені приносити
	Од родоньку вісти!..

А Життя не має ціни, а воля дорожча за життя.
 Б Степ та воля — козацька доля.
 В У полі дві волі: чия правіша того й сильніша.

Г За народ і волю віддамо життя і долю.

Д Краще на рідній землі кістьми полягти, ніж на чужій слави досягти.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Упізнайте пісню за терміном в українській історіографії:

«Бурлаки й наймити в тогочасному суспільстві були найбільш пригнобленими, зневаженими, уполітвченими людьми. Особливо нестерпним було становище жінок і дівчат, самою природою призначених стати матерями, турбуватися, про родину...».

А «Ой матінко-вишня (зірка)»

Б «Ой ішов чумак із Дону»

В «Ой горе тій чайці»

Г «Ой хмариться, туманиться»

2. Упізнайте пісню за довідкою про національний

символ України: «На вишитих рушниках і писанках до цієї пори зберігаються мотиви дубового листя, часто разом із зображенням **калини** як символами чоловічого і жіночого початку, батька й матері».

А «Ой на горі жінці жнуть»

Б «Ой ішов чумак із Дону»

В «Ой у лузі та ще при березі»

Г «Ой матінко-вишня»

3. Упізнайте пісню за портретом героя, зображеного на банкноті номіналом 5 гривень.

А «Ой на горі жінці жнуть»

Б «Ой у лузі та ще при березі»

В «Ой у лузі червона калина»

Г «Так вже років двісті»

4. Прочитайте тлумачення історичного терміну: «Особа, що займалася торговельно-візницьким промислом». Про кого йдеться?

А козака

Б кріпака

В бурлаку

Г чумака

5. Визначте різновид пісні, ідейно наближений до пісень, породжених війною України з росією.

А чумацькі

Б наймитські

- В козацькі
- Г бурлацькі

6. Визначте пафос коломийок.

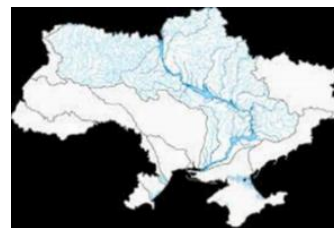
- А життєрадісний, жартівливий
- Б сумний настрій, жаль, родинні почуття

7. Упізнайте жанр пісні за довідкою: «У народі образ чайки є символом осиротілої, самотньої матері. Можливо, походження його сягає часів, коли татарські орди гнали у полон хлопців і дівчат, яким жалібний крик чайок нагадував побивання матерів».

- А стрілецька
- Б наймитська
- В кріпацька
- Г чумацька

8. Упізнайте пісню за річкою, зображеною на фото.

- А «Ой на горі женці жнуть»
- Б «Так вже років двісті»
- В «Ой у лузі червона калина»
- Г «Ой матінко-вишня»

9. Упізнайте пісню за довідкою: «Рекрутчина постає в піснях як соціальне зло, від якого насамперед страждали найбідніші. Під час набору панували несправедливість, хабарництво. Поміщик здавав у солдати навіть того, хто не був придатний до служби: «Хлоп до міри не дістав, панок грішми підсипав...»

- А «В суботу пізенько»
- Б «Ой ішов чумак із Дону»
- В «Ой горе тій чайці»
- Г «Ой хмариться, туманиться»

10. Укажіть прислів'я / приказку, яке / яка найповніше суголосне / -а з подіями в Україні 2022-2023 рр. і піснею «Ой у лузі червона калина».

- А У людини завжди є вибір: або пан, або пропав.
- Б Вчися доброму – погане на ум не піде.
- В Козацькому роду нема переводу.
- Г Батьків хліб не навчить, як треба жити.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–16 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами й художніми засобами в них.

Художні засоби		Цитати	
1	пестливі слова	А	Ой розвився та і край дороги тай Дуб зелененький

			Од'їжджає та із України Козак молоденький
2	звертання	Б	Верни мої чаєнята, діточки маленькі
3	риторичне питання	В	Гей, вернися, Сагайдачний, Візьми свою жінку, Віддай тютюн-люльку, Необачний!
4	паралелізм	Г	Да й чом ти не така? Ох, як і доля ж людська

12. Установіть відповідність між цитатами й жанром пісні.

<i>Жанр</i>		<i>Цитати</i>	
1	козацькі	А	Сльозми моря не доповниш, Царя грішми не вдовольниш, Сина з війська не визволиш
2	чумацькі	Б	Я у степу лежу, по Україні тужу, Чорний крук наді мною все кряче
3	рекрутські	В	Ой чаєчко наша, неправдонька ваша: Поварили чаєняток - добра була каша!
4	стрілецькі	Г	Гей, вернися, Сагайдачний, Візьми свою жінку, Віддай тютюн-люльку, Необачний!

13. Установіть відповідність між образами і піснею.

<i>Пісня</i>		<i>Образи</i>	
1	«Ой горе тій чайці»	А	«зозуля, солдати»
2	«Ой матінко-вишня»	Б	«тютюн та люлька, військо запорізьке»
3	«Ой на горі жінці...»	В	«чаєчка, сира земля»
4	«В суботу пізенько»	Г	«миска розбилась, ложка розлупилась»

14. Поєднайте ілюстрації з назвою пісні.

<i>Жанр</i>	1 «Ой матінко-вишня»	2 «Ой горе тій чайці»	3 «Ой на горі жінці...»	4 «Журавлі»
	А	Б	В	Г

15. Співвіднесіть визначення з назвою пісні.

Назва пісні		Визначення	
1	«Журавлі»	А	Козацькі пісні — народні, історичні співанки та думи в котрих оспівується козацька доба. Містять героїчні, часом алегоричні, засоби опису смерті козака, ...
2	«Ой у лузі та ще при березі»	Б	Стрілецькі пісні — пісні, створені в легіоні Українських січових стрільців 1914—1918 під час національно-визвольної боротьби (маршово-бойові, жалобні, ..
3	«Ой ішов чумак з Дону»	В	Наймитські пісні — тематичний цикл станової суспільно-побутової народної лірики, що відображає настрої, умови побуту і соціальний стан наймитів у селянських ...
4	«Ой матінко-вишня»	Г	Чумацькі пісні — пісні, що розповідають про побут чумаків, здебільшого складені самими чумаками.

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Пригадайте теми та характеристики суспільно-побутових пісень і віднайдіть ДВІ недоречні.

А відтворюють настрої певної соціальної групи – козаків, чумаків...

Б не зображують конкретну особу чи подію

В відтворюють певний психологічний настрій, викликаний явищем чи подією, високоемоційні...

Г герої – узагальнені образи певної соціальної групи

Д відображаються почуття людини, пов'язані з особистим життям

Е тематично ці пісні поділяються на такі тематичні групи: про кохання, взаємини

Завдання високого рівня

Завдання 17–18 – відкриті з короткою відповіддю

17. За словником діалектизмів: «Мáжа (від крим. тасар, буквально — «маляр, угорець»), діал. Мажáра». Упізнайте цей вид пісень.

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку множини з маленької літери; кількість клітинок не відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

18. Упізнайте героя, оспіваного в пісні «Ой на горі да женці жнуть», за історичною довідкою та портретом: «...визначний український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького Правобережної України (1665 – 1676), очільник Гетьманщини (1668 – 1670). Козацький полковник, учасник Хмельниччини та московсько-української війни. Гетьманування, котре припало на добу Руїни, провів у постійних війнах, як із зовнішніми, так і внутрішніми ворогами. Народився в 1627 році в Чигирині, нині Черкаська область, Україна».

(У відповідь упишіть прізвище з великої літери в називному відмінку, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді).

19. Прочитайте уривки текстів з пісень двох епох. Проаналізуйте рядки та віднайдіть вислів, який найточніше розкриє спільну ідею обох творів через образ матері.

Стефанія Стефанія мамо! Мамо Стефанія! Розквітає поле, а вона сивіє!.. Заспівай мені, мамо, колискову, Хочу ще почути твоє рідне слово!..	

«Гомін, гомін по діброві» Гомін, гомін по діброві, Туман поле покриває, Мати сина завертає: «Вернись, синку, додомоньку, Змию, зчешу головоньку Та постелю постеленьку»...	

А «Хто взяв меч, від меча й загине». *Новий Завіт (Мт. 26. 52)*

Б «Війни прокляті матерями». *Горацій*

В «Війна приємна тільки тим, хто не зазнав її». *Веґецій*

Г «Якби в мене були козаки – я б завоював увесь світ. *Наполеон I Бонапарт*

Пісенна лірика

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Варіант 1	А	В	Б	В	А	Б	А	Б	Б	А	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-А 2-В 3-Б 4-Г	1-Б 2-В 3-Г 4-А	1-Б 2-А 3-Г 4-В	1-Б 2-А 3-Г 4-В	Д, Е	рекрутс ькі	Сагайдач ний	Г
Варіант 2	А	В	Г	Г	В	А	Г	Б	А	В	1-Б 2-В 3-Г 4-А	1-Г 2-В 3-А 4-Б	1-В 2-Г 3-Б 4-А	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-Б 2-А 3-Г 4-В	Д, Е	чумаць кі	Дорошен ко	Б

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богдан Хмельницький. Цікаві факти. URL: <https://dovidka.biz.ua/bogdan-hmelnitskiy-istorichniy-portret>
2. Видатні особистості. URL: <https://www.museumsun.org/history/3/6>
3. В суботу пізенько солдатська пісня . URL: <https://about-ukraine.com/zozulya-394/>
4. «Журавлі». URL: <https://ukrland.in.ua/archives/4109>
5. «Ой на горі жінці жнуть. URL: <https://nashe.com.ua/song>
6. «Ой у лузі та ще при березі» . URL: <https://www.pisni.org.ua/songs/217919.html>
7. Петро Дорошенко. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE_%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE
8. Пісні січових стрільців . URL: <https://mus.art.co.ua/pisenna-tvorchist-ukrains-kykh-sichovykh-stril-tziv/>
9. Приказки та прислів`я про волю. URL: <https://vislovi.in.ua/prykazky-ta-prysliv-ya-pro-volyu/>
10. Про московське «ярмо». URL: <https://svoboda-news.com/arxiv/almanachs/1954/files/assets/basic-html/page66.html>
11. Про Чумацький Шлях URL: <https://www.factday.net/3-1-cikave-pro-chumaczkyj-shlyax.html>
12. «Розпрощався стрілець» . URL: <https://www.pisni.org.ua/songs/279414.html>
13. « Так вже років 200» <https://www.pisni.org.ua/songs/445583.html>
14. «Стоїть явір над водою» аналіз (паспорт). URL: <https://dovidka.biz.ua/stoyit-yavir-nad-vodoyu-analiz>
15. Цитати про війну українською мовою. URL: <https://dovidka.biz.ua/tsytaty-pro-viynu-ukrainskoyu>

Патріотичні пісні літературного походження

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь.

1. «Віри склався немов сам із себе, без мого відома і праці. До його підібрав музику мій брат, Лев Ленкий, січовий стрілець, і ця композиція стала улюбленою стрілецькою піснею...», – це історія написання твору...

- А «Стефанія»
- Б «Зродились ми з великої години»
- В «Журавлі»
- Г «Ой у лузі червона калина»

2. Лідер українського гурту «Бумбокс» Андрій Хливнюк заспівав цю пісню посеред Києва, який бомбили російські війська, надавши їй таким чином нової популярності. Відгадайте цю пісню.

- А «Ой у лузі червона калина»
- Б «Місто Марії»
- В «Журавлі»
- Г «Стефанія»

3. Віднайдіть правильне твердження.

- А Українські січові стрільці у піснях зображали героїчну боротьбу з турецько-татарськими нападниками.
- Б У стрілецьких піснях оспівано визвольні змагання українців у ХХ столітті.
- В Головною тематичною групою стрілецьких пісень є ті, у яких зображено національно-визвольну війну під проводом Б. Хмельницького.
- Г Стрілецькі пісні – найдавніші серед історичних пісень.

4. Згадайте романс, присвячений «Карпатській Січі».

- А «Журавлі»
- Б «Місто Марії»
- В «Зродились ми великої години»
- Г «Мій друже Ковалю»

5. Визначте твір з автобіографічною основою.

- А «Журавлі»
- Б «Біля тополі»
- В «Ой у лузі червона калина»
- Г «Зродились ми великої години»

6. Гімном Української повстанської армії (УПА) є твір ...

- А «Журавлі»
- Б «Ой у лузі червона калина»
- В «Біля тополі»
- Г «Зродились ми великої години»

7. На прохання друга Калини, який перебував у надскладних умовах, без їжі, медикаментів, боєприпасів, створено пісню...

- А «Стефанія»
- Б «Журавлі»
- В «Місто Марії»
- Г «Мій друже Ковалю»

8. Укажіть пісню, присвячену загиблим українцям у російсько-українській війні, яку виконує польський гурт «Еней».

- А «Місто Марії»
- Б «Квіти мінних зон»
- В «Біля тополі»
- Г «Стефанія»

9. Російсько-українська війна зображена у творі...

- А «Мій друже Ковалю»
- Б «Стефанія»
- В «Місто Марії»
- Г «Журавлі»

10. Український фольк-реп-гурт став переможцем Євробачення-2022 з піснею про...

- А кохану дівчину
- Б російсько-українську війну
- В трагічне кохання
- Г матір

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між творами та авторами.

<i>Назва твору</i>		<i>Автор</i>	
1	«Квіти мінних зон»	А	С. Чарнецький
2	«Біля тополі»	Б	Б. Лепкий
3	«Ой у лузі червона калина»	В	О. Псюк
4	«Стефанія»	Г	С.Вакарчук
		Д	П. Солодуха

12. Установіть відповідність між творами та образами, які в них постають.

<i>Назва твору</i>		<i>Образ</i>	
1	«Стефанія»	А	дихає війна
2	«Місто Марії»	Б	лан пшениці
3	«Квіти мінних зон»	В	сонце встає
4	«Ой у лузі червона калина»	Г	колискова
		Д	журавлі летять

13. Установіть відповідність між творами та їхніми мотивами.

<i>Мотив</i>		<i>Назва твору</i>	
1	туга за загиблим сином	А	«Місто Марії»
2	незламність захисників Маріуполя	Б	«Стефанія»
3	туга за рідним краєм	В	«Мій друже Ковалю»
4	нелегка повстанська боротьба	Г	«Біля тополі»
		Д	«Журавлі»

14. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитата</i>		<i>Художній засіб</i>	
1	«як удав, не відпускає пустота»	А	метафора
2	«вона рве твої думки»	Б	тавтологія
3	« і вільні уста стисли від болю»	В	епітет
4	«молодий юнак, молодий козак...»	Г	порівняння
		Д	епіфора

15. Установіть відповідність між творами та цитатами з них.

<i>Цитата</i>		<i>Назва твору</i>	
1	Небо гримить над Азовом, Ворог гарматами б'є...	А	«Стефанія»
2	«Розквітає поле, а вона сивіє...»	Б	«Зродились ми великої години»
3	Вітчизні ти будь вірний до загину, Нам Україна вище понад усе!	В	«Мій друже Ковалю»
4	Видиш, брате мій, Товаришу мій...	Г	«Місто Марії»
5	Та іменем нашим свої чорні справи Ізнову прикрили московські полки...	Д	«Журавлі»

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Прочитайте уривок. Визначте ДВА художні засоби, ужиті в ньому.

Корабельні гармати

Не розіб'ють мою мрію!

Віру ніколи не зрадить
Серце моє!
Буде до віку стояти
Праведне місто Марії,
Доки над гордим Азовом
Сонце встає!

- А метафора
- Б анафора
- В порівняння
- Г епітет
- Д тавтологія
- Е алегорія

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: «Урочисте, піднесене, емоційне звучання твору – це його...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

Завдання 18 – творче

18. Прочитайте анотацію на книгу, виконайте завдання.

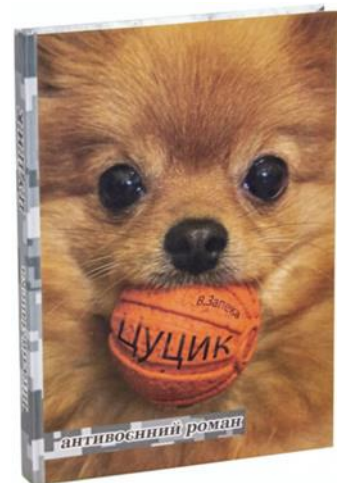
В. Запека «Цуцик»

Віталій Запека з позивним «Спілберг» - боєць батальйону «Полтава», а також фотограф і письменник. Його книгу «Цуцик» уперше опублікували в 2019 році, а в 2021-му цей антивоєнний роман увійшов до списку Шевченківської премії. Яскраво, пронизливо через життя, крізь душу дворняжки автор зумів показати війну, якою вона є. Без пафосу, без зайвого героїзму. Від імені малого собачати, але про людей.

Загалом цей роман про події на Сході України, але за жанром антивоєнний, бо в основі – люди, людяність, радість життя та біль втрат очима собачати, що з'явилося на світ під час війни, росте та пізнає світ з усіма його небезпеками та принадами. Хвиля щемких відчуттів накриває протягом читання твору від першої сторінки й до останньої. Читаєш – і переживаєш за цуценя, що втрачає спочатку маму, а потім людську сім'ю, співчуваєш, з кумедних епізодів смієшся, а моментами не стримуєш сльозу, бо є й трагічні сторінки.

Твір не лише до болю зворушливий, а й правдиво описує життя військових на позиції, поведінку, думки, долі багатьох.

У передмові вказано, що роман присвячено Юлії Угнівенко, дівчинці з села Кряківка Луганської області, яка загинула від російських «градів» разом із сім'єю,

волонтерам Дніпровського госпіталю й собакам на війні (перелічено понад сто тварин «у строю ЗСУ»).

18.1. Сформуйте літературний паспорт твору, увідповіднивши ліву й праву колонки.

<i>Літературний паспорт твору</i>			
1	рід літератури	А	звеличення мужності та стійкості українського народу
2	жанр	Б	зображення життя людей під час війни
3	тема	В	стійкість та патріотизм; біль від утрат рідних та друзів; турбота про тварин
4	проблематика	Г	антивоєнний роман
5	ідея	Д	епос

18.2. Усі твердження щодо тексту анотації правильні, ОКРІМ...

- А автор на власні очі бачив події, які описує у своєму творі
- Б розповідь у творі ведеться від імені тварини
- В у романі героїчно й пафосно зображено війну
- Г твір присвячено загиблій дівчинці
- Д головний герой твору народився під час війни

18.3. Віднайдіть прислів'я / приказку, яка найповніше розкриває ідею роману «Цуцик».

- А Як жили наші діди та прадіди, так нам веліли.
- Б Ніхто не знає, що його в житті чекає.
- В Хто людей питає, той і розум має.
- Г Сонце не згасне, народ не зламається.
- Д Кожна людина по справі пізнається.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. У рядках «У збірці 1915 року в одних випадках січові стрільці співають цю пісню над убитим своїм товаришем «Видиш, брате мій», в інших — «Чуєш, брате мій».

Мова йде про твір...

- А «Ой у лузі червона калина»
- Б «Місто Марії»
- В «Мій друже Ковалю»
- Г «Журавлі»

2. Гімном Організації українських націоналістів (ОУН) є твір...

- А «Ой у лузі червона калина»

- Б «Стефанія»
- В «Зродились ми великої години»
- Г «Журавлі»

3. Правильними є всі твердження, ОКРІМ...

- А стрілецькі пісні співали ще козаки в XVII столітті
- Б стрілецькі пісні підхопили воїни УПА
- В стрілецькі пісні створили вояки Легіону Українських Січових стрільців
- Г багато стрілецьких пісень стали народними

4. Історія створення цієї пісні почалася під час роботи над п'єсою «Сонце Руїни» в 1912-1914 роках, а завершилася наприкінці 1980-х років. Про який твір ідеться?

- А «Стефанія»
- Б «Ой у лузі червона калина»
- В «Журавлі»
- Г «Квіти мінних зон»

5. Укажіть пісню, яку привласнили росіяни, створивши з неї романс «Поручик Голіцин».

- А «Ой у лузі червона калина»
- Б «Журавлі»
- В «Мій друже Ковалю»
- Г «Місто Марії»

6. Визначте знамениту пісню-реквієм.

- А «Стефанія»
- Б «Журавлі»
- В «Ой у лузі червона калина»
- Г «Біля тополі»

7. Укажіть рок-гурт, фронтмен якого написав пісню «Місто Марії».

- А «Бумбокс»
- Б «Без обмежень»
- В «Океан Ельзи»
- Г «Kalush Orchestra»

8. Російсько-українська війна зображена в усіх творах, ОКРІМ...

- А «Стефанія»
- Б «Біля тополі»
- В «Квіти мінних зон»
- Г «Місто Марії»

9. Згадайте, кому присвятив лідер гурту «Kalush Orchestra» пісню «Стефанія».

- А майбутній дружині
- Б своїй матері
- В сестрі
- Г героїні роману

10. Згадайте гурт, який виконує пісню «Біля тополі».

- А «Kalush Orchestra»
- Б «Еней»
- В «Океан Ельзи»
- Г «Без обмежень»

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між творами та авторами.

<i>Назва твору</i>		<i>Автор</i>	
1	«Журавлі»	А	С. Вакарчук
2	«Місто Марії»	Б	О. Псюк
3	«Мій друже Ковалю»	В	М. Матола
4	«Зродились ми великої години»	Г	О. Бабій
		Д	Б. Лепкий

12. Установіть відповідність між творами та образами, які в них постають.

<i>Назва твору</i>		<i>Образ</i>	
1	«Журавлі»	А	люба мама
2	«Зродились ми великої години»	Б	чужина
3	«Місто Марії»	В	об'єднаний народ
4	«Біля тополі»	Г	Азов
		Д	молодий козак

13. Установіть відповідність між творами та їхніми мотивами.

<i>Мотив</i>		<i>Назва твору</i>	
1	еміграція українців	А	«Квіти мінних зон»
2	боротьба українських січових стрільців	Б	«Журавлі»
3	любов до матері	В	«Біля тополі»
4	російсько-українська війна	Г	«Стефанія»
		Д	«Ой у лузі червона калина»

14. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами в них.

<i>Цитата</i>		<i>Художній засіб</i>	
1	«прийшла нова весна»	А	паралелізм
2	«та в Бога вже його душа»	Б	персоніфікація

3	«тверді, міцні, незламні, мов граніт»	В	метафора
4	Ой у лузі червона калина похилилася, Чогось наша славна Україна зажурилася...	Г	анафора
		Д	порівняння

15. Установіть відповідність між творами та цитатами з них.

<i>Цитата</i>		<i>Назва твору</i>	
1	Дихає війна... Мамо, це не сон!	А	«Біля тополі»
2	Марширують наші добровольці у кривавий тан, Визволяти братів-українців з московських кайдан...	Б	«Журавлі»
3	Заки море перелечу, Крилонька зітру!	В	«Квіти мінних полів»
4	Бачиш, сину мій, свічка не згаса, До віку буде вже горіти...	Г	«Мій друже Ковалю»
5	Нам сниться в розлуці згорьований батько, Зсивіла дружина приходить у сні...	Д	«Ой у лузі червона калина»

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Прочитайте уривок, визначте ДВА художні засоби, ужиті в ньому.

Вона рве твої думки...

Вона - пам'ять навпаки...

Вона - сльози і бетон...

Вона - квіти мінних зон...

Дихає війна...

Ні, мамо, це не сон!..

А алегорія

Б анафора

В порівняння

Г метафора

Д паралелізм

Е постійний епітет

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: «Славень, урочиста пісня, яка возвеличує когось чи щось, — це...».

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери).

Завдання 18 – творче

18. Прочитайте анотацію на книгу, виконайте завдання.

О. Михеда «Котик, Півник, Шафка»

Це восьма книжка письменника Олександра Михеда, але перша казка. На її сторінках оживають символи стійкості українців у протистоянні з російськими окупантами – шафка, що втрималася на стіні зруйнованого будинку в Бородянці, півник васильківської майоліки, який уцілів на шафці, та врятована з сьомого поверху пошкодженої багатоповерхівки кішка.

Також ми познайомимося із звичайною родиною, у двері якої постукала війна.. Життєпис днів в окупації та людських історій, будні в часи війни, пам'ять про минуле та обереги, що незримо захищають теперішнє... Усе це Олександрю добре знайоме, адже його батьки пережили майже три тижні окупації в Бучі, а його будинок у Гостомелі знищили російські загарбники. Сам він вступив добровольцем до лав ЗСУ, але не припиняє писати.

«Я хотів написати книжку, від якої було би боляче і добре, яка б не давала забувати злочини росіян, але давала надію, що все буде добре. Бо немає іншої реальності й майбутнього, ніж перемога України», – так говорить Олександр про свою книгу.

Це історія двох жінок, бабусі й онуки, котрі опиняються під російською окупацією на Київщині. Їхні магичні помічники – Котик, Півник, Шафка. Кожен із них пройде свій шлях утрат і перероджень.

18.1. Сформуйте літературний паспорт твору, увідповіднивши ліву й праву колонки.

<i>Літературний паспорт твору</i>			
1	рід літератури	А	стійкість та мужність у складних випробуваннях; біль від утрат; надії на визволення
2	жанр	Б	зображення життя української родини під час російської окупації
3	тема	В	епос
4	проблематика	Г	казка
5	ідея	Д	несхитна віра в перемогу українців

18.2. Усі твердження щодо тексту анотації правильні, ОКРІМ...

А змальовані у творі події відбуваються на окупованій Київщині

Б символами стійкості українців є Котик, Півник, Шафка

В Котик, Півник, Шафка проходять свої випробування

Г задум автора – написати казку для свого сина Олександра

Д в основі твору – реальні події, які пережили рідні Олександра

18.3. Віднайдіть прислів'я / приказку, яка найповніше розкриває ідею твору «Котик. Півник. Шафка»

А Світ не без добрих людей

Б Хто з народом, той непереможний

В Сила та розум – краса людини

Г Яке коріння, таке й насіння

Д Сім'я сильна, коли над нею один дах

Патріотичні пісні літературного походження

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Варіант 1	В	А	Б	Г	А	Г	В	В	В	Г	1-Г 2-Д 3-А 4-В	1-Г 2-В 3-А 4-Б	1-Г 2-А 3-Д 4-В	1-Е 2-В 3-Г 4-Д	1-Г 2-А 3-Б 4-Д 5-В	А, Г	пафос	18.1. 1-Д 2-Г 3-Б 4-В 5-А 18.2. В 18.3. Г
Варіант 2	Г	В	А	Б	В	Б	В	А	Б	Б	1-Д 2-А 3-В 4-Г	1-Б 2-В 3-Г 4-Д	1-Б 2-Д 3-Г 4-А	1-Б 2-В 3-Д 4-А	1-В 2-Д 3-Б 4-А 5-Г	Б, Г	гімн	18.1. 1-В 2-Г 3-Б 4-А 5-Д 18.2. Г 18.3. Б

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 10 книжок про російсько-українську війну. URL: <https://osvita.ua/news/lifelonglearn/77580/>
2. Книжка «Котик. Півник. Шафка» О.Михеда... URL: <https://ukrainky.com.ua/knyzhka-kotykyk-pivnyk-shafka-pysmennyka-oleksandra-myheda-symvoly-ukrayinskoyi-stijkosti-z-borodyanky-ozhyvayut/>
3. Українські прислів'я та приказки. URL: <https://pustunchik.ua/ua/online-school/literature/prislivya>

Тарас Шевченко. «Розрита могила»

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–14 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Продовжте думку: «Твір «Розрита могила» написано 9 жовтня 1843 року в ...».

- А Березняках
- Б Білозір'ї
- В Березані
- Г Білоберезівці

2. Визначте жанр твору «Розрита могила».

- А Вірш
- Б Ода
- В Послання
- Г Балада

3. Продовжте думку: «Композиційно твір нагадує...».

- А розповідь
- Б роздум
- В монолог
- Г діалог

4. Укажіть композитора, який написав музику до твору «Розрита могила».

- А Євген Козак
- Б Левко Лепкий
- В Микола Лисенко
- Г Георгій Майборода

5. Продовжте думку: «Метафора розритої могили символізує...».

- А дослідження старовини
- Б викорчовування історичної пам'яті та національного самоусвідомлення українського народу
- В появу земляків-перевертнів
- Г наругу над місцем поховання померлих

6. Згадайте, як у творі названо Богдана Хмельницького.

- А Любим сином
- Б Дорогим сином
- В Вражим сином
- Г Нерозумним сином

7. Визначте, що символізує образ могили у творі.

- А Бажання пізнати історію.
- Б Славу предків, їх боротьбу за свободу, яка тепер похована.
- В Родову пам'ять як протест проти наруги над могилами.
- Г Рідну землю, Батьківщину, рід, а з ними тепло й затишок.

8. Визначте рядки твору, у яких прослідковуються родинні зв'язки.

- А Світе тихий, краю милий, моя Україно...
- Б За що тебе сплюндровано, за що, мамо, гинеш?
- В Чи ти рано до схід сонця Богу не молилась...
- Г Чи ти діточок непевних звичаю не вчила?

9. Визначте за цитатою проблему в поезії «Розрита могила»: «Степи мої запродані жидові, німоті...».

- А Поділ українських земель
- Б Національна трагедія й соціальна несправедливість
- В Українці мають пам'ятати своє минуле, своє коріння
- Г Відродження українського національного почуття, української державності

10. Визначте основну думку поезії «Розрита могила».

- А Зображення передачі німецьким колоністам земель Запорозької Січі після її зруйнування 1775 р. військами Катерини II.
- Б Викорчовування історичної пам'яті та національного самоусвідомлення українського народу з усіма трагічними наслідками, серед яких і поява земляків-«перевертнів», які стануть опорою й ударною силою колоніального режиму.
- В Утвердження думки про те, що українці назавжди втратили свою державність.
- Г У поневоленні України винні самі українці.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–14 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

Цитати		Художні засоби	
1	Ой Богдане, Богданочку, Якби була знала...	А	риторичне звертання
2	Панувала і я колись На широкім світі	Б	риторичне запитання
3	Подивись тепер на матір, На свою В країну, Що , колишучи, співала Про свою недолю...	В	епітети
4	Чого вони там шукали?	Г	гіпербола

		Д	персоніфікація

12. Установіть відповідність між образами поезії та їх ознаками.

Образ		Ознаки	
1	Богдан	А	непевні
2	світ	Б	милі
3	діточки	В	нерозумний
4	степи	Г	тихий
		Д	запродані

13. Установіть відповідність між рядком та порядком його розташування в поезії.

	Ознака	
1	А	За що тебе сплюндровано, За що, мамо, гинеш?
2	Б	Чи ти діточок непевних Звичаю не вчила?
3	В	Чи ти рано до схід сонця Богу не молилась,
4	Г	Світе тихий, краю милий, Моя Україно...

14. Установіть відповідність між образами поезії та їх символічним значенням.

Образ		Значення	
1	розрита могила	А	ворог
2	перевертні	Б	дім, материнська любов
3	Богдан	В	пограбована, сплюндрована Україна
4	москаль	Г	зрадники
		Д	втрачена воля

Завдання високого рівня

Завдання 15 – відкрите з короткою відповіддю

15. Визначте поняття: «Художній прийом, в основі якого лежить образне слово чи словосполучення, яке розкриває сутність і особливість одного предмета чи явища на основі подібності з іншими. Саме завдяки йому у творі «Розрита могила» розкривається образ незнищенності українського народу».

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери (кількість клітинок відповідає кількості літер у слові)).

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Прочитайте цитати. Виберіть варіанти, які перегукуються із цитатами з поезії «Розрита могила».

А «Тече вода з-під явора, яром на долину...» (Т. Шевченко)

Б «Чи ти мене, моя мати, в церкву не носила,

Чи ти мені, моя мати, долі не впросила?»

«І в церкву тебе носила, Богу молилася,

Така тобі, моя доню, доля судилася». (Народна пісня)

В Тече вода в синє море,

Та не витікає,

Шука козак свою долю,

А долі немає. (Т. Шевченко)

Г Лягла спочить... А тим часом

Виросла могила... (Т. Шевченко)

Д Садок вишневий коло хати,

Хрущі над вишнями гудуть... (Т. Шевченко)

Е Зродились ми

Великої години

З пожеж війни,

Із полум'я вогнів. (О. Бабій)

17. Прочитайте слова пісні «Йшла до Бога Україна», авторками якої є учасниці ансамблю «SoloMia», та виконайте завдання.

В материнській вишиванці, де вогонь-руїна,

Йшла до Бога рано-вранці Ненька-Україна.

Вітер коси розплітає, в небі чорна хмара,

Стала й в Господа питає:

– За що така кара?

Синів вбито, в чистім полі могили, як рани,

Знову хочуть моїй волі одягти кайдани.

Бач, калина зажурилась, бо вдовою стала:

– Чи я тобі не молилась? Чи я не благала?

Перед ляхом боронила православну віру,

Святий хрестик не зронила в холоднім Сибіру.

Дощем збито в полі жито, нема кому жати:

– Скільки мені сльози лити і синів ховати?

Ангел Божий мовить з неба:

– Скоро день настане,

Хто меча підняв на тебе, на коліна стане!

Свята правда, воля й доля в твоїм домі буде,
Тільки кату не пробачать ні Бог, ані люди.

17.1. Віднайдіть рядок, у якому є слова, спільні для обох поезій: «Йшла до Бога Україна» та «Розрита могила».

- А Україна, сини, могили, воля.
- Б Дніпро, діти, степи, жиди.
- В Хмара, кайдани, правда, доля.
- Г Богдан, перевертні, Сибір, Господь.

17.2. Визначте 2 символічні значення образу могили у творі «Розрита могила» і в пісні «Йшла до Бога Україна».

- А Пам'ятка волелюбної козацької минувшини
- Б Деталь пейзажу
- В Символ звитяг і поразок, уособлення духовної сили українського народу
- Г Символ поневоленої, але незнищеної України

17.3. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває тему обох творів – «Розрита могила» та «Йшла до Бога Україна».

- А Нове у нас тепер життя – старому не буде вороття.
- Б Наша слава – Українська держава.
- В За морем тепліше, та вдома миліше.
- Г Додому і кінь жвавіше біжить.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–14 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть цикл віршів, до якого входить поезія «Розрита могила».

- А «У казематі»
- Б «Три літа»
- В «Захалаявна книжечка»
- Г «Більша книжка»

2. Продовжте твердження: «Розриту могилу» написано під враженням археологічних розкопок кургану...».

- А Товста Могила на Дніпропетровщині
- Б Огуз на Херсонщині
- В Гульбище на Чернігівщині
- Г Котелевщина на Полтавщині

3. Продовжте твердження: «Твір побудовано у формі діалогу...».

- А ліричного героя з Україною.
- Б Богдана Хмельницького з Україною.
- В Івана Мазепи з Україною.

Г Петра Сагайдачного з Україною.

4. Згадайте, з ким у творі ототожнюється Україна.

- А з донькою
- Б з подругою
- В з сестрою
- Г з мамою

5. Назвіть річку, яка згадується у творі.

- А Десна
- Б Дунай
- В Дніпро
- Г Дністер

6. Згадайте гурт сучасних музикантів, до репертуару якого входить пісня «Світе ясний, цвіте тихий...» за віршем «Розрита могила».

- А гурт «Друга ріка»
- Б гурт «Піккардійська терція»
- В гурт «Кому Вниз»
- Г гурт «Скай»

7. Проаналізуйте рядки «*Стени мої запродані Жидові, німоті...*» і поясніть, про що йде мова.

- А Про козаків, які після зруйнування Запорозької Січі змушені були працювати на півночі.
- Б Про передачу колоністам земель Запорозької Січі після її зруйнування 1775 р. військами Катерини II.
- В Про наругу над національними святощами.
- Г Про акт приєднання України до московської держави, який було підписано у 1654 році Богданом Хмельницьким.

8. Прочитайте уривок з твору й продовжте думку:

А тим часом перевертні нехай підростають

Та допоможуть москалеві господарювати

Перевертнями у творі названо...

- А українців, що зрадили свої переконання.
- Б московитів, які розривають могили і шукають скарби.
- В німців і євреїв, які скуповували українські землі.
- Г українців, які виїхали за кордон на «чужу» роботу.

9. Укажіть рядки, у яких звучить віра у світлу долю України.

- А Молилася, турбувалася, день і ніч не спала...
- Б ...Якби-то найшли те, що там схоронили, не плакали б діти, мати не журилася.
- В Виростали мої квіти, мої добрі діти...
- Г Чого вони там шукали? Що там схоронили старі батьки?

10. Визначте, проти чого протестує Т. Г. Шевченко в поезії «Розрита могила».

- А Проти соціального й національного гноблення українського народу царизмом.
- Б Проти судових органів влади.
- В Проти соціальної нерівності.
- Г Проти царя.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–14 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	Що там схоронили Старі батьки?	А	рефрен
2	Панувала і я (Україна) колись На широкому світі, Панувала...	Б	риторичне звертання
3	Ой Богдане! Нерозумний сину!	В	епітети
4	Світе тихий, краю милий...	Г	риторичне запитання
		Д	персоніфікація

12. Установіть відповідність між образами поезії та їх ознаками.

<i>Образ</i>		<i>Ознаки</i>	
1	край	А	розкопана
2	могила	Б	тихий
3	сорочка	В	чужа
4	робота	Г	милий
		Д	полатана

13. Установіть відповідність між рядком та порядком його розташування в поезії.

Рядки		
1	А	Сини мої на чужині, На чужій роботі.
2	Б	Нехай риє, розкопує, Не своє шукає...

А попід горою, яром-долиною козаки йдуть» (Народна пісня)

Е «Ой матінко-вишня, чи я у вас лишня?

Шо ви мене туди дали, де я й непривишня» (Народна пісня)

17. Прочитайте поезію сучасного поета Олександра Мачули «Козацькі могили» та виконайте завдання до неї.

Розкидані степами України уздовж Славути протягом віків,
Простують у майбутнє неупинно могили запорозьких козаків.

Дрімає у курганах тих звитяга і потяг до свободи віковий...

Але куди бреде народ-нетяга у мареві розхристаних завій?

Кургани, козацькі могили, обабіч стежин і доріг –

Місця незборимої сили, русинів святий оберіг.

Заговорили волю нашу, славу підступні споконвічні вороги.

Продати землю – втратити державу!

Невже це нам, блаженним, до снаги?!

Спираймося, брати, на власні сили, єднаймося в оріанський круг!

Воскресне воля там, де є могили, нетлінний, родовий козацький дух!

Здолаємо спільно руїну, гуртуймо Сварогову рать,

Відродимо нашу країну – і буде народ панувать!

17.1. Віднайдіть рядок, у якому є слова, спільні для обох поезій: «Козацькі могили» та «Розрита могила».

А Славута, козаки, кургани, брати.

Б Дніпро, Бог, діти, Богдан.

В Козаки, кургани, москаль, перевертні.

Г Україна, могили, степи, воля.

17.2. Визначте 2 символічні значення образу могили у творі «Розрита могила» і в пісні «Козацькі могили».

А Звитяги й поразки, уособлення духовної сили українського народу

Б Деталь пейзажу

В Пам'ятка епохи козаччини

Г Символ України

17.3. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває тему обох творів – «Розрита могила» та «Козацькі могили».

А Нове у нас тепер життя – старому не буде вороття.

Б За морем тепліше, та вдома миліше.

В Наша слава – Українська держава.

Г Додому і кінь жвавіше біжить.

Тарас Шевченко. «Розрита могила»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Варіант 1	В	А	Г	В	Б	Г	Б	Г	А	Б	1А	1В	1Г	1В	метафора	Б,Г	17.1 А	
											2В	2Г	2А	2Г				17.2. В, Г
											3Д	3Б	3Б	3Д				17.3 Б
											4Б	4Д	4В	4А				
Варіант 2	Б	Г	А	Г	В	В	Б	А	Б	А	1Г	1Г	1А	1А	персоніфікація	А,В	17.1 Г	
											2Д	2А	2В	2Б				17.2. А, Г
											3Б	3Д	3Г	3Д				17.3 В
											4В	4В	4Б	4Г				

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. SoloMia Ensemble. «Йшла до Бога Україна». URL: <https://pisni.ua/solomia-ensemble-ishla-do-boha-ukraina>
2. Бабій О. Зродились ми великої години. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=26430>
3. Вікіпедія. «Розрита могила». URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%BB%D0%B0
4. Газета «Ринок Бориспіль». «Розрита могила». URL: <https://borinfo.com.ua/boryspil-products-news-2013-10-397-4/>
5. Ізборник. Тарас Шевченко. «Розрита могила». URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev124.htm>
6. Коваленко Ю.С. «Образ українця у творчості Тараса Шевченка періоду «Трьох літ». URL: <https://www.calameo.com/read/002234145affc1f47f94b>
7. Література. «Розрита могила». URL: <http://prosvit.in.ua/literature/verses/shevchenko/rozryta-mogyla.html>
8. Мачула Олександр. «Козацькі могили». Клуб поезії. URL: <https://www.poetryclub.com.ua/getpоеm.php?id=921353>
9. Про світ. Література. Шевченко Тарас. «Розрита могила». URL: <http://prosvit.in.ua/literature/verses/shevchenko/rozryta-mogyla.html>
10. Радіо MAXIMUM. Наша слава – Українська держава: прислів'я та приказки про рідний край. URL: https://maximum.fm/novini_t2
11. Т.Г.Шевченко «Розрита могила». URL: <https://knigogo.com.ua/knigi/rozryta-mogyla/>
12. Українська література – Перші кроки до ЗНО – Л.М.Ільченко.2010 – Метафора – 5 клас. URL: <https://ukrlit.net/zno/2020/26.html>
13. Українська література – Перші кроки до ЗНО – Л.М.Ільченко.2010 – Персоніфікація – 5 клас. URL: <https://ukrlit.net/zno/2020/3.html>
14. Шевченко «Розкопана могила» – короткий зміст, аналіз. URL: <https://moyaosvita.com.ua/ukrainska-literatura/%E2%9C%85shevchenko-rozkopana-mogila-korotkij-zmist-analiz/>
15. Шевченко Тарас. «Іван Підкова». URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=797>

16. Шевченко Тарас. «Розрита могила». URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=23446>
17. Шевченко Тарас. «Тарасова ніч». URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=782>

Іван Франко «Захар Беркут»

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–14 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть рік народження Івана Франка.

- А 1846
- Б 1856
- В 1866
- Г 1876

2. Визначте жанр твору І. Франка «Захар Беркут».

- А історичне оповідання
- Б пригодницьке оповідання
- В історична повість
- Г пригодницька повість

3. Укажіть століття, у якому відбувалися події твору І. Франка «Захар Беркут».

- А XI
- Б XII
- В XIII
- Г XIX

4. Згадайте, чому Бурунда наказав спалити село Тухлю.

- А Зі злості, бо тухольці завчасно дізналися про наближення ворога й залишили село.
- Б За звичкою нищити, палити все на своєму шляху.
- В Треба було знищити все, що могло б сприяти несподіваному нападу тухольців.
- Г Щоб налякати жителів сусідніх сіл, які мали прийти на допомогу тухольцям.

5. Продовжте за сюжетом: «Тухольці покликали боярина Тугара Вовка...».

- А на громадський суд
- Б до себе на гостину
- В на полювання
- Г на громадську раду

6. Укажіть, де познайомилися Максим Беркут і Мирослава.

- А На громадському суді
- Б На полюванні
- В На весіллі
- Г У місті Галичі

7. Укажіть фольклорний образ, із яким автор порівнює Мирославу – дочку Тугара Вовка.

- А тополя
- Б верба
- В калина
- Г квітка

8. Укажіть зайвий елемент сюжету твору.

- А Полювання боярина в тухольському лісі.
- Б Прохання Максима віддати за нього боярину.
- В Захоплення Максима в полон.
- Г Віщий сон Захара Беркута.
- Д Напад монголів на Тухлю.
- Е Одруження Максима з Мирославою.

9. Визначте жанрову рису, НЕ ПРИТАМАННУ твору «Захар Беркут».

- А Використання давніх географічних назв.
- Б Об'єктивне зображення історичних подій.
- В Поєднання реальних та фантастичних подій.
- Г Колоритні описи стародавніх звичаїв.
- Д Мова оповіді, наближена до мови зображуваної доби.

10. Упізнайте за цитатною характеристикою героя, у кого душа в путах.

«Хоч і в путах, я все буду вольний чоловік. У мене пута на руках, а в тебе на душі!»

- А Захар Беркут
- Б Максим Беркут
- В Митько Вояка
- Г Тугар Вовк

11. Визначте кульмінацію твору.

- А Побратимство Максима з лучниками та охоронцями будинку Тугара Вовка.
- Б Боротьба русичів на чолі з Максимом проти монголів під керівництвом боярина і Бурунди.
- В Захоплення Максима у полон; смерть усіх прибічників молодого Беркута.
- Г Звернення Максима до сонця, яке не було милосердним до нього і його товаришів.

12. Укажіть художній засіб, використаний у цитатах: «долина, немов котел», «потік, немов вужака», «люди, мов мурашки».

- А метафора
- Б порівняння
- В гіпербола
- Г паралелізм

13. Визначте сюжетний елемент повісті «Захар Беркут», якому відповідає подія на репродукції картини.

- А зав'язка
- Б розвиток дії
- В кульмінація
- Г розв'язка

Завдання достатнього рівня

14. Прочитайте текст і вкажіть проблему, ідейно пов'язану з твором «Захар Беркут».

22 січня в Україні відзначається День Соборності. Це свято має надзвичайно важливу роль в історії нашої держави. Саме у цей день у 1919 році на Софіївській площі в Києві відбулося урочисте об'єднання українців, розділених упродовж багатьох століть між двома могутніми імперіями – Російською й Австро-Угорською, та створення єдиної Соборної Держави України. Це питання турбувало багатьох відомих людей. Так, Іван Франко писав: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіційних кордонів».

- А Захист рідної землі
- Б Єдність, згуртованість народу
- В Моральний вибір
- Г Кохання, вірність, самопожертва

Завдання 15 на встановлення відповідності

15. Установіть відповідність між героями та цитатами.

<i>Герой</i>		<i>Цитати</i>	
1	Захар Беркут	А	Щоб одному надати велику власть над народом, треба кожній громаді відібрати її свободу, треба розбити громадські зв'язки, обезоружити громадські руки. А тоді всяким монголам одверта дорога в нашу країну.
2	Максим Беркут	Б	Великої сили великого Чингісхана ми не лякаємось. Вона може нас зробити трупами, але не зробить нас рабами
		В	Хто хоч хвилину зазнав неволі, той зазнав гіршого, ніж смерть.
		Г	Сонце, я поклоняюсь тобі, як діди наші тобі поклонялись, і молюсь до тебе всім серцем: дай нам побідити!

Завдання високого рівня

Завдання 16 – відкрите з короткою відповіддю

16. Завершіть визначення: «Жанр ліро-епічної поезії фантастичного, історико-героїчного або соціально-побутового характеру з драматичним сюжетом - це...».

(Відповідь запишіть у називному відмінку з маленької літери, кількість клітинок не відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

17. Прочитайте текст.

1. Твір Івана Франка «Захар Беркут» давно є наріжним каменем української літератури, присвяченої героїчній боротьбі українського народу за свою свободу і незалежність, яка наповнена символізмом і несе в собі заповіт для всіх майбутніх поколінь українців.
2. Уперше її екранізували на початку 1970-х років, за часів Радянського Союзу, але фільм Леоніда Осики не пройшов випробування часом, і ви навряд чи його бачили.
3. А ось другу екранізацію «Захара Беркута», яка вийшла на екрани у 2019, на наше переконання, чекає інша доля, оскільки стрічка була знята зі справжнім голлівудським розмахом.
4. Фільм режисера Ахтема Сеїтаблаєва «Захар Беркут» є справжнім героїчним кіноепосом про незламний дух українського народу, який кожен патріот повинен побачити на великому екрані.
5. З перших кадрів фільм «Захар Беркут» відправляє нас у мальовничі українські Карпати, де в 1241 році на вершині гори розташувалося озеро, а поруч з ним – селище Тухля, жителі якого живуть за своїми законами і ні перед ким не стають на коліна.
6. Цей масштабний фільм звертає увагу на сучасний аспект військового часу: нагадує нам про те, як важко проводити кохану людину, коли вона вирушає воювати.
7. Відразу пригадуються ті сім'ї, які зараз чекають своїх чоловіків і дружин, синів і дочок з війни України із загарбницькою росією.
8. При перегляді фільму особливо зворушує те, з якою повагою і розумінням зарубіжні актори поставилися до української історії та боротьби за незалежність і перейнялися нею, адже це вічна сага про протистояння добра і зла, яка буде зрозуміла будь-якому народу, що боровся і бореться за свій світ і свою землю.

Віднайдіть вислови відомих людей, які стали б наскрізними ідеями твору Івана Франка “Захар Беркут” та заповітом для всіх майбутніх поколінь, на які натякає автор тексту.

А І настане час, коли один скаже: «Слава Україні». І мільйони відповідатимуть:

«Героям слава!» (*Степан Бандера (1909-1959), громадський діяч, лідер ОУН*)

Б Хоч би які великі були московські насильства, вони не дають москалям жодного законного права на Україну (*Пилип Орлик (1672 – 1742) – український політичний, державний і військовий діяч, гетьман Війська Запорозького, поет, публіцист*).

В Якби людина вміла задовольнятися тим, що має, а не зазіхати на багатство сусіда, ми б завжди насолоджувалися б миром і свободою (*Жан де Лабрюйєр (1645 — 1696) — французький мораліст, психолог, письменник*).

Г Природним правом є визволятися від гноблення і трудитися, аби повернути те, що несправедливістю та переважною силою було забрано (*Пилип Орлик (1672 – 1742) – український політичний, державний і військовий діяч, гетьман Війська Запорозького, поет, публіцист*).

Д А хто з приятеля перекинувся в ворога, той, значить, і раніше не був приятелем і не буде (Іван Франко (1856 – 1916) – український поет, прозаїк, літературний критик, фольклорист, драматург, публіцист).

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–14 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть, як називають Івана Франка в українській літературі.

- А Кобзар
- Б Коваль
- В Каменяр
- Г Тесляр

2. Згадайте назву журналу, на конкурс якого І. Франко написав твір «Захар Беркут».

- А «Громадський друг»
- Б «Зоря»
- В «Друг»
- Г «Житє і слово»

3. Укажіть територію, на якій відбуваються події твору «Захар Беркут».

- А Прикарпаття
- Б Чернігівщина
- В Кримські гори
- Г Середня Наддніпрянщина

4. Укажіть, хто порадив заманити ворога в улоговину.

- А Мирослава
- Б Захар Беркут
- В Максим
- Г Громада

5. Продовжте твердження: «Мирослава відмовилася від свого батька, ...».

- А бо не любила його.
- Б бо він не залишив їй спадку.
- В бо він не дозволив їй одружитися.
- Г бо він був зрадником.

6. Укажіть, у чому була перевага монголів над тухольцями.

- А у кількості війська
- Б у дисциплінованості
- В у військовій майстерності
- Г у кращому озброєнні

7. Укажіть звірів (птахів), які були передвісниками нападу монгольської орди.

- А Круки, ворони
- Б Лисиці, зайці
- В Сороки, перепела
- Г Вовки, собаки

8. Укажіть зайвий епізод легенди про Сторожа.

- А На місці долини було велике «закляте» озеро.
- Б Вода в озері була отруєна.
- В Опікувалася тим озером Морана, богиня смерті.
- Г Цар велетнів посварився з богинею і зруйнував скелю.
- Д Озеро витекло і затопило село.
- Е Ображена Морана перетворила царя на великий камінь Сторожем.

9. Визначте проблему, НЕ ПРИТАМАННУ твору «Захар Беркут».

- А Патріотизм, захист рідної землі.
- Б Моральний вибір.
- В Самотність героя і його трагічна доля.
- Г Єдність, згуртованість народу, що є запорукою перемоги.
- Д Гармонія людини й природи.

10. Укажіть за цитатною характеристикою героя, у кого пута на руках.

«Хоч і в путах, я все буду вольний чоловік. У мене пута на руках, а в тебе на душі!»

- А Захар Беркут
- Б Максим Беркут
- В Митько Вояка
- Г Тугар Вовк

11. Визначте зав'язку твору.

- А Побратимство Максима з лучниками та охоронцями будинку Тугара Вовка.
- Б Боротьба русичів на чолі з Максимом проти монголів під керівництвом боярина і Бурунди.
- В Захоплення Максима в полон; смерть усіх прибічників молодого Беркута.
- Г Звернення Максима до сонця, яке не було милосердним до нього і його товаришів.

12. Укажіть художній засіб, використаний у цитатах: «молитва плине», «земля здригається».

- А метафора
- Б порівняння
- В гіпербола
- Г паралелізм

13. Визначте сюжетний елемент повісті «Захар Беркут», якому відповідає подія на репродукції картини.

- А зав'язка
- Б розвиток дії
- В кульмінація
- Г розв'язка

Завдання достатнього рівня

14. Прочитайте текст.

«Відходь, я підірву міст разом із собою!..»

Біля російського посольства в Празі його іменем назвали міст, а у Мукачеві – вулицю. 25-річний сапер Віталій Скакун загинув у перший день відкритої агресії росії. Його підрозділ перебував у одному з найгарячіших місць – поблизу Кримського перешийку.

Аби виграти дорогоцінний час, українське командування вирішило підірвати Генічеський автомобільний міст. «Виконати це завдання зголосився матрос Скакун», – повідомляє Генеральний штаб Збройних сил України.

Віталій замінував важливий стратегічний об'єкт, але вчасно відійти не встиг – до мосту вже рушили російські танки. За свідченнями побратимів, Віталій вийшов на зв'язок і повідомив про те, що підриває міст. Одразу ж пролунав вибух, безстрашний морпіх загинув. Ця самопожертва не була марною: героїчний вчинок Віталія значно уповільнив просування ворога, а підрозділу дав змогу передислокуватися та організувати оборону...

Укажіть проблему цього тексту, яка ідейно пов'язана з твором «Захар Беркут».

- А Батьки і діти.
- Б Єдність, згуртованість народ.у
- В Моральний вибір.
- Г Кохання, вірність, самопожертва.

Завдання 15 на встановлення відповідності

15. Установіть відповідність між героями та цитатами.

Герой		Цитати	
1	Захар Беркут	А	А коли гинути, то гиньмо як мужі, з оружжям у руках.
2	Максим Беркут	Б	До остатньої краплі крові повинна боронити громада своєї свободи, свого святого ладу!

		В	Не гордуй бідними, не гордуй низькими, не гордуй робучими, ... бо хто ще знає, до котрої хто криниці прийде воду пити!
		Г	Нехай же ваш зв'язок у нинішню побідну днину буде порукою, що й наш народ так само перебуде тяжкі злигодні і не розірве свого сердечного зв'язку з чеснотою й людяним норомом!

Завдання високого рівня

Завдання 16 – відкрите з короткою відповіддю

16. Завершіть визначення: *«Епічний прозовий твір (рідше віршований), який характеризується однолінійним сюжетом, а за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття посідає проміжне місце між романом та оповіданням – це...».* (Відповідь запишіть у називному відмінку з маленької літери, кількість клітинок не відповідає кількості літер у правильній відповіді).

17. Прочитайте текст.

1. Твір Івана Франка «Захар Беркут» давно є наріжним каменем української літератури, присвяченої героїчній боротьбі українського народу за свою свободу і незалежність, яка наповнена символізмом і несе в собі заповіт для всіх майбутніх поколінь українців.
2. Уперше її екранізували на початку 1970-х років, за часів Радянського Союзу, але фільм Леоніда Осики не пройшов випробування часом, і ви навряд чи його бачили.
3. А ось другу екранізацію «Захара Беркута», яка вийшла на екрани у 2019, на наше переконання, чекає інша доля, оскільки стрічка була знята зі справжнім голлівудським розмахом.
4. Фільм режисера Ахтема Сеїтаблаєва «Захар Беркут» є справжнім героїчним кіноепосом про незламний дух українського народу, який кожен патріот повинен побачити на великому екрані.
5. З перших кадрів фільм «Захар Беркут» відправляє нас у мальовничі українські Карпати, де в 1241 році на вершині гори розташувалося озеро, а поруч з ним – селище Тухля, жителі якого живуть за своїми законами і ні перед ким не стають на коліна.
6. Цей масштабний фільм звертає увагу на сучасний аспект військового часу: нагадує нам про те, як важко проводити кохану людину, коли вона вирушає воювати.
7. Відразу пригадуються ті сім'ї, які зараз чекають своїх чоловіків і дружин, синів і дочок з війни України із загарбницькою росією.
8. При перегляді фільму особливо зворушує те, з якою повагою і розумінням зарубіжні актори поставилися до української історії та боротьби за незалежність і перейнялися нею, адже це вічна сага про протистояння добра і зла, яка буде зрозуміла будь-якому народу, що борюся і бореться за свій світ і свою землю.

Віднайдіть вислови відомих людей, які стали б наскрізними ідеями твору Івана Франка «Захар Беркут» та заповітом для всіх майбутніх поколінь, на які натякає автор тексту.

А Без честі немає людини (Юліан Вассиян (1894–1953) – український публіцист, громадський і політичний діяч, ідеолог ОУН).

Б Війна буде повторюватися до тих пір, поки питання про неї буде вирішуватися не тими, хто помирає на полях битв (А. Барбюс (1873 – 1935) – французький письменник, журналіст, громадський діяч).

В Народ завжди має право протестувати проти гніту (Пилип Орлик (1672 – 1742) – український політичний, державний і військовий діяч, гетьман Війська Запорозького, поет, публіцист).

Г Сором – хилитися і долі коритися (Леся Українка (1894 – 1895) видатна українська письменниця, перекладачка, фольклористка, культурна діячка).

Д Як не можна спинити річку, що, зламавши кригу навесні, бурхливо несеться до моря, так не можна спинити націю, що ламає свої кайдани, прокинувшись до життя (Микола Міхновський (1873 – 1924) – громадський діяч, адвокат, публіцист, перший ідеолог українського націоналізму).

Іван Франко «Захар Беркут»

Відповіді

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Варіант 1	Б	В	В	Б	А	Б	А	Е	В	Б	В	Б	А	Б	1-А,Г 2-Б,В	балада	В, Г
Варіант 2	В	Б	А	Б	Г	В	А	Д	В	Б	Б	А	В	В	1-Б,Г 2- А,В	повість	В, Д

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Захар Беркут» аналіз (паспорт). URL: <https://dovidka.biz.ua/zahar-berkut-analiz> Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zahar-berkut-analiz>
2. Вислови відомих українців. URL: <https://www.perspektyva.in.ua/ukrayinska-natsiya-i-derzhava/vyslovy-vidomyh-ukrayintsiv/>
3. ГДЗ Українська література 7 клас. Підручник [Авраменко О.М.] 2020. URL: <https://rule.school/7-klas/ukrayinska-literatura-7/page,9,831-gdz-ukrayinska-literatura-7-klas-pdruchnik-avramenko-om-2020.html>
4. Нове українське кіно. URL: <https://www.cinema.in.ua/retsenziia-na-film-zakhar-berkut-pershyj-ukrainskyj-kinoepik/>
5. Цитати головних персонажів повісті “Захар Беркут”. URL: <https://zno.if.ua/?p=5685>

А. Чайковський «За сестрою»

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Продовжте думку: «За жанровою спрямованістю твір «За сестрою»

А. Чайковського – це...»

- А драматичне оповідання
- Б історичний роман
- В героїко-романтична повість
- Г героїчна балада

2. Укажіть вік Павлуся, коли татари напали на село.

- А 10 років
- Б 13 років
- В 15 років
- Г 17 років

3. Укажіть, що знайшов Непорадний під сідлом коня, на якому Павлусь утік від татар.

- А гроші
- Б золоті речі
- В документи
- Г зброю

4. Укажіть, у чому Непорадний був вправним.

- А Гарно співав.
- Б Смачно готував їжу.
- В Уміло орудував арканом.
- Г Працював на полі.

5. Укажіть стан Павлуся, коли сотник віддав наказ наступати.

- А Дуже злякався.
- Б Сприйняв це як належне.
- В Зрадив, бо нарешті він міг побачити справжній козацький бій.
- Г Злякався, що його залишать і не візьмуть козаки із собою.

6. Птахи з давніх давен є символами українського народу. Вони служать важливим джерелом для розуміння духовного життя українців. Так, соловей стає уособленням мистецтва, лебідь – утіленням досвіду та поезії, журавель – символом шанування предків, лелека – символом материнства та любові до Батьківщини, родини.

Згадайте, як назвав своїх синів Степан Судак, зустрівши їх.

- А Соколами
- Б Орлами
- В Голуб'ятами
- Г Лелеками

7. Укажіть рішення, яке ухвалив Павлусь, коли виявилося, що серед бранців немає Ганни.

- А Повернутися додому
- Б Умовити козаків виступити в похід та знайти його сестру.
- В Вирушити на пошуки сестри.
- Г Йти до татар та прийняти басурманську віру.

8. Укажіть, кому допомагає хлопчик, перебуваючи в татарському полоні.

- А Тітці Орисі
- Б Земляку Остапу Швидкому
- В Потурченому бранцю
- Г Полоненим козакам

9. Згадайте, кому належать слова: «Посланцям нічого боятися, що козаки вшанують звичаї міжнародні й не торкнуть їх...».

- А Ібрагімові
- Б Мустафі
- В Сулейману-ефенді
- Г Девлет-Гірею

10. Укажіть свято, яке згадував Павлусь під час перебування в Девлет-Гірею.

- А Великдень
- Б Миколая
- В Різдво
- Г Вербну неділю

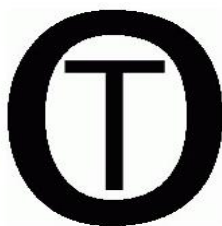
Завдання 11 – відкрите з короткою відповіддю

11. Розгадайте ребус.

Відповідь запишіть з малої літери, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.

5 = Ц

Завдання достатнього рівня

Завдання 12 – 15 на встановлення відповідності

12. Упізнайте за характеристикою героя.

Образ твору		Цитатна характеристика	
1	Девлет-Гірей	А	«...не знав, чи вони живі, чи в неволі. Він волів би, щоб їх убили. На згадку про неволю в нього завмирало серце з болю...»
2	Степан Судак	Б	«...Старий із сивою бородою, що купив Павлуся, був дуже багатим татарським купцем».
3	Петро Судак	В	«...Був відважний козак і не жалів себе. Тепер йому стало ніяково, коли подумав, що його можуть убити...»
4	Сулейман-ефенді	Г	«У нього ж була шабля й два пістолі... Тепер він між козаками бував у поході і бачив, як татарин б'ється».
5	Павлуся	Д	«Велів написати грамоту й послав гінців в Коджамбак».

13. Установіть синонімічні пари слів.

Глумачний словниковий лабіринт			
1	бадилля	А	монета
2	гамір	Б	стеблиння
3	кожух	В	лемент
4	таляри	Г	дублянка
5	мізерія	Д	частокол
		Е	пожиток

14. Доповніть проблематику твору «За сестрою».

1	життя і	А	зло
2	добро і	Б	хитрість
3	щирість і	В	смерть
4	відповідальність і	Г	безпечність

15. Установіть відповідність між цитатою й художнім засобом, ужитим у ній.

Цитата		Художні засоби	
1	Павлусів противник був старший і дужчий.	А	персоніфікація
2	І знову всі заворушилися, як мурашки.	Б	порівняння
3	Обрій неба ... кругом вас далеко спочиває на землі.	В	епітет

4	... кров замерзла в жилах.	Г	метафора

Завдання 16 з вибором 1 правильної відповіді

16. Розпізнайте елемент твору за твердженням: «Відтворення страшних картин поневолення татарськими загарбниками українського народу; зображення Павлуся, який докладає будь-яких зусиль, мужності, наполегливості, старанності, кмітливості для порятунку своєї сестри з татарського полону».

А тема

Б ідея

В проблема

Г мотив

Завдання високого рівня

Завдання 17 з вибором декількох правильних відповідей

17. Прочитайте основну думку твору А.Чайковського «За сестрою»: тільки любов до рідної землі, батьківської домівки, тільки сила волі, цілеспрямованість, дружня завзятість допоможе подолати будь-якого ворога заради щастя, радості, миру в кожній українській оселі.

Підберіть прислів'я / приказки, які найповніше розкривають цю думку.

А Нема на світі другої України, немає другого Дніпра.

Б Нема гіршої покути, як у ріднім краю носити пута.

В За народ і волю віддамо життя і долю.

Г Життя не має ціни, а воля дорожча за життя.

Завдання 18 – відкрите з короткою відповіддю

18. Прочитайте текст та розгляньте репродукцію картини Сергія Васильківського «Сторожа Запорозьких Вольностей» («Козаки в степу»).

Картина «Сторожа Запорозьких Вольностей» вважається одним з кращих творів митця на історичну тему. Два вершники, зупинивши коней, вслухаються в тишу безлюдного, випаленого сонцем степу. Попереду, на горизонті, блищить смуга Дніпра, справа – курган; над ними – високе небо з хмарами: невід'ємні від пейзажу вони підсилюють його значимість. У міцних постатях – упевненість і гідність. Вершники на сторожі. Їх статичність

тимчасова й у будь-який момент може змінитися на рух. У загальній світлій колірній гамі зеленкувато-вохристих і голубуватих тонів стриманим акцентом виступає контраст червоного й білого в козацькому одязі. Спрямований вглиб, до горизонту, рух хмар, плавні, спокійні ритми просторових планів передають безмежність, епічність пейзажу. Відмовившись від зовнішньої оповідності, художник досягає внутрішнього заглиблення в простий сюжетний мотив, сутністю якого є ідея патріотизму.

Визначте спільну ідею з твором А.Чайковського «За сестрою».

(Відповідь упишіть з малої літери в називному відмінку однини, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Продовжте думку: «Тема повісті А. Чайковського «За сестрою» — це...».

А возвеличення героїчних учинків, почуттів родинної любові та здатності на високі душевні пориви.

Б розповідь про те, як наш волелюбний народ боронив свою батьківщину від монголо-татарської навали.

В зображення пригод підлітка-українця, який рятує сестру з татарського полону.

2. Укажіть річку, яка згадується на початку твору.

А Дніпро

Б Самара

В Рось

Г Стрий

3. Продовжте думку: «Для Степана Судака неволя...».

А не була страшною

Б була гіршою за смерть

В була випробуванням на мужність

Г була страшнішою за чуму

4. Упізнайте героя за цитатою: «Він рубав на обидва боки, устеляючи землю навкруги себе трупами».

А Андрій Недоля

Б Петро

В Семен Непорадний

Г Остап Тріска

5. Укажіть, ким доводився малий Павлусь козакові Петру.

А приятелем

Б дядьком

В сусідом

Г рідним братом

6. Продовжте слова сотника Андрія Недолі про Павлуся: «Коли вийде зі своєї пригоди цілим, то буде з нього...»

А бравий козак

Б кошовий отаман

- В славний гетьман
- Г хоробрий сотник

7. Хто навчив Павлуся орієнтуватися по зорях?

- А батько
- Б сестра
- В дід Андрій
- Г мати

8. Укажіть, хто взяв у полон Павлуся.

- А татарин
- Б козак-зрадник
- В розбійник-перевертень
- Г татарський купець

9. Визначте за описом подій композиційний елемент твору: «очікування сестри, щаслива зустріч».

- А експозиція
- Б розвиток дії
- В кульмінація
- Г розв'язка

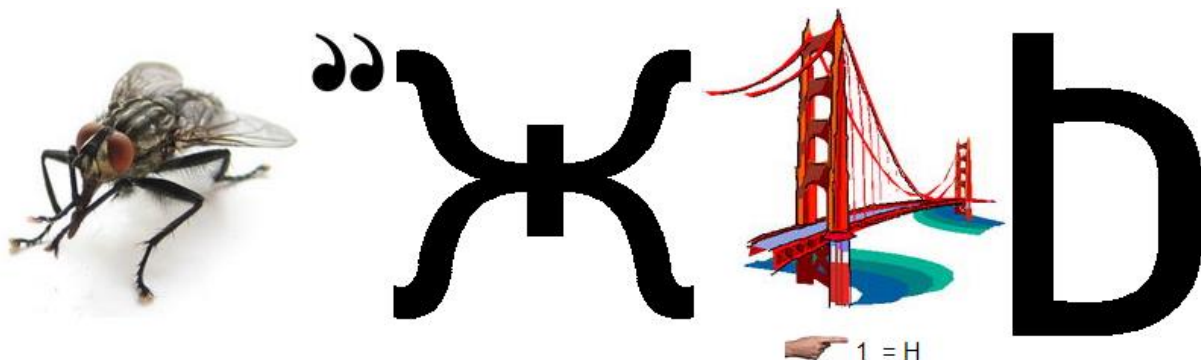
10. Визначте антонім до образу харциза Карима.

- А праведник
- Б душогуб
- В безбожник
- Г розбійник

Завдання 11 – відкрите з короткою відповіддю

11. Розгадайте ребус

(Відповідь запишіть з малої літери, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді).

Завдання достатнього рівня

Завдання 12 – 15 на встановлення відповідності

12. Побудуйте структуру твору.

Структурні елементи твору		Зміст	
1	Експозиція	А	Радісна зустріч Павлуся та Ганни.
2	Зав'язка	Б	Загибель діда Андрія та матері Параски. Ганнуся з батьком захоплені в полон. Павлусь тікає та зустрічається з козаками й братом Петром. Козаки оточують татарський кіш і звільняють частину українців з полону.
3	Розвиток дії	В	Мустафа-ага повертається до батька. Щасливий Девлет-Гірей дарує волю для Павлуся й Ганнусі, та для бранця Остапа Швидкого, українця, який також був у полоні разом з хлопцем.
4	Кульмінація	Г	Напад татар на село.
5	Розв'язка	Д	Розповідь родину Судаків.

13. Установіть відповідність між словом та його значенням.

Глумачний словниковий лабіринт			
1	жупан	А	Вогнище, багаття.
2	свитина	Б	Старовинний верхній чоловічий одяг, оздоблений хутром і позументом, що був поширений серед заможного козацтва та польської шляхти.
3	ватра	В	М'яке селянське взуття з цілого шматка шкіри без пришивної підошви.
4	китайка	Г	Старовинний довгополий верхній одяг із домотканого грубого сукна.
5	постоли	Д	Шовкова тканина синього або червоного кольору.

14. Установіть відповідність між художнім засобом і цитатою, у якій він вжитий.

	Художні засоби	Цитата	
1	Персоніфікація	А	Чорна хмара впала на землю
2	Епітет	Б	Пісня притягнула і старих людей
3	Порівняння	В	Павлусь скочив на коня, мов птах
4	Гіпербола	Г	У Спасівці жив славний козацький рід Судаків

15. Доповніть проблематику твору «За сестрою».

1	вірність і ...	А	трагедія
2	батьки і ...	Б	зрада
3	радість і ...	В	безпечність
4	відповідальність і ...	Г	діти

Завдання 16 з вибором 1 правильної відповіді

16. Розпізнайте елемент твору за твердженням: «Уславлення козаків – оборонців рідної землі, Павлуся – відважного лицаря, їх благородство, відповідальність, мужність; засудження татар та українців-зрадників».

А тема

Б ідея

В проблема

Г мотив

Завдання високого рівня

Завдання 17 з вибором декількох правильних відповідей

17. Підберіть прислів'я / приказки, які найповніше розкривають учинок головного героя твору А.Чайковського «За сестрою».

А Братня любов краща за кам'яну стіну.

Б Не скачи у воду, як не знаєш броду.

В Дав Бог сироті долю.

Г Брат із сестрою, як річка з водою.

Завдання 18 – відкрите з короткою відповіддю

18. Прочитайте уривок з твору А.Чайковського «За сестрою» та розгляньте репродукцію картини Миколи Самокиша «Напад запорозьких козаків на обоз».

Значна кількість творів Самокиша присвячена Запорозькій Січі, подвигам її безстрашних захисників, які відстоювали свободу та незалежність України від кримського ханства, султанської Туреччини та польської шляхти.

Тепер з усіх боків засвистали на татарській стороні бойові свистілки, і татари з пекельним криком «Аллах! Аллах!» кинулись навздогін козакам. Татарські коні, витягнувши шії, мов гуси в польоті, з роздутими широко ніздрями гнались так, що животами мало не доставали землі. На них сиділи поганці в сторчачих шапках та вивернених кожухах, похилившись уперед. У кожного блищала в руках шабля. Вони почали козаків доганяти. Віддаль між ними щораз меншала, а тут Недолі й не видно.

Позаду ватаги їхав Тріска. Нараз Тріска завернув півколом коня і став проти татар. Під час погоні татари замішалися. Деякі їхні коні висунулись трохи наперед.

Визначте спільну рису козаків на картині та з твору А.Чайковського «За сестрою».

(Відповідь упишіть з малої літери в називному відмінку однини, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

А. Чайковський «За сестрою»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Варіант 1	В	Б	А	В	В	А	В	Б	Г	В	козацтво	1-Д 2-А 3-В 4-Б 5-Г	1-Б 2-В 3-Г 4-А 5-Е	1-В 2-А 3-Б 4-Г	1-В 2-Б 3-А 4-Г	А	А, В	патріотизм
Варіант 2	В	Б	Б	Г	Г	Б	В	В	В	А	мужність	1-Д 2-Г 3-Б 4-А 5-В	1-Б 2-Г 3-А 4-Д 5-В	1-Б 2-Г 3-В 4-А 4-В	1-Б 2-Г 3-А 4-В	Б	А, Г	відважність

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрій Чайковський — За сестрою (характеристика та аналіз героїв). URL: <https://www.ukrlib.com.ua/review/printit.php?tid=18553>
2. «За сестрою» аналіз твору. URL: <https://dovidka.biz.ua/za-sestroyu-analiz-tvoru>
3. Музей українського живопису. URL: <https://www.facebook.com/MuseumOfUkrainianPainting/photos/a.1413421722223365/1900179370214262/?type=3>
4. А.Чайковський "За сестрою" 7-9 розділи. URL: <https://naurok.com.ua/test/a-chaykovskiy-za-sestroyu-7-9-rozdili-636381.html>

Василь Симоненко «Лебеді материнства»

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Василь Симоненко народився на...

- А Київщині
- Б Полтавщині
- В Черкащині
- Г Сумщині

2. Згадайте, як назвав Василя Симоненка Олесь Гончар.

- А «шляхетним лицарем»
- Б «лицарем на білому коні»
- В «витязем молодої української поезії»
- Г «витязем української прози»

3. За жанровою своєрідністю поезія «Лебеді материнства» нагадує...

- А колискову
- Б колядку
- В щедрівку
- Г веснянку

4. Рефреном у поезії «Лебеді материнства» є рядок...

- А «Виростеш ти, сину, рушиш в дорогу...»
- Б «Можна все на світі вибирати, сину...»
- В «Та не можна рідну матір вибирати...»
- Г «Вибрати не можна тільки Батьківщину...»

5. Визначте вид строфи в поезії «Лебеді материнстві» В. Симоненка.

- А чотиривірш (катрен)
- Б двовірш (дистих)
- В тривірш (терцина)
- Г вільний вірш (верлібр)

6. Образами-символами в поезії «Лебеді материнстві» є всі зазначені, ОКРІМ...

- А лебедів
- Б тополь
- В верб
- Г парубків

7. Укажіть ідею поезії «Лебеді материнства».

- А Діти, коли виростають, покидають рідний дім.

- Б Верби і тополі протягом усього життя нагадуватимуть про Україну.
- В Батьківщина, як і мати, одна в кожного з нас.
- Г Вибір завжди є в кожного.

8. Згадайте композитора, який поклав поезію «Лебеді материнства» на музику.

- А Ігор Шамо
- Б Анатолій Пашкевич
- В Платон Майборода
- Г Олександр Білаш

9. Визначте рядок із поезії «Лебеді материнства», який ілюструє зображення.

А Припливайте до колиски, лебеді, як мрії,
Опустіться, тихі зорі, синові під вії

Б Мріють крилами з туману лебеді рожеві,
Сиплють ночі у лимани зорі сургучеві

В І якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі

Г Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Вироснуть з тобою приспані тривоги

10. Укажіть пункт, якого немає в композиції твору.

- А зображення казкового вечора
- Б повчання сина про життєвий вибір
- В проводи сина в дорогу
- Г прохання матері до лебедів та зір прийти до сина

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–14 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

Цитати		Художні засоби	
1	Лебеді, як мрії	А	риторичне звертання
2	Ой, біжи, біжи, досадо	Б	рефрен
3	Лебеді рожеві, зорі сургучеві	В	епітети
4	Мріють крилами, лоскотали марево золотим сузір'ям	Г	метафора
		Д	порівняння

12. Установіть відповідність між образами поезії та їх значенням.

Образ		Значення	
1	Казка	А	Символ найдорожчого в людському житті
2	Лебеді	Б	Символ добра
3	Верби й тополі	В	Символ Батьківщини
4	Мати й Батьківщина	Г	Символ кохання
		Д	Символ материнської любові, відданості, мрії

13. Установіть відповідність між образами твору та їх ознаками.

Образ		Ознака	
1	колиска	А	білява
2	хата	Б	чорноброві
3	мавки	В	рожеві
4	хлопці	Г	синова
		Д	чорночубі

14. Установіть відповідність між строфою та порядком її розташування.

Порядок	Строфа	
1	А	Можна все на світі вибирати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину.
2	Б	Мріють крилами з туману лебеді рожеві, Сиплють ночі у лимани зорі сургучеві.
3	В	Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу, Виростуть з тобою приспані тривоги.
4	Г	За тобою завше будуть мандрувати Очі материнські і білява хата.

Завдання високого рівня

Завдання 15 – відкрите з короткою відповіддю

15. Завершіть визначення: «Вірші, у яких настрої ліричного героя викликані особистими переживаннями, – це лірика...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької букви, кількість клітинок НЕ відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

16. Прочитайте вірш Мар'яни Савки та виконайте завдання до нього.

Україна

Країн багато на великій карті,
Та серед них – вона, твоя єдина.
Її люби і будь завжди на варті,

Бо це твоя земля, це Україна.
Вона така ж реальна і казкова,
Як мамина долоня, тепла й щира,
У неї в серці українська мова,
В її душі любов і світла віра.
Цвітуть в ній мальви, маки і левкої.
Хтось, може, скаже, що таких багато.
Але ти знай, що іншої такої
Не зможеш в цілім світі відшукати.

16.1. Визначте рядки поезії В. Симоненка «Лебеді материнства», з якими збігається головна думка поезії Мар'яни Савки.

А Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Б Мріють крилами з туману лебеді рожеві,
Сиплють ночі у лимани зорі сургучеві....

В Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Вироснуть з тобою приспані тривоги.

Г За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.

16.2. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває тему обох поезій: «Україна» та «Лебеді материнства».

А Що мати навчить, то й батько не перевчить.

Б Шануй батька й неньку, то буде скрізь гладенько.

В Там земля мила, де мати народила.

Г Материн гнів, як весняний сніг: рясно впаде, та скоро розтане.

16.3. Віднайдіть рядок, у якому є слова, спільні для обох поезій: «Україна» та «Лебеді материнства».

А долоня, мова, мальви

Б лебеді, зорі, верби

В карта, віра, сину

Г Україна, любов, світі

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. У якій газеті працював Василь Симоненко після закінчення Київського університету ім. Т. Г. Шевченка?

- А «Вечірня Полтава »
- Б «Вечірній Київ»
- В «Черкаська правда»
- Г «Вечірні Черкаси»

2. Згадайте, з чим порівнюють життя Василя Симоненка.

- А спалахом блискавки
- Б швидкоплинною рікою
- В розкотистим громом
- Г торнадо

3. Укажіть види лірики, які переплелися в поезії Василя Симоненка «Лебеді материнства».

- А громадянська та інтимна
- Б інтимна й пейзажна
- В пейзажна і філософська
- Г громадянська й філософська

4. Визначте думку, яка утверджується у вірші «Лебеді материнства»: «НЕ МОЖНА вибирати...».

- А друга і дружину
- Б матір і по духу брата
- В Батьківщину й матір
- Г дружину й Батьківщину

5. Визначте віршовий розмір поезії Василя Симоненка «Лебеді материнства».

- А хорей
- Б ямб
- В дактиль
- Г анапест

6. Укажіть образи, які можна побачити в жанрі колискових пісень.

- А парубки
- Б мавки
- В верби
- Г лебеді

7. У поезії «Лебеді материнства» наявні усі мотиви, ОКРІМ...

- А возвеличення любові до матері, Батьківщини
- Б материнська любов до дитини, турбота про її долю

- В життя швидкоплинне, і тому потрібно цінувати кожен його мить
Г настанова любити рідний край понад усе

8. Укажіть, на скільки частин поділяється за змістом поезія «Лебеді материнства».

- А дві
Б три
В чотири
Г п'ять

9. Визначте рядок із поезії «Лебеді материнства», який ілюструє зображення.

А Ой біжи, біжи, досадо, не вертай до хати
Не пушу тебе колиску синову гойдати

Б Припливайте до колиски, лебеді, як мрії,
Опустіться, тихі зорі, синові під вії

В І якщо впадеш ти на чужому полі,
Прийдуть з України верби і тополі

Г Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Вироснуть з тобою приспані тривоги

10. Укажіть, що символізують лебеді у вірші В. Симоненка «Лебеді материнства».

- А гордість, гідність
Б материнську любов, відданість
В політ фантазії
Г красу й недоторканність

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–14 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	Заглядає казка, виростуть тривоги	А	алітерація
2	Можна все на світі вибирати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину	Б	епітети
3	Верби і тополі, лебеді, хата	В	персоніфікація
4	Темряву тривожили криками півні...	Г	риторичне звертання
		Д	образи-символи

12. Установіть відповідність між частиною аналізу твору та прикладом.

<i>Частина аналізу</i>	<i>Приклад</i>

Так любімо Україну
Матері ласкаві очі
і долоні рідні-рідні
вперше ти побачив, хлопче,
тут, у нашій Україні.
Білу хату, вікна сині,
сонце, ліс, потоки рвйні –
вперше ти побачив, сину,
теж у нашій Україні.
І стежина прибережна,
шлях широкий, друзі вірні –
все тобі відкрилось вперше
тут, у нашій Україні.
І тому, як рідну матір,
дорогу твою, єдину,
як весну, пісні крилаті –
так любімо Україну.

16.1. Визначте рядки поезії В.Симоненка «Лебеді материнства», які збігаються з головною думкою поезії Віктора Терена «Так любімо Україну».

- А Мріють крилами з туману лебеді рожеві,
Сиплють ночі у лимани зорі сургучеві....
- Б Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Вироснуть з тобою приспані тривоги.
- В Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.
- Г За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.

16.2. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває тему обох поезій: «Так любімо Україну» та «Лебеді материнства».

- А Там земля мила, де мати народила.
- Б Материн гнів, як весняний сніг: рясно впаде, та скоро розтане.
- В Що мати навчить, то й батько не перевчить.
- Г Шануй батька й неньку, то буде скрізь гладенько.

16.3. Визначте образи, які є спільними для обох поезій: «Так любімо Україну» та «Лебеді материнства».

А лебеді, зорі, пісні
 Б матір, друзі, хата
 В стежина, сонце, ліс
 Г шлях, ліс, зорі

Василь Симоненко «Лебеді материнства»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Варіант 1	Б	В	А	Г	Б	Г	В	Б	Г	В	1-Д 2-А 3-В 4-Г	1-Д 2-Г 3-В 4-Б	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-Б 2-В 3-Г 4-А	інтимна	16.1 А 16.2 В 16.3 Г
Варіант 2	В	А	А	В	А	Г	В	А	Б	Б	1-В 2-Г 3-Д 4-А	1-Г 2-А 3-Б 4-Д	1-В 2-Д 3-Б 4-Г	1-В 2-А 3-Б 4-Г	громадянська	16.1 В 16.2 А 16.3 Б

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О. Українська література: підр. для 7 кл. закл. загальн. серед. освіти: 2-ге видання, перероблене / Олександр Авраменко. Київ: Грамота, 2020. 224 с., іл.
2. Баранова О.В. «Василь Симоненко. «Лебеді материнства». Тест. URL: <https://naurok.com.ua/test/vasil-simonenko-lebedi-materinstva-89827.html>
3. Бережна О.В. «Василь Симоненко. «Лебеді материнства». Тест. URL: <https://naurok.com.ua/test/v-simonenko-lebedi-materinstva-881991.html>
4. Голуб Н.Б., Остапенко Н.М. ДИВОСВІТ. Черкаси: БРАМА-ІСУЕП. 1999. 152 с.
5. Документальний фільм про Василя Симоненка. URL: <https://vasylsimonenko.org/video/28-dokumentalnyj-film-pro-v-simonenka/>
6. «Лебеді материнства». Аналіз (паспорт). URL: <https://dovidka.biz.ua/lebedi-materinstva-analiz>
7. Прислів'я та приказки про маму. URL: <https://dovidka.biz.ua/prisliv-ya-ta-prikazki-pro-mamu>
8. Суперміф. URL: <https://supermif.com>
9. Черешневська Т.М. Українська література: книга для вчителя. 7 клас, II семестр / Т.М.Черешневська. Харків: Соняшник, 2020. 120 с.: ілюстр.
10. 30 віршів про Україну, які легко вивчити дітям. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/3421-30-virshiv-pro-ukrainu-iaki-lehko-vyvchyty-ditiam>

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Упізнайте пісню за довідкою в українській історіографії: *«Українська повстанська армія — військово-політична формація Українського визвольного руху, стратегічною метою якого було відновлення української державності. Заснована на зламі 1942–1943 років, вона діяла до вересня 1949-го, після чого реорганізована в збройне підпілля, що тривало до середини 1950-х. Через лави УПА пройшло понад 100 тисяч осіб. За участь у повстанському русі чи його підтримку каральними органами СРСР було репресовано понад пів мільйона осіб».*

- А «Зродились ми великої години»
- Б «Квіти мінних зон»
- В «Біля тополі»
- Г «Стефанія»

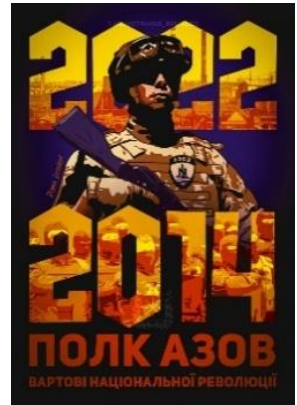
2. Упізнайте пісню за визначенням поняття жанру: *«Повстанські пісні — сукупність пісенних творів про національно-визвольну боротьбу українського народу у ХХ ст., які відображають ідеї самозречення та жертвності на благо державності України, передають захоплення красою, мужністю та сміливістю нескореності духу. У переважній більшості вони нагадують історичні пісні, бо в них також осмислено та оспівано важливу епоху в минувшині українського народу».*

- А «Щоб навесні співали солов'ї»
- Б «Молитва за Україну»
- В «Мій друже Ковалю»
- Г «Промінь сили»

3. Упізнайте пісню за коментарями учасників музичного кліпу: *«Але найголовніше — це не два паралельні світи, а наша спільна, одна на всіх реальність. Коли на відстані руки — війна, на відстані руки — тил. Тривога, біль, безсонні ночі очікування короткого повідомлення «Усе добре у нас», «Я норм», «Живий» або просто «+». І тут же — лють до ворога, яка перетворюється на рішучість, сміливість і непохитну віру у звільнення кожного метра своєї країни», — коментують учасники музичного колективу свій новий кліп.*

- А «Мій друже ковалю»
- Б «Зродились ми великої години»
- В «Біля тополі»
- Г «Квіти мінних зон»

4. Упізнайте пісню за висловлюваннями: «Слава героям! Слава героїчним захисникам Маріуполя! Маріуполь — це Україна! Перемога, перемога!»; «Усе буде Україна. Слава захисникам Маріуполя, Смерть ворогам!»; «Непереможні, нескорені воїни Азову, прикордонники, морпіхи, усі захисники Маріуполя — це найкращі серед нас. Ми безмежно пишаємось, безмежно!!! вдячні за ваш щоденний подвиг. Сподіваємось і віримо, що скоро побачимо вас живими і разом відсвяткуємо нашу перемогу. Ніколи не забудемо те, що ви зробили для України, заради України, в ім'я нашої свободи. Слава Україні та нашим Героям!»

- А «Місто Марії»
- Б «Біля тополі»
- В «Стефанія»
- Г «Зродились ми великої години»

5. Упізнайте пісню за картиною із серії робіт «Рідна земля» бережанського художника Олега Шупляка, на якій «зображено лелеку, який летить над полями України у вигляді орнаментів вишиванок. Це те, що на генетичному рівні «зашиито» у свідомості українців».

- А «Місто Марії»
- Б «Біля тополі»
- В «Стефанія»
- Г «Зродились ми великої години»

6. Упізнайте пісню за її характеристикою: «Ця пісня є одою матері, у ній автор розповідає про приємні спогади про неньку. Спочатку композиція розповідає про старіння рідненької й те, наскільки ностальгічним є минуле...». В Ужгороді на огорожі стадіону «Авангард» художниця Катерина Туз намалювала патріотичний мурал за мотивом цієї пісні.

- А «Місто Марії»
- Б «Біля тополі»
- В «Стефанія»
- Г «Зродились ми великої години»

7. Упізнайте пісню за довідкою: «14-річна Єлизавета Літвінова ще в 2014 році переселилася з батьками на Черкащину з окупованого Криму. Нині дівчина мешкає у Катеринополі, пише картини за номерами. Юна катеринопільчанка відтворила назву однієї пісні у своїй картині».

- А «Щоб навесні співали солов'ї»
- Б «Квіти мінних зон»
- В «Молитва за Україну»
- Г «Біля тополі»

8. Упізнайте пісню за довідкою: «Уперше Україна зустрічає весну в гарячій фазі війни з російською агресією 24 лютого 2022 року. Але законів природи ніхто не скасовував. Ось такою побачив весну в Україні відомий український карикатурист, переможець багатьох міжнародних конкурсів карикатури Олексій Кустовський».

- А «Молитва за Україну»
- Б «Щоб навесні співали солов'ї»
- В «Мій друже ковалю»
- Г «Місто Марії»

9. Упізнайте пісню за довідкою: «Любов породжує хоробрі серця. Хоробрі серця довго терплять, хоробрі серця милосердствують, не заздять, не поводяться нечемно, не шукають тільки свого, не думають лихого. Тішаться правдою. Хоробрі...»

- А «Промінь сили»
- Б «Мій друже ковалю»
- В «Молитва за Україну»
- Г «Щоб навесні співали солов'ї»

10. Упізнайте пісню за фото: «Материнська турбота і ніжність, батьківська опіка — це підвалини щасливого й безхмарного дитинства, яке неможливо уявити без народної коліскової...»

- А «Промінь сили»
- Б «Стефанія»
- В «Місто Марії»
- Г «Щоб навесні співали солов'ї»

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між художніми засобами та цитатами.

<i>Художні засоби</i>		<i>Цитати</i>	
1	риторичне звертання	А	І ми йдемо у бою життєвому, Тверді, міцні, незламні мов граніт
2	метафора	Б	Тож будьмо незламні, Мій друже Ковалю, ...
3	анафора	В	Тремтять сльози і бетон Цвітуть квіти мінних зон
4	порівняння	Г	Ми залишились собою Ми загорнулись у ніч

12. Установіть відповідність між цитатами й жанром пісні.

<i>Жанр</i>		<i>Цитати</i>	
1	фолк-реп, ода матерям	А	Бо плач не дав свободи ще нікому, А хто борець — той здобуває світ.
2	марш українських націоналістів	Б	Небо гримить над Азовом Ворог гарматами б'є
3	пісня-молитва	В	Четверту добу уриваються плови, Сльозиться у схроні зволожений мур
4	повстанська	Г	Як була дуже втомлена, гойдала мене в такт Люлі... Люлі... Люлі...

13. Установіть відповідність між образами й піснею.

<i>Пісня</i>		<i>Образи</i>	
1	«Біля тополі»	А	Соборна українська держава
2	«Зродились ми великої години»	Б	Крила лелеки
3	«Промінь сили»	В	Дюни
4	«Місто Марії»	Г	Серця хоробрі

14. Посєднайте ілюстрацію з назвою пісні.

<i>Пісня</i>	1 «Місто Марії»	2 «Біля тополі»	3 «Молитва за Україну»	4 «Стефанія»
<i>Ілюстрація</i>	А	Б	В	Г

15. Співвіднесіть образи з назвою пісні.

Назва пісні		Образ пісні	
1	«Зродились ми великої години»	А	сльози і бетон
2	«Квіти мінних зон»	Б	золоті луки
3	«Біля тополі»	В	рокоче смерч, гуркоче град
4	«Щоб навесні співали солов'ї»	Г	синьо-жовтий прапор свободи

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Прочитайте прислів'я, приказки, цитати про війну й віднайдіть ДВІ недоречні.

А Хоробрий солдат міцніший за фортецю.

Б Не хвались, ідучи в бій, а хвались, ідучи з бою.

В Або голову віднесу, або командиром вернусь.

Г Війна війною, а обід за розкладом.

Д Війна — це горе в збільшеному масштабі (Джеремі Бентам).

Е Якщо хтось каже, що «тепер війна, і не слід відволікатися на якісь «цивільні справи», бо, мовляв, «усе для фронту і все для перемоги», то це означає, що його вже у цій війні переможено (Юрій Андрухович).

Завдання високого рівня

Завдання 17–18 – відкриті з короткою відповіддю

17. Запишіть жіноче ім'я, яке використане в назві пісні, скориставшись довідкою: «КОЛИСКА (а ще ЛЮЛЬКА або КОЛИБКА) — перша земна домівка людини, наповнена магичними властивостями й наділена охоронними силами, аби захистити життя та здоров'я малюка, котрий має продовжити рід, у якому прийшов у світ. А тому колиска — це символ безсмертя роду, якому «не буде переводу». Гойдання в колисці — стимул не тільки для фізичного росту дитини, а й для її душевного спокою та духовної стійкості».

(Відповідь запишіть у називному відмінку однини з великої літери; кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

18. Упізнайте поняття в пісні Роксани: «Національна ідея записана на українському гербі, який називається Сокіл, і живе в сонячно-блакитному прапорі, який називається Сонцебог. Це те, чим володіли арії-трипільці й до чого прагнули повернутися всі наступні покоління українців. Це те, до чого ми нині підійшли вринул».

(Відповідь запишіть з малої літери в називному відмінку, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

19. Прочитайте уривки пісень із двох епох. Проаналізуйте рядки та віднайдіть вислів, який найточніше розкриє спільну для обох творів ідею через образ війни в Україні.

Веде нас в бій борців упавших слава. Для нас закон найвищий – то наказ: «Соборна Українська держава – Вільна й міцна, від Сяну по Кавказ» <i>Олесь Бабій «Зродились ми великої години»</i>	Станем дружно пліч-о-пліч – Кличе нас козацька Січ. Нас ведуть герої наші, Голіруч і в патронташі, Від УПА і по сьогодні – Україні будь СОБОРНІЙ! <i>Василь Алексєєв (Антологія воєнної лірики 2022 року «Весна озброєна»)</i>

- А «Хто взяв меч, від меча й загине» (*Новий Завіт, Мт. 26. 52*).
- Б «...зродиться та зросте Всеукраїнець, якого думи і змагання обнімуть усю Україну зарівно і неподільно, як нерозлучну і єдину цілість» (*Микола Міхновський*).
- В «Війна приємна тільки тим, хто не зазнав її» (*Веґецій*).
- Г «Якби в мене були козаки – я б завоював увесь світ» (*Наполеон I Бонапарт*).

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Упізнайте пісню за довідкою в українській історіографії:

«Увесь 1942 рік оунівці присвятили підпільній пропагандистській боротьбі проти нацистів і їхніх союзників. Згодом для захисту місцевого населення від окупаційного свавілля почали створювати збройні загони. У жовтні на спеціальній військовій конференції ОУН було ухвалено рішення про початок творення повстанських відділів, які згодом отримали назву Українська повстанська армія».

- А «Зродились ми великої години»
- Б «Квіти мінних зон»
- В «Біля тополі»
- Г «Стефанія»

2. Упізнайте пісню за її жанровими особливостями: *«У цих піснях терміни «козак», «стрілець», «повстанець» вільно змінювалися в різних варіантах, оскільки вояки-повстанці ототожнювали себе з героями минулого. Так само й повстанські пісні творилися на традиціях козацької, гайдамацької, опришківської та стрілецької лірики із додаванням авторського компонента. Їхніми творцями зазвичай були безпосередні учасники бойових дій, які в умовах переслідувань змушені були творити під псевдонімами. Тим не менше, багато повстанських пісень, що дійшли до сьогодні, стали народними».*

- А «Промінь сили»
- Б «Квіти мінних зон»
- В «Мій друже ковалю»
- Г «Місто Марії»

3. Упізнайте пісню за рекламою: *«Український бренд Finch у колаборації з мобільним оператором «Київстар» і гуртом «Океан Ельзи» випустили футболки з цитатами....»*

- А «Квіти мінних зон»
- Б «Щоб навесні співали солов'ї»
- В «Промінь сили»
- Г «Мій друже Ковалю»

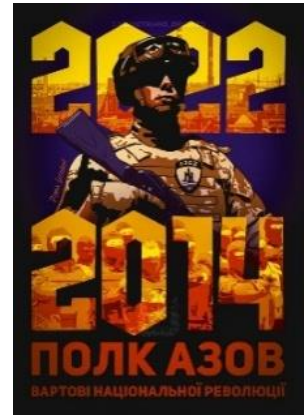
4. Упізнайте пісню за висловлюваннями: *«Повторюю й повторюю... Пресвята Діво Маріє, допоможи захисникам Маріуполя, убережи. Дякую, Святославе, ви завжди влучно відтворюєте почуття кожного українця у своїх піснях»; «Слава та безмежна шана захисникам Маріуполя! Ви сталеві люди!»; «Слава воїнам України! Слава захисникам Маріуполя! Нашим залізним титанам, найкращим людям країни! Дякую Святославу та Океану Ельзи, дуже сильна пісня».*

А «Місто Марії»

Б «Зродились ми великої години»

В «Промінь сили»

Г «Біля тополі»

5. Упізнайте пісню за образом-символом: *«Лелека – символ любові до батька-матері, котрі благословили тебе на світ, а тому це ще й символ сімейного добробуту, любові до рідної землі, Батьківщини. Щасливий той двір, де є гніздо лелеки, бо він – птаха священна, за розорення його гнізда – кара вогнем».*

А «Біля тополі»

Б «Місто Марії»

В «Стефанія»

Г «Зродились ми великої години»

6. Упізнайте пісню за її характеристикою: *«За словами соліста гурту, ця пісня стала подякою не лише його матері, якій він її й присвятив, а всім мамам, які переживають за своїх дітей та оберігають їх від лиха війни...»*

А «Місто Марії»

Б «Біля тополі»

В «Зродились ми великої години»

Г «Стефанія»

7. Упізнайте пісню за довідкою: *«Молитва, що йде від серця, споконвічно спрямовувала до Бога із надією на краще життя наших родин, нашої країни та народу загалом...»*

А «Щоб навесні співали солов'ї»

Б «Квіти мінних зон»

В «Стефанія»

Г «Молитва»

8. Упізнайте пісню за довідкою: *«Поетичні твори цієї антології пов'язані між собою не лише екзистенційністю, психотипом ліричних героїв, спільною героїчною тематикою, а й беззаперечною вірою у якнайшвидшу Перемогу українського нації над північним ворогом. Ці вірші, коли їх читаєш, ніби лунуть животворним світлом од серця до серця, осідають у розпанаханих і покалічених війною душах зерном надії і впевненості, що Україна тепер неодмінно переможе й нарешті покладе край російській імперії, яка віками підпливала кров'ю невинних жертв і купалася в тій крові.»*

- А «Молитва за Україну»
- Б «Щоб навесні співали солов'ї»
- В «Мій друже ковалю»
- Г «Місто Марії»

9. Упізнай пісню за образом, який трактує стаття із Великого тлумачного словника сучасної мови: Воля. 1) тільки одн. Одна з функцій людської психіки, яка полягає насамперед у владі над собою, керуванні своїми діями й свідомому регулюванні своєї поведінки. || Прагнення досягти своєї мети; рішучість. 2) бажання, хотіння. 3) право розпоряджатися на свій розсуд; влада. 4) відсутність обмежень; привілля. 5) свобода, незалежність; *прот. неволя, рабство.* || Перебування не під арештом, не в клітці, не на ланцюгу і т. ін.

- А «Щоб навесні співали солов'ї»
- Б «Промінь сили»
- В «Стефанія»
- Г «Біля тополі»

10. Упізнайте пісню за фото: *«Материнська турбота і ніжність, батьківська опіка – це підвалини щасливого й безхмарного дитинства, яке неможливо уявити без народної колискової...»*

- А «Промінь сили»
- Б «Стефанія»
- В «Місто Марії»
- Г «Щоб навесні співали солов'ї»

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між художніми засобами й цитатами, у яких вони вжиті.

<i>Художні засоби</i>		<i>Цитати</i>	
1	анафора	А	Солодше нам у бою умирати, Як жити в путах, мов німі раби.
2	метафора	Б	Тож будьмо незламні, мій друже Ковалю, На славу України, на вічні віки!
3	риторичний оклик	В	Цвітуть квіти мінних зон
4	порівняння	Г	Молодий юнак, Молодий козак

12. Установи відповідність між цитатами й жанром пісні.

<i>Жанр</i>		<i>Цитати</i>	
1	ода матерям, фолк-реп	А	Під синьо-жовтим прапором свободи З'єднаєм весь великий нарід свій.
2	марш українських націоналістів	Б	Вона мене колисала, дала мені ритм,
3	пісня-молитва	В	Світло повернеться знов Крик нового дня рветься на волю
4	повстанська	Г	Коли запалає Україна в огні. Мій друже Ковалю, затягнемо пісню

13. Установи відповідність між назвою пісні й образами в ній.

<i>Назва</i>		<i>Образи</i>	
1	«Промінь сили»	А	Образ полум'я війни
2	«Біля тополі»	Б	Корабельні гармати
3	«Місто Марії»	В	Кров могутня
4	«Зродились ми великої години»	Г	Калина, тополя

14. Поєднайте ілюстрацію із автором пісні.

<i>Автор</i>	1 Святослав Вакарчук	2 Петро Солодуха	3 Олег Псюк, Іван Клименко	4 Андрій Князь
<i>Ілюстрація</i>	А	Б	В	Г

15. Співвіднесіть образ із назвою пісні.

Назва пісні		Образи	
1	«Молитва за Україну»	А	«держава волі»
2	«Стефанія»	Б	«мальви зацвітуть»
3	«Промінь сили »	В	«колискова»
4	«Місто Марії »	Г	корабельні гармати

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Прочитайте твердження про пафос поезії воєнного лихоліття і віднайдіть ДВА помилкових.

- А поетичні твори народженні духовним піднесенням
- Б поезія надає захисникам рішучості відстояти рідну землю від нападника
- В оптимізм і впевненість у перемозі
- Г оспівування величних подвигів захисників
- Д почуття пристрасного запалу, піднесеності, натхнення
- Е жартівливий, життєствердний пафос

Завдання високого рівня

Завдання 17–18 відкрите з короткою відповіддю

17. Запишіть жіноче ім'я пісні Святослава Вакарчука, скориставшись довідкою: *Маріуполь – місто відомого на весь світ художника Архипа Куїнджі, сироти, що вчився в Айвазовського і став мільйонером до сорока. Його картина «Українська ніч» зберігається в Третьяковській галереї. Зараз українська ніч для Маріуполя – не спати вночі через постійні обстріли і молитися, щоб на ранок рідні промовили: «я живий».*

(Відповідь запишіть у називному відмінку однини з великої літери; кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

18. Упізнайте поняття з пісні: *«Це поняття пов'язано з реальною історичною подією 22 січня 1918 року в Києві. А символіка свята, його глибинний зміст, виявився особливо актуальним для сучасної України. І хоча вона вже не поділена Збручем, але ще поділена Дніпром, та нині розсипана окупантами! Нагадаємо, що необхідність «соборування», тобто збирання українських земель та, власне, українців до купи, виплекали в період національно-визвольної боротьби ОУН і УПА. Тодішнє гасло ОУН*

«За Українську Самостійну Соборну Державу!» віддзеркалювало не лише бажання мати самостійну, ні від кого незалежну Україну, а й державу, яка б об'єднувала всі без виключення українські етнічні землі».

(Відповідь запишіть у називному відмінку однини з великої літери; кількість клітинок не відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

19. Прочитайте уривки текстів пісень із двох епох. Проаналізуйте рядки та віднайдіть вислів, який найточніше розкриє спільну ідею для обох творів через образ війни в Україні.

Веде нас в бій борців упавших слава. Для нас закон найвищий – то наказ: «Соборна Українська держава – Вільна й міцна, від Сяну по Кавказ» <i>Олесь Бабій «Зродились ми великої години»</i>	Станем дружно пліч-о-пліч – Кличе нас козацька Січ. Нас ведуть герої наші, Голіруч і в патронташі, Від УПА і по сьогодні – Україні будь СОБОРНІЙ! <i>Василь Алексєєв (Антологія воєнної лірики 2022 року «Весна озброєна»)</i>

А «Не дивіться на Україну, як на землю своїх батьків. Дивіться на неї, як на землю своїх дітей. І тоді прийдуть зміни...» (*Святослав Вакарчук*).

Б «Я знаю вас, нащадки запорожців, Я вірю вам і низько б'ю чолом. Дивлюсь на вас і вірою займаюсь, І б'ю поламаним крилом» (*Олександр Олесь*).

В «Народ мій є! Народ мій завжди буде! Ніхто не перекареслить мій народ!» (*Василь Симоненко*).

Г «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіційних кордонів» (*Іван Франко*).

Сучасна українська поезія про війну

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Варіант 1	А	В	Г	А	Б	В	В	Б	А	Б	1-Б	1-Г	1-Б	1-Г	1-Г	В,Г	Стефанія	воля	Б
											2-В	2-А	2-А	2-В	2-А				
											3-Г	3-Б	3-Г	3-Б	3-Б				
											4-А	4-В	4-В	4-А	4-В				
Варіант 2	А	В	А	А	А	Г	Г	Б	Б	Б	1-Г	1-Б	1-В	1-В	1-А	Д,Е	Марія	Собор ність	Г
											2-В	2-А	2-Г	2-Б	2-В				
											3-Б	3-В	3-Б	3-Г	3-Б				
											4-А	4-Г	4-А	4-А	4-Г				

Використані джерела

1. Біля тополі. URL: <https://www.ar25.org/bilya-topoli>
2. Вакарчук присвятив пісню захисникам Маріуполя (відео). URL: <https://www.unian.ua/lite/music/vakarchuk-prisvyativ-pisnyu-zahisnikam-mariupolya-video-11797317.html>
3. Історія двох мам, завдяки яким з'явилася пісня «Стефанія». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61508975>
4. Квіти мінних зон: Вакарчук. URL: <https://vikna.tv/styl-zhyttya/shou-biz/ocean-elzy-kvity-minnyh-zon-dyvytysya-onlajn-premyeru-klipu/>
5. Місто Марії: Вакарчук. URL: <https://www.unian.ua/lite/music/ocean-elzi-vipustiv-emociyniy-clip-na-pisnyu-kvity-minnih-zon-z-kadrami-donbasu-11918610.html>
6. Молитва за Україну - Single - Album by Андрій Князь. URL: <https://music.apple>.
7. Океан Ельзи - Місто Марії: слухати онлайн, текст пісні. URL: <https://vikna.tv/styl-zhyttya/doky-nad-gordym-azovom-soncze-vstaye-vakarchuk-prezentuvav-novu-pisnyu-misto-mariyi/>
8. Оксана Білозір. Щоб Навесні Співали Солов'ї. URL: <https://z3.fm/song/40533968>
9. Петро Солодуха «Біля тополі». URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=26439>
10. Пісні спротиву: історія гімну УПА «Зродились ми великої години». URL: <https://suspilne.media/culture/291642-pisni-sprotivu-istoria-gimnu-upa-zrodilis-mi-velikoi-godini/>
11. Приказки та прислів'я про війну. URL: <https://vislovi.in.ua/prykazky-ta-prysliv-ya-pro-volyu/>
12. Про московське «ярмо». URL: <https://svoboda-news.com/arxiv/almanachs/1954/files/assets/basic-html/page66.html>
13. Промінь сили. URL: <https://www.boomplay.com/songs/112246637>
14. Стефанія (пісня). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
15. Слова, текст, акорди «Друже ковалю». URL: <https://www.pisni.org.ua/songs/179202.html>
16. Українські пісні. «Друже ковалю». URL: <https://www.pisny.net/musik>
17. Цитати про війну українською мовою. URL: <https://dovidka.biz.ua/tsytaty-pro-viynu-ukrainskoyu>

18. Kalush Orchestra – Stefania: повний текст і сенс хітової пісні. URL: <https://www.unian.ua/lite/music/kalush-stefaniya-povniy-tekst-i-zmist-pisni-11822220.html>

Тексти пісень

Олесь Бабій «Зродились ми великої години»

Микола Матола «Мій друже Ковалю»

Свят Вокарчук «Квіти мінних зон», «Місто Марії»

Петро Солодуха «Біля тополі»

Олег Псюк, Іван Клименко «Стефанія»

Роксана «Промінь сили»

Андрій Князь «Молитва за Україну»

Оксана Білозір «Щоб навесні співали солов'ї»

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Оберіть місце народження Ліни Костенко.

- А Львівщина
- Б Київщина
- В Вінниччина
- Г Сумщина

2. Згадайте, лауреатом якої премії є Ліна Костенко.

- А Лесі Українки
- Б Василя Симоненка
- В Олени Теліги
- Г Івана Франка

3. Продовжте речення: «Події відбуваються, коли ...».

- А «зима не вдягала білої свити...»
- Б «дощ полив, і день такий полив'яний...»
- В «носили шпаги ще при боці...»
- Г «тільки вчора було ще влітку, а сьогодні вже осінь...»

4. Виберіть антитезу, яку використано в поезії.

- А кольорові миші – осіннє сонце
- Б кольорові миші – жовті листки
- В нормальні діти – здорові діти
- Г сірий день – кольоровий кіт

5. Установіть правильну послідовність розгортання подій.

- А «Було тій Анні, може, десять рочків» – «...і розважали стратами юрбу...» – «Я її привів. Вона робила...кольорові миші...» – «Був сірий день. І сірий був сусід...»
- Б «...і розважали стратами юрбу...» – «Я її привів. Вона робила...кольорові миші...» – «Був сірий день. І сірий був сусід...» – «Було тій Анні, може, десять рочків»
- В «Я її привів. Вона робила...кольорові миші...» – «Був сірий день. І сірий був сусід...» – «Було тій Анні, може, десять рочків» – «...і розважали стратами юрбу...»
- Г «...і розважали стратами юрбу...» – «Було тій Анні, може, десять рочків» – «Я її привів. Вона робила...кольорові миші...» – «Був сірий день. І сірий був сусід...»

6. Визначте художній засіб «голі клени».

- А епітет
- Б порівняння

- В гіпербола
- Г метафора

7. Визначте основний мотив поезії.

- А Засудження тих, хто не розуміє, переслідує неординарних людей.
- Б Заклик бути милосердними до тварин.
- В Оспівування краси природи.
- Г Возвеличення справедливості судової системи.

8. Укажіть, у чому звинувачують Анну.

- А розмалювала kota
- Б засипала листям сусідських дітей
- В робила мишей з листя
- Г сперечалась із сусідом

9. Визначте літературний рід твору.

- А епос
- Б лірика
- В драма
- Г ліро-епос

10. Пригадайте назву історичного періоду, «коли ... розважали стратами юрбу, коли відьом палили при народі».

- А Античність
- Б Середньовіччя
- В Новий час
- Г Новітній час

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–12 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між героєм й уривком твору.

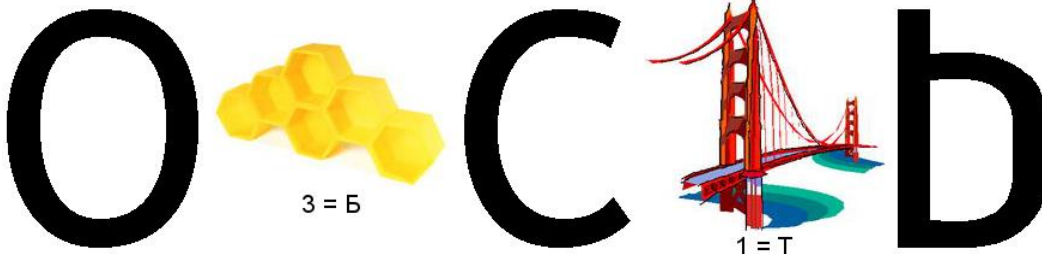
Герой		Уривок	
1	Анна	А	«...в господарстві наче все гаразд, а йдеться швидше про моральну шкоду...»
2	сусідські діти	Б	«Перехрестіться, пане, на ікону»
3	сусід	В	«Ото складе листочок до листочка»
4	суддя	Г	«Вночі їм сняться миші кольорові»

12. Установіть відповідність між ілюстрацією та рядками з твору.

<i>Ілюстрація / картина</i>		<i>Рядки з вірша</i>	
1		А	...Залив чорнилом вирок на папері.
2		Б	— Життя — це справа без гарантії.
3		В	...було на стіл покладене, як доказ...
4		Г	Паноне судді! Я її привів. Вона робила ... королюві миші...

Завдання високого рівня

13. Відгадайте за ребусом слово, яке, за тлумачним словником, має таке лексичне значення: «Конкретна людина з погляду її культури, особливостей характеру, поведінки; індивідуальність, особа».

(Відповідь запишіть з малої літери в називному відмінку. Кількість клітинок НЕ відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Згадайте професію батьків Ліни Костенко.

- А лікарі
- Б учителі
- В юристи
- Г актори

2. Згадайте, у скільки років почала писати вірші Ліна Костенко.

- А 10
- Б 12
- В 14
- Г 16

3. Визначте вид лірики «Кольорові миші» Ліни Костенко.

- А громадянська
- Б філософська
- В пейзажна
- Г інтимна

4. Визначте ідейне навантаження (символічне значення) художньої деталі: «Був сірий день. І сірий був сусід. І сірий стіл. І сірі були двері».

- А символ брехні
- Б символ несправедливого судійства
- В символ антилюдяної моралі
- Г символ гнітючої буденності

5. Установіть сюжетно-композиційну частину поетичного твору: «...розважали стратами юрму..., палили відьом ... і не знали до пуття наук».

- А експозиція
- Б зав'язка
- В розвиток дії
- Г кульмінація
- Д розв'язка

6. Визначте художній засіб «І сірий був сусід».

- А епітет
- Б порівняння
- В гіпербола
- Г метафора

7. Визначте ідею поезії.

- А Возвеличення в людині почуття прекрасного.
- Б Шана тим, хто має творчу уяву.
- В Кожна людина – неповторна індивідуальність, особистість, і її шлях – то шлях до самоствердження.
- Г Висміювання та осуд недолугості судової системи.

8. Визначте доказ сусіда щодо прийняття вироку на страту Анни.

- А літала вночі з димаря
- Б робила кольорових мишей з листя
- В її миші прогризли сусідові в підлозі дирку
- Г її миші згризли сусідові сухаря

9. Визначте літературний рід твору.

- А епос
- Б лірика
- В драма
- Г ліро-епос

10. Пригадайте хронологічні межі історичного періоду, «коли ... розважали стратами юрбу, коли відьом палили при народі».

- А до кін. V ст.
- Б V- XV ст.
- В XV-ХІХ ст.
- Г ХХ ст.- наші дні.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–12 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між сюжетно-композиційною частиною поетичного твору і описом подій.

Сюжетно-композиційна частина		Опис подій	
1	зав'язка	А	суд над Анною
2	розвиток дії	Б	сусід привів десятирічну Анну до суду, звинувачуючи її в тому, що вона з багряного листя виробляє кольорових мишей, і вони завдають моральної шкоди його дітям
3	кульмінація	В	з'явився кольоровий кіт, який залив, викладений на папері вирок чорнилом, що так і не був проголошений
4	розв'язка	Г	напруженість Анни в очікуванні вироку

2. Генератор ребусів. URL:
http://rebus1.com/ua/index.php?item=rebus_generator&slovo=%B2%CD%C4%C8%C2%B2%C4%D3%C0%CB%DC%CD%B2%D1%D2%DC&skip=5&mode=1
3. Українська література: підручник для 7 кл. загальноосвітн. навч. закл. / О.М. Авраменко. Київ: Грамота, 2015. 287 с.

Анатолій Дімаров «На коні й під конем»
І частина «Через місточок» (оповідання «Помста»)

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

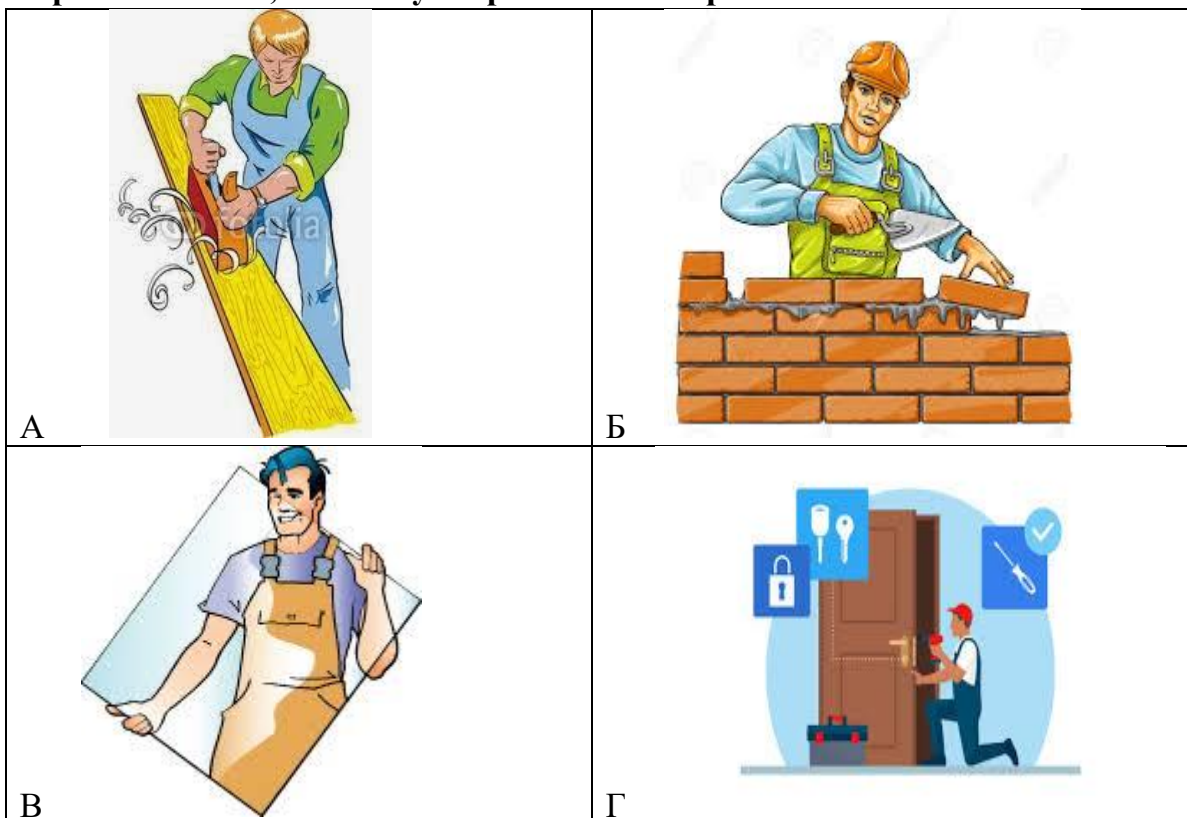
У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1 Продовжте думку: «За жанровою спрямованістю твір «На коні й під конем»

А. Дімарова – це...».

- А драматичне оповідання
- Б історичний роман
- В героїко-романтична повість
- Г автобіографічна повість

2. Оберіть малюнок, на якому зображений скляр.

3. Укажіть причину, через яку скляр спалив свою хату.

- А випив зайвого
- Б був несповна розуму
- В через прикрі спогади, пов'язані з будинком
- Г хотів збудувати інший будинок

4. Яке прислів'я використовував скляр, повчаючи хлопців?

- А Порожньої хати і муха не держиться.
- Б Хата без вікон – що людина без очей.
- В Не взявшись за сокиру, хати не зробиш.

Г У своїй хаті і стіни помагають.

5. Укажіть, яким був скляр?

А сумним та похмурим

Б понурим та непривітним

В непривітним та злісним

Г сердитим та сумним

6. Через який випадок закінчилася дружба хлопців зі склярем?

А хлопці украли алмаз

Б хлопці вимазали багном нові вікна

В хлопці насміхалися зі скляра

Г хлопці розбили велике скло

7. Доповніть речення за сюжетом твору: «Він навіть одвертався, коли проходив повз хату з ...».

А маленькими вікнами

Б брудними вікнами

В розбитими вікнами

Г відчиненими вікнами

8. Як ви вважаєте, чому скляр «священнодіяв» біля вікон?

А це приносило прибуток

Б нічого іншого не вмів робити

В хотів мати більше замовлень

Г любив свою працю

9. Здібність скляра можна описати всіма словами, ОКРІМ...

А вмлість

Б майстерність

В вправність

Г недосконалість

10. Укажіть, що відчули хлопці після прикрого випадку.

А каяття, сум, жаль

Б радість, задоволення, натхнення

В щастя, насолоду, спокій

Г смуток, примирення, біль

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-12 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між сюжетними елементами й подіями твору.

Сюжетний елемент	Подія

1 зав'язка	А А він, підійшовши до покалічених вікон, оніміло застиг, наче не вірив своїм очам. Повільно нагнувся, підняв цеглину і раптом заплакав. Б Незабаром у нас закінчили будувати нову школу: велику, простору, з широкими та високими вікнами. В Невисокий, худий, з маленьким, зібраним у кулачок обличчям, ходив він довгими сільськими вулицями, вставляючи шибки. Г Затамувавши подих, стежили ми, як скляр, націлившись, швидким рухом алмаза проводив по склу білу лінію, не користуючись лінійкою. Д Відпихаючи один одного, щоб краще бачити, ми з Миколою перечепилися і полетіли на велике скло, яке скляр саме збирався розрізати.
2 розвиток подій	
3 кульмінація	
4 розв'язка	

12. Установіть відповідність між фразеологізмами, використаними в тексті, та їх значенням.

	Фразеологізм		Значення
1	як обпечений	А	невідомого куди
2	світ за очі	Б	надовго
3	не вірити своїм очам	В	бути враженим
4	до нових віників	Г	переляканий
		Д	близько

Завдання 13-15 з вибором кількох правильних відповідей

13. Серед перерахованих рис характеру оберіть ті, які НЕ властиві Толі та Миколі.

- А безсоромні
- Б совістливі
- В заздрісні
- Г безвідповідальні
- Д підлі
- Е недалекоглядні
- Є жорстокі
- Ж допитливі

14. Підберіть висловлення, яке могло б бути епіграфом до тексту.

- А Людина цінна, коли її слова збігаються з її діями (О. Уайльд).
- Б Якщо людина вам не подобається, то все, що вона робить, неодмінно погане (*Галлі*).
- В Иди своєю дорогою, і нехай люди говорять що завгодно (*Аліг'єрі Данте*).
- Г Посієш вчинок – пожнеш звичку, посієш звичку – пожнеш характер, посієш характер – пожнеш долю (народна мудрість).

15. Прочитайте епізод з твору: «Вставивши шибу, він трохи відходив, схиляв голову набік, і прозорі оченята його сяяли такою неприхованою втіхою, що й ми, хлопчакки, проймалися шанобливо-урочистим настроєм».

Визначте прислів'я, які ідейно найбільше близькі до символічного змісту епізоду.

- А Щира праця мозолиста.
- Б Діло майстра велича.
- В Де руки і охота, там скоро робота.
- Г Не журись, та за діло берись.

Завдання 16 – відкрите з короткою відповіддю

16. Прочитайте ребус й укажіть почуття, яке охопило хлопців.

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

Завдання високого рівня

17. Прочитайте текст і виконайте завдання до нього

Притча

(уривок)

Одного разу пастух образив якогось чоловіка, а той затаїв на нього злість і заповзявся помститися. Він знав, що отарник пасе тварин у віддаленій місцині, де майже ніхто не ходить, і надумав скористатися цим. Чоловік вирішив викопати глибоку яму, щоб отарник упав у неї. Пізно вночі він почав копати. Коли викидав землю, то уявляв собі, як його кривдник потрапить до ями і не зможе викарабкатися звідти. Чоловік так довго й завзято копав, мріючи про помсту, що не помітив, як яма ставала все глибшою. Аж ось почало дніти, і копач опам'ятався. І яким же було здивування, коли він побачив, що за цей час викопав таку глибоку яму, з якої сам уже не в змозі вилізти... (С. Шепель)

17.1. Спільними думками з твором А. Дімарова «На коні й під конем» є всі, **ОКРІМ...**

- А Не варто планувати помсту, адже вона породжує зло.
- Б Уміння не пробачати людям формує лише негативні емоції.
- В На зло завжди варто відповідати стримано.
- Г Добра людина шкодує про завдану шкоду.

II частина «Блакитна дитина» (оповідання «Які на смак жабенята»)

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Продовжте думку: «За жанровою спрямованістю твір «На коні й під конем»

А. Дімарова – це...».

- А драматичне оповідання
- Б автобіографічна повість
- В героїко-романтична повість
- Г історичний роман

2. У Василя вдома було багато тварин, ОКРІМ...

- А вовчєня
- Б собаки
- В лисиці
- Г їжака

3. У який спосіб Василь лякав дівчат?

- А Брав до рота жабенят.
- Б Приносив у портфелі вужа.
- В Голосно кричав і махав руками.
- Г Клав у карман мишу.

4. Що на декілька днів зробило оповідача героєм школи?

- А Він урятував цуценя.
- Б Він видресировав вужика Микитку.
- В Він прорив метро під свинарником.
- Г Він проковтнув жабеня.

5. У який спосіб, на думку Толі, можна вилікувати бородавки на язиці?

- А Дати полизати язика собаці.
- Б Доторкнутися язиком до вужа.
- В Покласти на язык гірку жовту пілюлю.
- Г Покласти на язык пуголка.

6. Доповніть речення за сюжетом твору: «Ми навіть не могли уявити, що ... отак може верещати».

- А дівчина
- Б жінка
- В учителька
- Г сусідка

7. Укажіть, кому належать слова «Ні, у мій час таких, як ти, дітей не було! Були діти, як діти, а не такі шибеники, як ти!»

- А сусідці Толі
- Б Тамарі Оксентіївні
- В мамі Толі
- Г Павлу Степановичу

8. Укажіть причину, через яку Толя інколи прокидався вночі.

- А Боявся підвести друзів.
- Б Думав про Олю.
- В Лякався павука.
- Г Прислухався, чи не вистрибує жабеня в животі.

9. Розпізнайте елемент твору за твердженням: «Показати щасливий період дитинства, звернувши увагу на його цінність; зосередити читача на тому, що в один момент цей період життя завершується».

- А тема
- Б ідея
- В проблема
- Г мотив

10. Укажіть прислів'я, яке близьке за значенням назві твору «На коні й під конем».

- А Бачив лози й верболози.
- Б Добро пушить, а лихо сушить.
- В Май добру натуру, не приймеш кари на шкуру.
- Г Чого Івась не навчиться, того й Іван не буде вміти.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-12 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між героєм твору і його вчинком.

<i>Герой твору</i>	<i>Вчинок</i>
1 Василь	А похвастався перед хлопцями, що Толька може тримати жаб у роті
2 Ванько	Б у себе вдома тримав їжака, зайця, лисицю, а замість собаки на ланцюгові сиділо вовчєня
3 Толька	В непомітно підійшов з іншого боку і чекав, поки хлопці привітаються
4 Павло Степанович	Г на кілька днів став героєм усієї школи
	Д заніс вужа Микитку до лісу

12. Установіть відповідність між сюжетними елементами та подіями твору.

<i>Сюжетний елемент</i>	<i>Подія</i>

1 експозиція	А Того ж дня, повертаючись із школи, Ванько поцікавився: «Слухай, а ти взяв би жабу до рота?»
2 зав'язка	Б Вирішив почати із пуголовків: у них все ж дві ноги, а не чотири, – не так шпарко стрибатимуть у роті.
3 кульмінація	В І нізащо не зізнався б, що часто просинаюся посеред ночі та прислухаюся: чи не вистрибує оте жабеня у мене в животі?..
4 розв'язка	Г Ще мав Василь великого приятеля – вужа Микитку, що вже не один рік жив у їхньому погребі і виповзав на його голос. Д Очі мої лізуть на лоба: я відчуваю, як жабеня, пірнувши в живіт, починає веселий свій танок десь аж біля пупа.

Завдання 13-15 з вибором кількох правильних відповідей

13. Серед перерахованих рис характеру оберіть ті, які НЕ властиві Толі.

- А допитливий
- Б байдужий
- В заздрісний
- Г безвідповідальний
- Д товариський
- Е бешкетливий
- Є жорстокий
- Ж брехливий

14. Усі цитати із твору належать головному герою, ОКРІМ...

- А Сьогодні в мене жаби немає... Хай завтра впіймаю та й покажу...
- Б Побити їх треба, але не одного, а всіх... І не кулаками їх треба бити...
- В Бо від жаби бородавки. От усипле язик бородавками – що будеш робити?
- Г Дам полизати собаці. Собака як полиже – усі до однієї бородавки пощезають!

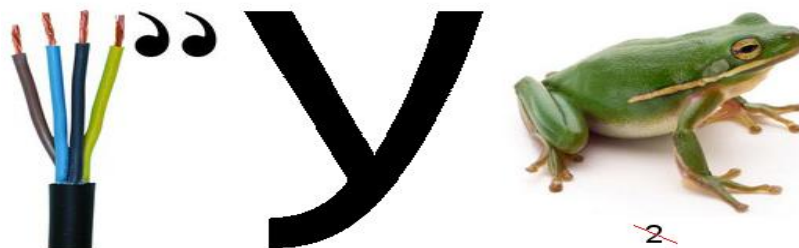
15. Прочитайте епізод з твору: «Але в мене вистачило розуму змовчати. З гіркого досвіду знав, що дорослі мають свої, відмінні від наших, погляди на речі, і те, що нам здається нормальним та бажаним, часто-густо викликає у них роздратування. Незрозумілі вони, оці дорослі! Так, наче забули, як самі колись ходили до школи».

Визначте вислови, які найбільше ідейно близькі до символічного змісту епізоду.

- А Якби діти росли у відповідності з нашими очікуваннями, у нас виростали б тільки генії (Гете).
- Б Кожна людина – завжди чиясь дитина (Бомарше).
- В Діти більше схожі на свій час, ніж на своїх батьків (арабське прислів'я).
- Г У дітей своє особливе вміння бачити, думати і відчувати, і немає нічого гіршого, ніж намагатися підмінити у них це вміння нашим (Жан-Жак Руссо).

Завдання 16 – відкрите з короткою відповіддю

16. Прочитайте ребус й укажіть взаємини, які зображає автор.

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

Завдання високого рівня

17. Прочитайте текст і виконайте завдання до нього

Роздуми

Сидячи за партою в школі, я замислююсь над питанням, чи є я хорошим другом для інших. Це питання завжди хвилює мене, тому починаю роздумувати про свої вчинки і слова. Чи допомагаю я своїм друзям у труднощах? Чи вмію слухати їх і висловлювати підтримку, коли це потрібно? Чи вчу їх довіряти мені?

Для мене дружба – це не тільки веселощі і пригоди, але і відданість, взаєморозуміння, взаємопідтримка. Якщо хочу бути хорошим другом, я повинен бути готовим слухати друзів, коли вони хочуть поділитися своїми почуттями чи проблемами. Я повинен бути готовим стати плечем для відпочинку й допомогти їм вирішити їхні труднощі... (З інтернету)

17.1. Укажіть думку, яка є спільною з твором А. Дімарова «На коні й під конем».

А Дитинство – це безцінний час, проведений із кращими друзями.

Б Підтримка друга – запорука успіху справи.

В Горді та вперті – нічого не варті.

Г Держи голову високо, та не задирай носа

Відповіді

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Варіант 1	Г	В	В	Б	Б	Г	А	Г	Г	А	1-Б 2-Г 3-Д 4-А	1-Г 2-А 3-В 4-Б	А,В, Д,Є	Г	Б,В	мстивість	А, Б
Варіант 2	Б	Б	А	Г	А	В	В	Г	В	А	1-Б 2-А 3-Г 4-В	1-Г 2-А 3-Д 4-В	Б,В, Є,Ж	Б	В,Г	дружба	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Генератор ребусів. URL: http://rebus1.com/ua/index.php?item=rebus_generator&enter=1
2. А. Дімаров. На коні й під конем. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2894>

Григор Тютюнник «Климко»

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих речень те, яке НЕ відповідає змісту твору.

- А Климко в дорозі їв картоплю.
- Б Товариша Климка звали Зульфат.
- В Чех дав Климкові чипси.
- Г Тітку, у якої перебував певний час Климко, звали Мариною.

2. Укажіть, від чийого імені ведеться розповідь у повісті Григора Тютюнника.

- А автора
- Б учительки Климка
- В Зульфата
- Г Климка

3. Згадайте, як звали найкращого друга Климка.

- А Дідусь Гарєєв
- Б Кирило
- В Бочонок
- Г Зульфат

4. Згадайте, коли відбуваються події у творі.

- А до початку Великої Вітчизняної війни
- Б у роки Великої Вітчизняної війни
- В під час Другої світової війни
- Г за часів Першої світової війни

5. Визначте послідовність традиційного сюжету художнього твору.

- А розвиток дії – зав'язка – кульмінація – розв'язка
- Б зав'язка – розвиток дії – кульмінація – розв'язка
- В кульмінація – розв'язка – розвиток дії – зав'язка
- Г зав'язка – кульмінація – розвиток дії – розв'язка

6. Згадайте, чому Климко й Зульфат запросили до себе жити свою вчительку.

- А Хлопці хотіли показати себе перед учителькою з найкращого боку.
- Б Їм стало жаль учительку з маленькою дитинкою на руках.
- В Їм підказав дідусь Зульфата.
- Г Їм сказав Бочонок.

7. Укажіть, де знайшов собі притулок Климко після того, як згоріла його станція.

- А у невеличкій кімнатці на шахтній сортувальні
- Б у добрих людей-біженців
- В у скирті соломи
- Г на залізничній станції

8. Укажіть за цитатою рису характеру Климка: «Треба ж роботу якусь зробити тітці, а то тільки набалакав: і те зроблю, і те...»

- А трудолюбивий
- Б витривалий
- В совісний
- Г товаристський

9. Укажіть, хто захопив залізничну станцію на початку війни, де мешкав Климко.

- А чехи
- Б бандити
- В німці
- Г італійці
- Д поляки

10. Визначте жанр твору «Климко».

- А романтична повість
- Б романтичне оповідання
- В автобіографічна повість
- Г лірична повість
- Д фантастична повість

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–13 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між асоціативним образом і художньою деталлю.

<i>Асоціативний образ</i>		<i>Художня деталь</i>	
1	дівоча врода	А	діжурка
2	жива нитка пам'яті про недавнє минуле, незабутнє шкільне життя	Б	трояндова, мов сто троянд, сукня

3	надія, що дитина виживе, що війна мине й молоде покоління ніколи не знатиме війни	В	велика хустка у веселих червоних та зелених квітах
4	рідна людина, шахтарський висілок, Батьківщина	Г	колиска

12. Співвіднесіть героїв твору з їх характеристиками.

<i>Герої</i>		<i>Характеристика</i>	
1	Климко	А	«Маленька, бліда, дивилася на бороданя широко розплющеними очима. У них не було ні презирства, ні гніву...»
2	Наталя Миколаївна	Б	«Щоки були перепнуті по-старечому, навкіс, як у хворої на зуби, а маленькі тонкі пальці, що тримали квіти, тремтливо перебирали зелені стебельця».
3	Зульфат	В	«Вузькі й такі чорні, що аж різучі, ... очі на мить заплющилися... і враз гаряче зблиснули».
4	Дівчина на базарі	Г	«Цього хоч би на два місяці хватило. А скоро зима. Зараз, коли тепло, треба йти...»

13. Дайте відповіді на запитання за сюжетом твору у формі гри: А – так, Б – ні.

1. Климко вирушає в дорогу по сіль на Полтавщину.
2. Усе добро на базарі продавалось за гроші.
3. Облаву поліцаї робили на старих і молодих людей.
4. Швець-земляк подарував Климкові тапочки, а не виміняв.
5. Урятована від поліцаїв дівчина просила хлопця стати її братом.

Завдання 14 з вибором 2 правильних відповідей

14. Слово «самопожертва» асоціюється з такими словами, ОКРІМ 2 (ЗАЙВИХ СЛІВ).

- А шляхетність
- Б лукавство
- В чесність
- Г милосердя
- Д безкорислива дружба
- Е любов до ближнього
- Є людяність
- Д нещирість

Завдання високого рівня

Завдання 15 – відкрите з короткою відповіддю

15. Завершіть визначення: «Це така характерна риса чи подробиця, яка має відносно самостійне значення та використовується для того, щоб емоційніше й глибше змалювати картини чи образ, підкреслити важливість чогось, індивідуальну особливість...»

(Відповідь запишіть двома словами у називному відмінку з маленької літери.)

16. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання.

Українські діти-герої рятували чужі життя

Ще одна дівчинка-героїня — 15-річна **Ліза Чернишенко** із Попасної. Вона сирота, із семи років мешкає з хрещеною мамою. На початку травня дівчинка врятувала четверо людей. Сталося це абсолютно випадково. Ліза йшла околицями міста й помітила автівку. Там було троє чоловіків і одна жінка. Вони були поранені й кликали на допомогу. Дівчина зрозуміла, що не можна гаяти часу. Хоч прав вона не мала, але водити машину вміла з дитинства.

Рішуче сіла за кермо та повезла постраждалих до лікарні в Бахмуті. Ліза проїхала понад 30 кілометрів замінованою дорогою. Їх автівку обстріляли. Дівчину поранили в обидві ноги. Однак вона героїчно продовжувала їхати далі. За кількасот метрів машина зупинилася, бо росіяни влучили в акумулятор.

Дівчинка дякує долі та своєму Янголу-охоронцю, бо на їх екіпаж натрапили українські бійці. Вони допомогли їм евакуюватися далі.

Львівські лікарі змогли врятувати дівчинці ноги, ампутували лише один палець. Героїзм і відвага мешканки Попасної вразили весь світ. Коли Лізу запитали, як вона наважилася на таке, не побоялася, вона відповіла, що просто не могла вчинити інакше.

16.1. Визначте ідеї, спільні для воєн двох століть: Великої Вітчизняної війни (за твором «Климко») та війни України з росією.

А Щоб стати сильною державою, необхідно завоювати весь світ.

Б Уславлення доброти, милосердя, чуйності, щирості.

В Самопожертва і патріотизм заради життя та Перемоги.

Г Хто сильніший, той правитиме світом.

Д Засудження війни, жорстокості, грубості.

16.2. Прочитайте вислови українців різних епох, дорослих і малих. Укажіть той вислів, який розкриває основну думку тексту та твору «Климко».

А Шматок землі, ти звешся Україною. Ти був до нас. Ти будеш після нас. *Ліна Костенко*

Б Я в серці маю те, що не вмира... *Леся Українка*

В Ці маленькі українці – жива вода на змучену душу нашого суспільства і заорука нашої перемоги. Тому що націю, яка народжує таких неймовірних дітей, перемогти неможливо. *Головне управління ДСНС України у Чернігівській області*

Г Мамо, небо для повітряних зміїв, а не для ракет... *Квітослава Більська, 5 років*

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих сюжетних ланцюгів той, який найповніше відтворює сюжет повісті «Климко».

А Климко у степу — Життя з дядьком у бараці — Смерть дядька — Зустріч із солдатом — Білі гори — Климко та Зульфат на базарі — Зустріч з учителькою — Климко вирішує йти по сіль, щоб вони змогли пережити голодну зиму — Климко прийшов на базар, щоб знайти сіль — Подяка врятованої дівчинки — Доброта тітки Марини — Повернення додому — Постріл

Б Климко у степу — Життя з дядьком у бараці — Смерть дядька — Зустріч із солдатом — Білі гори — Климко та Зульфат на базарі — Зустріч з учителькою — Климко вирішує йти по сіль, щоб вони змогли пережити голодну зиму — Климко прийшов на базар, щоб знайти сіль — Подяка врятованої дівчинки — Доброта тітки Марини — Повернення додому — Постріл

В Климко у степу — Життя з дядьком у бараці — Смерть дядька — Зустріч із солдатом — Білі гори — Климко та Зульфат на базарі — Зустріч з учителькою — Климко вирішує йти по сіль, щоб вони змогли пережити голодну зиму — Климко прийшов на базар, щоб знайти сіль — Подяка врятованої дівчинки — Доброта тітки Марини — Повернення додому — Постріл

2. Визначте позасюжетний компонент повісті, який допомагає всебічно розкрити характери героїв та причини їх учинків.

- А Опис природи
- Б Діалоги героїв
- В Опис побуту
- Г Екскурс

3. Укажіть, що символізує «трояндова, мов сто троянд, сукня» учительки Наталі Миколаївни.

- А Вроду молодій вчительки
- Б Щасливе життя після війни
- В Надія на перемогу
- Г Пам'ять про щасливе минуле життя

4. Визначте, чим у творі є трояндова сукня.

- А Сюжетним елементом
- Б Елементом інтер'єру
- В Художньою деталлю
- Г Авторським неологізмом

5. Згадайте, скільки зайвих кілометрів пройшов Климко за сіллю.

- А 20
- Б 50
- В 70
- Г 100

6. У яке містечко, за порадою шевця, мав іти Климко по сіль.

- А Горлівку
- Б Артемівськ
- В Слов'янськ
- Г Дебальцево

7. Щоб покласти край сирітству Климка, усі пропонували йому стати сином чи братом, ОКРІМ...

- А діда Бочонка (аптекарь)
- Б тітки Моті
- В дівчини з хусткою
- Г тітки Марини

8. Укажіть, які товари для населення, окупованого під час Другої світової війни, були найціннішими.

- А одяг, взуття, прикраси
- Б сірники, сіль, мило
- В меблі, електроприлади
- Г килими, простирадла

9. Визначте ключову ідею, яку автор розкрив за допомогою образу Климка.

- А Самопожертва заради інших.
- Б Працелюбність – основа успіху.
- В Дружба допомагає в біді.
- Г Наполегливість у навчанні – запорука престижної професії в майбутньому.

10. Укажіть за цитатою рису характеру Климка: «Климко видлубав у кишені одну тридцятку і поклав бабусі у пеляну, а сам швидко пішов геть».

- А відповідальний
- Б милосердний
- В гордий
- Г совісний

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–13 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та героями твору.

<i>Цитати</i>	<i>Герой</i>

1	«Дівчина, бліда, з величезними карими очима, у яких аж кричала безпорадна мука од страху, зібгала хустку тремтячими пальцями і сховала її під полу жакетика».	А	Климко
2	«Пустіть її! Це моя сестра! Сестра моя, чуєте? Вона мені за матір!!»	Б	Дівчина на базарі
3	«Прибіг захеканий, з гарячими рум'янцями на гострих смуглих вилицях, і так зрадів зустрічі, що схопив Климка в оберемок і носив його поперед себе, до хрускоту стискаючи ребра».	В	Бочонок
4	«Сивий, вусатий і кругло-товстий... любив походжати ранками по базару — у широких смугастих штанях, у довгій, ледь не до колін, синій косоворотці, підперезаній крученим шовковим поясом з білими китицями»	Г	Зульфат

12. Поєднайте цитату з художнім засобом.

«Тютюнникова скарбниця»		Художній засіб	
1	«...дядько Кирил, чистий, виголений і ясний...»	А	риторичне звертання
2	«Мила моя Людино, ніколи я не скажу про тебе чорного слова»	Б	порівняння
3	«трояндова, мов сто троянд, сукня»	В	метафора
4	«діжурка...пахла ще дужче й пекла плечі та спину»	Г	епітети

13. Дай відповіді на запитання за сюжетом твору у формі гри: А – так, Б – ні.

1. Їхав хлопець до станції Дебальцеве на відкритій вантажній машині.
2. Климко повертався додому з дорогоцінною сіллю та харчами.
3. Хворого хлопця виходжувала тітка Марина і хотіла навіть всиновити його.
4. Німець не зміг ударити Климка, бо той стрибнув у калюжу.
5. Климко відчував відповідальність за життя Наталі Миколаївни та маленької Олі.

Завдання 14 з вибором 2 правильних відповідей

14. Слово «самовідданість» асоціюється з такими словами, ОКРІМ 2 (ЗАЙВИХ СЛІВ).

- А беззавітний
- Б безкорисливий
- В безпринципний
- Г відданий
- Д героїчний
- Е лукавий
- Є жертвний

Д саможертвний

Завдання високого рівня

Завдання 15 – відкрите з короткою відповіддю

15. Завершіть визначення: «Відхід від основної сюжетної лінії і основної теми твору з метою висвітлення якихось додаткових чи побічних питань – це...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

16. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання.

Добрі справи, які надихають

14-річний Сашко Гуцал із Бучі під час окупації щодня добував їжу та воду, аби нагодувати молодших дітей. Нерідко це доводилося робити під російськими обстрілами, пробираючись повз ворожі засідки.

У перший день вторгнення родина Гуцалів і ще близько тридцяти місцевих переселилися в підвал. Спочатку дошкуляв холод, а згодом і голод. Молодші братики й сестричка постійно просили їсти, тож Сашко разом з іншими людьми ходив на пошуки до місцевих магазинів, які вже були пограбовані окупантами.

Пізніше росіяни розбили комунікації, і не стало світла й води. Під звуки вибухів хлопцеві доводилося ходити до колодязя. Мама Олена каже, що дуже боялася за сина, однак лишити менших ніяк не могла.

Родина пробула в окупації до 9 квітня, потім їм вдалося евакуюватися на Вінниччину. Хлопчика нагородив особисто Володимир Зеленський за «героїчні подвиги з порятунку людей під час війни».

16.1. Визначте ідеї, спільні для воєн двох століть: Великої вітчизняної війни (за твором «Климко») та війни України з росією.

- А Уславлення доброти, милосердя, чуйності, ширості.
- Б Щоб стати сильною державою, необхідно завоювати весь світ.
- В Самопожертва й патріотизм заради життя та Перемоги.
- Г Засудження війни, жорстокості, грубості
- Д Хто сильніший, той правитиме світом

16.2. Прочитайте вислови українців різних епох, дорослих і малих. Віднайдіть той вислів, який розкриває основну думку тексту та твору «Климко».

- А Сини мої, незламні українці,
я буду вас за подвиг прославлять,
– ідіть батькам на допомогу й жінці,
дітей з ярма спішіте визволять!

Павло Тичина

- Б Живе лиш той, хто не живе для себе,

Хто для других виборює життя.

Василь Симоненко

В Ми б'ємось за те, чому нема ціни в усьому світі, – за Батьківщину (*Олександр Довженко*).

Г Будь ласка, не бійся. Будь сміливим, мудрим і щасливим. Мир у наших руках (*Данило, 12 років*).

Григор Тютюнник «Климко»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Варіант 1	В	А	Г	В	А	Б	А	В	В	В	1-В 2-Б 3-Г 4-А	1-Г 2-А 3-В 4-Б	1-Б 2-Б 3-Б 4-А 5-А	Б,Д	художня деталь	16.1.Б,В,Д 16.2.В
Варіант 2	В	Г	Г	В	Б	В	А	Б	А	Б	1-Б 2-А 3-Г 4-В	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-Б 2-А 3-А 4-Б 5-А	В,Е	екскурс	16.1.А,В,Г 16.2.Б

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 20 важливих висловлювань про війну, свободу і життя. URL: <https://vogue.ua/article/culture/lifestyle/20-vazhlyvih-vislovlyuvan-pro-viynu-svobodu-i-zhittya-48113.html>
- 365 днів війни для дітей в Україні. Вразливі та водночас сильні, діти України живуть під час війни. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/365-days-of-war>
- Барабука. URL: <https://www.barabooka.com.ua>
- Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org>
- Героїчні вчинки українців, якими ми пишаємося. ІСТОРИЇ. URL: <https://sil.media/p/geroyichni-vchinki-ukrayintsiv-iakimi-mi-pishaiemosia-842774>
- Діти-рятувальники-герої війни 2022. URL: <https://dsns.gov.ua/gromadski-zahodi-ta-akcii/diti-ryatuvalniki-geroyi-viini>
- Для перемоги не буває маленьких справ: надихаючі історії про українських дітей-героїв та волонтерів. URL: <https://bilyayivka.city/articles/221564/ukrainski-diti-nablizhuyut-peremogu-nadihayuchih-istorij-z-bilyaivki-ta-vsivei-ukraini>
- Зворушує до сліз: 8 чуттєвих віршів про Україну та війну в День поезії. URL: <https://www.unian.ua/society/krasivye-stihi-pro-ukrainu-i-voynu-na-den-poezii-2023-12185961.html#id-2017239201>
- Літературні жанри і стилі. URL: <https://naurok.com.ua/urok---1-tema-literaturni-zhanri-i-stili-115570.html>
- Небо для повітряних зміїв, а не ракет": що кажуть українські діти про війну з росією. URL: <https://life.liga.net/istoriyi/article/nebo-dlya-vozdushnyh-zmeev-a-ne-raket-hto-govoryat-ukrainskie-deti-o-voyne-s-rossiey-4327704>
- Тютюнник Г. Климко. Тести. URL: <https://naurok.com.ua/test/g-tyutyunnik-klimko-686262.html>

12. Цитати про Україну. Найкращі фрази про Батьківщину, патріотизм та любов до рідної землі. URL: <https://nezlamni.city/articles/341263/citati-pro-ukrainu-najkraschi-frazi-pro-batkivschinu-patriotizm-ta-lyubov-do-ridnoi-zemli>
13. Цитати про Україну. Найкращі фрази про Батьківщину, патріотизм та любов до рідної землі. URL: <https://nezlamni.city/articles/341263/citati-pro-ukrainu-najkraschi-frazi-pro-batkivschinu-patriotizm-ta-lyubov-do-ridnoi-zemli>
14. Що символізують речові деталі в повісті? URL: <https://www.ukrlib.com.ua/answers/printit.php?tid=18785>

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих речень те, яке найповніше відтворює головну думку твору.

А Коли все летить шкереберть, у цьому насправді є сенс.

Б Це так дивовижно, що все може скластися неймовірно чудово, хоч спершу думаєш, що все летить шкереберть...

В Довго дивлячись услід автобусу, я думав, що все летить шкереберть.

Г Але тоді мені здалося, що насправді все полетіло шкереберть, адже друг написав, що закохався у Злату.

2. Відмітьте рядок, у якому подано правильний порядок розгортання подій у творі.

А Тато серйозно травмувався — поїздка до табору неможлива — Андріан турбується про тата в лікарні — тато повертається додому — поїздка до бабусі в село — зустріч із сусідською дівчинкою.

Б Андріан турбується про тата в лікарні — тато серйозно травмувався — поїздка до табору неможлива — тато повертається додому — поїздка до бабусі в село — зустріч із сусідською дівчинкою.

В Тато серйозно травмувався — поїздка до табору неможлива — тато повертається додому — зустріч із сусідською дівчинкою — поїздка до бабусі в село — Андріан турбується про тата в лікарні.

Г Тато серйозно травмувався — Андріан турбується про тата в лікарні — тато повертається додому — зустріч із сусідською дівчинкою — поїздка до бабусі в село — поїздка до табору неможлива.

3. Згадайте, як мама назвала Андріана через небажання їхати до бабусі в село.

А Бджола на асфальті

Б Дитина асфальту

В Дитина міста

Г Хлопчик асфальту

4. Визначте, що символізує пісня, яка лунала в навушниках Андріана?

Коли до губ лишається пів подиху,

Коли до губ твоїх лишається пів кроку,

Зіниці твої виткані із подиву,

В очах у тебе синьо і широко...

А радість першого кохання до Злати

Б радість щирого кохання до Маринки

- В задоволення від усвідомлення цінності життя
Г задоволення від літніх канікул без інтернету й англомовного табору

5. Укажіть послідовність елементів композиції традиційного художнього твору.

- А розвиток дії – зав'язка – кульмінація – розв'язка
Б зав'язка – розвиток дії – кульмінація – розв'язка
В кульмінація – розв'язка – розвиток дії – зав'язка
Г зав'язка – кульмінація – розвиток дії – розв'язка

6. Визначте художні засоби, використані в реченні: «Чомусь мені видається, що час там застиг, як комаха в буристині...»

- А порівняння
Б метафора
В гіпербола
Г епітет

7. Усі слова є синонімами до слова *небіж*, ОКРІМ...

- А племінник
Б сестринець
В неборейко
Г небога

8. Згадайте, кого у творі називали Квасолькою.

- А корову
Б козу
В сусідську дівчинку
Г кішку

9. Укажіть, де розташоване бабусине село.

- А на Волині
Б у Карпатах
В на Тернопільщині
Г на Закарпатті

10. Визначте жанр твору «Усе шкереберть. І в цьому є сенс».

- А оповідання
Б новела
В казка
Г притча

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та персонажами.

<i>Цитати</i>		<i>Персонажі</i>	
1	«Дитина асфальту»	А	бабуся
2	— Не кажи: не вмію, а кажи – навчуся... —Ти ж знаєш, не святі горшки ліплять.	Б	Маринка
3	— Пригадуєш, ти з нього ще маленьким пив — я досі думаю, як так час пролетів — як одна мить!	В	тато
4	— Агов, герою, обгориш на сонці!	Г	Злата
		Д	мама

12. Установіть відповідність між діалектними словами й власне українськими.

<i>Діалектне слово</i>		<i>Власне українське</i>	
1	стрий	А	чорниці
2	яфини	Б	брат батька, дядько
3	вуйко	В	стежка
4	плай	Г	брат матері, дядько
		Д	печериці

13. Поєднайте героїв твору з їх характеристикою.

<i>Герої</i>		<i>Характеристика</i>	
1	Злата	А	сусідка
2	Сергій	Б	реставратор
3	Маринка	В	дівчина з паралельного класу
4	Тато	Г	друг

14. Поєднайте слова з їх значеннями.

<i>Слова</i>		<i>Значення</i>	
1	реставратор	А	програвач, пристрій для звуко- або відеовідтворення записів, як цифрових так й інших.
2	абонемент	Б	експерт з відновлення первозданного виду предметів історичної й культурної спадщини.
3	абонент	В	право користуватися, за плату або безплатно, чим-небудь (телефоном, місцем у театрі, книжками з бібліотеки і т. ін.) протягом певного часу.
4	плеєр	Г	кінець світу, також часто вживають як синонім слово «армагеддон» (остання битва, у якій гине світ).
5	апокаліпсис	Д	той, хто користується абонементом

15. Дайте відповіді на запитання за сюжетом твору у формі гри: А — так, Б — ні.

1. За легендою, Стрий має початок з могили.
2. Коли Андріан був малим, татусь розповідав йому легенду про Стрий.
3. Андріан поїхав до бабці на допомогу через погрози тата.

4. Андріан не зміг поголити татуса й винести судно.
5. Тато ніяковів, бо ненавидів безсилля.

Завдання високого рівня

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Пригадайте за схемою роди й жанри художньої літератури й віднайдіть 2 найхарактерніші особливості епосу.

- А висока образність й емоційність
- Б інтенсивне використання образотворчих засобів
- В віршована мова
- Г прозова мова
- Д зображення людини через її вчинки, поведінку, особливості мови
- Е призначення для постановки на сцені

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: «Щоденні записи індивідуального характеру про події, факти, враження від чогось тощо; зошит для таких записів — це...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює настрій головного героя на початку твору.

- А «На душі було так маркітно, що я ледь не забув — маю ж провідати тата».
- Б «На душі було так весело, що я забув, що маю ж провідати тата».
- В «На душі було так ніяково, що я з радістю побіг провідати тата».
- Г «На душі було так маркітно, що я не забув — маю ж провідати бабусю».

2. Відмітьте рядок, у якому вказано проблеми, порушені у творі.

- А Батьки і діти, дружба, кохання, зрада, уміння бачити прекрасне в буденності.
- Б Батьки і діти, мир і війна, кохання, культура спілкування.
- В Людина і природа, батьки і діти, добро і зло, кохання і зрада, уміння бачити прекрасне.
- Г Дружба, кохання, зрада, насильство, жага до збагачення, самопожертва.

3. Згадайте річку, про яку тато розповідав легенду.

- А Стрий
- Б Тікич
- В Тиса
- Г Дніпро

4. Ким працював тато Андріана?

- А слюсарем
- Б муляром
- В реставратором
- Г будівельником

5. Укажіть ознаки оповідання.

- А Змалювання перебігу подій; невелика кількість дійових осіб; стислі, лаконічні описи.
- Б Доброзичливість; жартівливий сміх; мотивація до виправлення вад людського характеру, недоліків поведінки.
- В Повніша та глибша характеристика персонажів, наявність описів.
- Г Розгорнутий сюжет, велика кількість другорядних персонажів.

6. Визначте художній засіб, використаний у словосполученні «дитина асфальту».

- А порівняння
- Б гіпербола
- В епітет
- Г метафора

7. Укажіть художній засіб, який означає перенесення назви з одних предметів, явищ, дій, ознак на інші на основі подібності між ними.

- А епітет
- Б метафора
- В порівняння
- Г літота

8. Андріан мав поїхати в літній англомовний табір поблизу...

- А Вашингтона
- Б Лондона
- В Ліверпуля
- Г Мілана

9. Що стрий ніс у мішку?

- А зерно
- Б золото
- В сіль
- Г сіно

10. Укажіть місце, звідки почало бити джерело.

- А з-під дерева
 Б з-під гори
 В з могили
 Г з річки

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між термінами та їх значеннями.

<i>Термін</i>		<i>Значення</i>	
1	новела	А	епічний жанр, невеликий прозовий твір, сюжет якого побудований на одному, рідше декількох епізодах із життя одного або кількох персонажів.
2	оповідання	Б	епічний прозовий твір (рідше віршований), який характеризується однолінійним сюжетом, а за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття посідає проміжне місце між романом та оповіданням.
3	повість	В	літературно-побутовий жанр, фіксація побаченої, почутої, внутрішньої пережитої події, яка щойно сталася.
4	щоденник	Г	невеликий за обсягом прозовий епічний твір, у якому йдеться про незвичайну подію або напружений емоційний стан героя; має несподіваний фінал, виразну кульмінацію, що визначає композицію твору.

12. Установіть відповідність між цитатами та персонажами твору.

<i>Цитата</i>		<i>Персонаж твору</i>	
1	«Мокра русалка»	А	Сергій
2	«Не святі горшки ліплять...»	Б	Андріан
3	«Найкращий друг»	В	Маринка
4	«Табір буде й наступного року...»	Г	Тато
		Д	Мама

13. Поєднайте слова з їх значеннями.

<i>Слово</i>		<i>Значення</i>	
1	жебоніло	А	покірний, лагідний
2	маркітно	Б	незручно, погано
3	сумирний	В	невесело, сумно
4	мулько	Г	белькотати, бубоніти

**Наталка Малетич «Усе шкереберть. І в цьому є сенс»
Відповіді**

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Варіант 1	Б	А	Б	Б	Б	А Б	Г	А	Б	А	1-Д 2-В 3-А 4-Б	1-Б 2-А 3-Г 4-В	1-В 2-Г 3-А 4-Б	1-Б 2-В 3-Д 4-А 5-Г	1-А 2-А 3-Б 4-Б 5-А	Г, Д	щоденник
Варіант 2	А	А	А	В	А	Г	Б	Б	В	В	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-В 2-Г 3-А 4-Д	1-Г 2-В 3-А 4-Б	1-Г 2-В 3-Б 4-А 5-Д	1-Б 2-А 3-А 4-А 5-Б	Б, Г	кохання або закоханість

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Літературний жанр – оповідання. URL: <https://cbs.poltava.ua/index.php>
2. Словник. URL: <https://slovnyk.ua/index.php>
3. Щоденник Ельфа. URL:
https://shron1.chtyvo.org.ua/Maletych_Natalka/Schodennyk_Elfa.pdf

Завдання початкового та середнього рівнів

Варіант 1

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює поняття детектив.

А Детектив – різновид творів масової культури, у яких не розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочином.

Б Детектив – різновид творів масової культури, у яких розкривається певна таємниця, пов'язана з внутрішніми переживаннями героїв.

В Детектив – різновид творів масової культури, в яких описують злочини.

Г Детектив – різновид творів масової культури, в яких розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочином.

2. Згадайте прізвище головного героя.

А Туряниця

Б Турянський

В Турян

Г Турянов

3. Скільки років було Юркові?

А 12 з половиною років

Б 11 років

В 13 років

Г 12 років

4. Вичначте головний простір твору, де розгортається сюжет.

А Сучасний

Б Психологічний

В Шкільний

Г Суспільний

5. Укажіть послідовність композиції детективу.

А розвиток дії – зав'язка – кульмінація – розв'язка

Б зав'язка – розвиток дії – кульмінація – експозиція – розв'язка

В кульмінація – розв'язка – розвиток дії – зав'язка

Г зав'язка – кульмінація – розвиток дії – розв'язка – експозиція

Д експозиція - зав'язка – розвиток дії – кульмінація – розв'язка

6. Укажіть правильну назву людини, що розслідує злочин.

А Сищик

Б Детектив

В Нишпорка

Г Шукач

7. Віднайдіть слово, що НЕ є синонімом до слова *джентельмен*.

- А Аміго
- Б Парубок
- В Місьє
- Г Чоловік
- Д Лиходій
- Е Сеньйор

8. Куди було заборонено ходити учням?

- А У комп'ютерний клуб
- Б На дискотеку
- В У піцерію
- Г У кінотеатр

9. Згадайте професію мами Юрка.

- А Бухгалтер
- Б Касир
- В Інженер
- Г Учитель

10. Визначте жанр: «Гімназист і Чорна Рука».

- А Детективне оповідання
- Б Прозаїчний твір
- В Пригодницька повість
- Г Детективна повість

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між цитатами та художніми образами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні образи</i>	
1	«Два маленьких шрамики-едина згадка про ту страшну хворобу»	А	Шпиг
2	«Ясно, хитрун брав суму, потрібну ніби для репетитора. Сам же йшов у комп'ютерний клуб...»	Б	Юрко
3	«-Чорний відбиток руки замість підпису...»	В	Коля
4	«...писав шпаргалки на контрольних з математики в есемесках і пересилав відразу кільком учням».	Г	Володька

12. Установіть відповідність між цитатами та художніми персонажами.

<i>Цитати</i>		<i>Художній персонаж</i>	
1	«...Уся наука-самі понти!»	А	Юрко
2	« Не вийде мовчати»	Б	Коля
3	«Увесь цей час ...сидів на задніх лапах і крутив короткою шиєю, щоразу переводячи погляд на того, хто говорив про нього»	В	Гліб
4	«...трохи нагадував щура»	Г	Джентльмен

13. Співвіднесіть персонажа із його роллю у творі.

<i>Персонаж</i>		<i>Роль</i>	
1	Назар Шпиг	А	правнук пані Галини
2	Блоха	Б	бульдог
3	Олесь	В	класний керівник
4	Джентльмен	Г	детектив

14. Поснайте значення зі словами-термінами, які до них належать.

<i>Значення</i>		<i>Слова-терміни</i>	
1	сукупність матеріальних надбань високої цінності, якими володіє людина, що можна розглядати як синонім багатства.	А	камізелька
2	вихователька, переважно з іноземців, яку наймали для дітей в дворянських сім'ях	Б	клозет
3	туалет, розташований всередині приміщення, в якому фекалії збираються до вигрібної ями, що має вигрібний люк зовні приміщення .	В	фортуна
4	вид чоловічого (рідше жіночого) верхнього одягу без коміра та рукавів, який одягають під піджак чи інший верхній одяг (фрак, смокінг).	Г	бонна

15. Співвіднесіть райони Києва і фото.

<i>Район Києва</i>		<i>Фото</i>	
1	У цьому районі в центрі міста розташовано монастирський комплекс Києво-Печерської лаври з ошатними будівлями й катакомбами. У музеї "Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс" є "Батьківщина-Мати" – велична скульптура, з якої відкривається краєвид на місто.	А	Подільський район
2	Історична місцевість Києва, низинна частина історичного центра міста, стародавній район ремісників і річковиків. Простягається вздовж правого берега Дніпра і Київської гавані, попід горами Старокиївською, Замковою, Щекавицею і Юрковицею між Пішохідним мостом через Дніпро і Заводською вулицею.	Б	Печерський район

3	Історична місцевість, промислова зона, житловий масив у цьому районі міста Києва. Розташована на правому березі Дніпра, між Дніпром, проспектом Степана Бандери, вулицями Вербовою і Сім'ї Кульженків.	В	Шевченківський райо
4	Район Києва, у якому розміщено кілька університетів, – це гамірний осередок зі студентськими барами, вишуканими ресторанами й художніми галереями, а також продовольчими ятками на великому Бессарабському ринку. Приголомшливі Золоті ворота є копією оригінальної середньовічної брами на вході в місто. Софійський собор відомий вигадливими мозаїками XI ст., а в дзвіниці Михайлівського Золотоверхого монастиря розташовано музей.	Г	Оболонський район
5	Цей район має жвавий транспортний вузол із залізничним вокзалом "Київ-Пасажирський" і міжнародним аеропортом "Київ" (Жуляни). У Державному музеї авіації імені Олега Антонова можна побачити літаки й гелікоптери, а в парку Мамаєва Слобода – відтворене козацьке село з традиційними будинками й садибами. Зеленим ландшафтним парком звиваються стежки.	Д	Солом'янський район

Завдання 16 з вибором 2 неправильних відповідей

16. Пригадайте характерні ознаки пригодницького детектива і віднайдіть 2 неправильні.

А Раптовий неочікуваний поворот подій.

Б Боротьба головних персонажів зі злом.

В Поділ персонажів на позитивних і негативних.

Г Головний персонаж завжди бере на себе відповідальність.

Д Розкриває внутрішній світ героя, його почуття, переживання.

Е Призначення для постановки на сцені.

Є Неочікувана розгадка таємниці; аналіз конфліктів.

Ж Разом із читачем поступово розкривається злочин.

З Розслідуванням займається детектив-непрофесіонал.

І Короткий період охоплення; розкриття таємничих обставин, за яких було здійснено злочин.

Й Ліричний сюжет; епічний прозовий твір.

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: «Літературно-побутовий жанр, фіксація побаченої, почутої, внутрішньої пережитої події, яка щойно сталася називається ...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери, кількість клітинок відповідає кількості букв у правильній відповіді.)

18. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання.

***

Всесвітня організація охорони здоров'я внесла залежність від онлайн- і відеоігор до списку захворювань. Найбільш вразливі перед ігроманією – діти. Так, британська компанія "Чайлд-вайз" підрахувала, що діти від 5 до 16 років проводять за різноманітними гаджетами в середньому 6,5 годин на день. Для порівняння: 30 років тому малеча щоденно переглядала телевізор по три години.

У Британії батьки подарували 9-річній доньці гральну приставку. Через відеогру дитина втратила цікавість до навчання, спорту та балету. Урешті-решт батькам довелося звернутися до психіатра, бо дівчинка через онлайн-гру почала ходити в туалет під себе.

В Україні такі історії – не рідкість. За словами лікарів, три роки тому з підозрою на ігроманію зверталось приблизно 15-20 пацієнтів за рік, водночас протягом 2018-го – майже 50 пацієнтів.

"Проблема у самому вихованні сучасними молодими батьками, тому що замість того, щоб приділяти увагу, їм легше дати гаджет дитині, щоб вона була зайнята ним і не хвилювала батьків. Що треба робити? Треба записувати дитину на секції, займати її тими речами, які їй можуть бути цікавими, окрім комп'ютера", – розповів психолог Святослав Наявко.

Фахівці попереджають: ігроманії легше запобігти, аніж вилікувати. Норма проведеного перед екраном часу для дітей від 2 до 5 років – не більше години на день. Від 5 до 18 років – не більше двох годин, окрім часу, витраченого на навчання. Якщо ж дитина не може подолати самотужки віртуальну залежність і батькам також це не під силу, то якнайшвидше необхідно звернутися до лікаря.

18.1. Скільки часу на добу, безпечного для здоров'я, може проводити 12-річна дитина за комп'ютерною грою?

- А 1 годину
- Б 1,5 години
- В 2,5 години
- Г 3 години

18.2. Визначте спільні проблеми в тексті та творі Андрія Кокотюхи «Гімназист і Чорна Рука».

- А Батьки і діти
- Б Добро і зло

- В Злочин і кара
- Г Порушення законів, правил і їх наслідки

18.3. Оберіть заходи для батьків, які допоможуть дитині звільнитися від ігроманії.

- А Грати з дитиною в комп'ютерні ігри з метою контролю часу.
- Б Категорично не дозволяти грати в комп'ютерні ігри.
- В Привчати дитину дотримуватись розпорядку дня.
- Г Мотивувати дитину до занять спортом, у різних гуртках.
- Д Ставити умови та оголошувати фізичне покарання за недотримання часу, нормованого для ігор на комп'ютері.
- Е Унормувувати години гри на комп'ютері.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть серед запропонованих тлумачень те, яке найповніше відтворює суть пригодницької літератури.

- А Це вид художньої літератури, яка зазвичай представляє небезпеку або викликає у читача відчуття хвилювання.
- Б Це вид художньої літератури, яка зазвичай не представляє небезпеку або не викликає у читача відчуття хвилювання.
- В Це вид полемічної літератури, яка зазвичай представляє небезпеку або викликає у читача відчуття хвилювання.
- Г Це жанр художніх творів, у якому за допомогою додавання вигаданих уявних елементів створюється світ, відмінний від світу сьогоденного, реального.

2. Визначте жанр твору.

- А Пригодницький роман
- Б Пригодницька повість
- В Пригодницьке оповідання
- Г Пригодницький детектив

3. Згадайте, у якому класі навчався Юрко Туряниця.

- А 6 класу
- Б 7 класу
- В 8 класу
- Г 9 класу

4. Визначте простір твору, де розгортається сюжет.

- А Сучасний
- Б Пригодницький
- В Міліцейський
- Г Суспільний

5. Укажіть послідовність композиції детективу.

- А розвиток дії – зав’язка – кульмінація – розв’язка
- Б зав’язка – розвиток дії – кульмінація – експозиція – розв’язка
- В кульмінація – розв’язка – розвиток дії – зав’язка
- Г зав’язка – кульмінація – розвиток дії – розв’язка – експозиція
- Д експозиція - зав’язка – розвиток дії – кульмінація – розв’язка

6. Згадайте улюблену гру Юрка Туряниці.

- А Шахи
- Б Доміно
- В Лото
- Г Карти

7. Укажіть художню деталь твору, яка є цінною для зв’язку двох століть на тлі української історії.

- А Місто Київ
- Б Гімназія
- В Щоденник
- Г Свято Покрови

8. У творі Джентльмен – це...

- А грайливий кіт
- Б веселий папуга
- В вихований чоловік
- Г кумедний собака

9. Визначте, якого виду детективу НЕ існує.

- А Інтелектуальний
- Б Психологічний
- В гумористичний
- Г Жіночий
- Д Молодіжний
- Е Кримінальний (поліцейський)
- Є Дитячий

10. Упізнайте героя за описом: любитель перевдягання і маскуванню, завжди був на боці справедливості.

- А Назар Шпиг
- Б Чорна Рука
- В Олесь Добрянський
- Г Юрко Туряниця

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між назвою та художніми персонажами.

Назва		Художні персонажі	
1	Капітан міліції у відставці	А	Лев Голіцин
2	Залізна Леді. Блоха	Б	Назар Захарович

3	Чорна Рука	В	Класний керівник
4	Воїн-доброволець	Г	Олесь Добрянський

12. Установіть відповідність між цитатами та художніми засобами.

<i>Цитати</i>		<i>Художні засоби</i>	
1	-Так на полі треба бути!	А	фразеологізм
2	-Годинник ще потрібен?	Б	риторичне звертання
3	-Фу, молодий чоловіче, - проскрипіла вона, -Фу. Як ви можете в такому вигляді приходити на побачення з панною!	В	риторичний оклик
4	Вперше я почув, як здригається голос дорослого, бувало в бувальцях чоловіка.	Г	епітет
		Д	риторичне запитання

13. Співвіднесіть термін із тлумаченням.

<i>Термін</i>		<i>Тлумачення</i>	
1	дедукція	А	вигадана автором особа, від імені якої в художньому творі письменник оповідає про події і людей.
2	інтрига	Б	метод дослідження, за яким окреме (деталь, факт) пізнається на основі знання загального (кінцевого) результату.
3	оповідач	В	потаємні, переважно непорядні, дії, вчинки, спрямовані на досягнення якої – небудь мети.
4	точка зору	Г	погляд на події і персонажів, ставлення до них, що виявляється у формах оповіді й залежить від того, хто розповідає про події і людей, його участі (чи неучасті) в сюжеті, зацікавленості, часової дистанції тощо.

14. Поєднайте значення зі словами-термінами.

<i>Значення</i>		<i>Слова-терміни</i>	
1	Шибка у вікні, уставлена в раму, яку можна відчиняти для провітрювання приміщення.	А	кухоль
2	Імпульсний маховий, обертальний чи зворотно-поступальний направлений рух ногою, метою якого є досягнення зміни фізичного стану.	Б	фіранка
3	Товстостінний глиняний, металевий, а згодом скляний, посуд з ручкою для вживання напоїв.	В	кватирка
4	Загальне найменування побутових функціонально-декоративних віконних завіс із тканинних матеріалів.	Г	копняк

15. Співвіднесіть місцевість і фото.

<i>Місцевість Києва</i>	<i>Фото</i>

1	Андріївський узвіз	А	
2	Ботанічний сад	Б	
3	Хрещатик	В	
4	Володимирський собор	Г	
5	Михайлівська площа	Д	

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Пригадайте 2 історичні події, які згадуються у творі.

- А Революція Гідності
- Б Жовтнева революція
- В Друга світова війна
- Г Бій під Крутами

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: "Великий за обсягом прозовий, розповідний художній твір, у якому доля однієї людини пов'язана з життям багатьох інших людей – це...".

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

18. Прочитайте текст і дайте відповіді на запитання.

***

Ігрову залежність ще називають лудоманією. Цей термін означає розлад поведінки, відповідно до якого людина має патологічний потяг до азартних ігор. Ігроман не реагує на зовнішні подразники: прохання рідних, події, які відбуваються навколо нього. Незважаючи на вік, людина не може протистояти бажанню грати безперервно.

Така поведінка зумовлена розладами контролю імпульсів. Людина, яка отримувала величезне задоволення від виграшу, прагне знову і знову переживати подібні сплески емоцій. Лудоманію прирівнюють до таких хвороб як алкоголізм та наркоманія. Якщо вчасно не звернутися за кваліфікованою допомогою, людина може втратити все: друзів, матеріальні цінності та власну особистість.

На жаль, у зоні ризику опиняються діти, підлітки та дорослі. Сучасне суспільство зіткнулося зі справжньою катастрофою, адже від залежності страждають юні особи. У світі відомо багато випадків, коли молоді люди виснажували себе і навіть помирили перед монітором комп'ютера.

За даними досліджень ВООЗ, кожна шоста дитина чи підліток має певну форму залежності від ігор, а дорослі рідше. Найчастіше причиною появи лудоманії стають стреси та психологічні травми. Люди шукають розраду в іграх, а потім не можуть вчасно зупинитися.

Подолати ігроманію важко, проте цілком можливо. Головне – усвідомити наявність проблеми та звернутися до фахівців. Позбутися ігроманії самостійно дуже складно. Для цього потрібно мати мотивацію та сильну волю.

18.1. Визначте спільну проблему в тексті та творі Андрія Кокотюхи «Гімназист і Чорна Рука».

- А шахрайство і законність
- Б порушення законів, правил і їх наслідки
- В батьки і діти
- Г добро і зло

18.2. Віднайдіть правильні твердження за текстом.

- А Лудоманія – це ігрова залежність, яка позначає розлад поведінки.
- Б Якщо своєчасно не вилікувати ігрову залежність, існує вірогідність втратити життя.
- В Кожна шоста людина має певну форму ігрової залежності.
- Г У вольової людини, залежної від ігроманії, є шанс вилікуватись самостійно.

18.3. Оберіть поради для батьків, які допоможуть дитині звільнитися від ігроманії.

- А Поспілкуватися з дитиною і віднайти першопричину залежності від ігор.
- Б Змотивувати дитину до усвідомлення проблеми і звернутись до психолога.
- В Заборонити користуватися комп'ютером і поставити пароль.

Г Замінити сучасний мобільний телефон кнопковим, щоб унеможливити доступ до онлайн ігор.

Д За відмову від онлайн гри виплачувати грошову винагороду.

Е Спільно проводити час всією сім'єю, подавати особистий приклад здорового способу життя.

Кокотюха «Гімназист і Чорна Рука»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Варіант 1	Г	А	Г	В	Д	Б	Д	А	Г	Г	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-Б 2-А 3-Г 4-В	1-Г 2-В 3-А 4-Б	1-В 2-Г 3-Б 4-А	1-Б 2-А 3-Г 4-В 5-Д	Д, Е	щоденник	18.1. Б 18.2. А,Б,Г 18.3. В,Г,Е
Варіант 2	А	Г	В	Б	Д	А	В	Г	Ж	А	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-В 2-Д 3-Б 4-А	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-В 2-Г 3-А 4-Б	1-В 2-А 3-Б 4-Д 5-Г	А, Г	повість	18.1. Б 18.2. А,Б,Г 18.3. А,Б,Е

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ігрова залежність чи лудоманія. URL: <https://wz.lviv.ua/life/492355-ihrova-zalezhnist-chy-ludomaniia>
2. Композиція художнього твору - теорія літератури. URL: https://ukrlit.net/dovidnik_zno/62.html
3. Композиція художнього твору. URL: сюжет, позасюжетні елементи. URL: <https://zno.if.ua/?p=965>
4. Композиція художнього твору. URL: <https://studfile.net/preview/5458358/page:19/>
5. Літературні жанри і стилі. URL: <https://naurok.com.ua/urok---1-tema-literaturni-zhanri-i-stili-115570.html>
6. Презентація до уроку "Детектив як жанр літератури, характерні ознаки жанру. Жанрове розмаїття детективів.". URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-detektiv-yak-zhanr-literaturi-harakterni-oznaki-zhanru-zhanrove-rozma-ttya-detektiviv-edgar-alan-po-1809-1849-zasnovnik-zhanru-detektivu-u-svitoviy-literatu-25632.html>
7. Психологи б'ють на сполох через ігроманію серед дітей (відео). URL: <https://www.unian.ua/health/country/10160657-psihologi-b-yut-na-spoloh-cherez-igromaniyu-sered-ditey-video.html>
8. Синоніми до слова «злодій»: <https://apostrophe.ua/>
9. Шевченківський район. URL: <https://kyiv-city.com.ua/article/103653-10-faktiv-pro-shevchenkivskiy-rayon>
10. Щоденник. URL: <https://uk.wikipedia.org/>

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть жанр твору Катерини Штанко «Драconi, вперед!».

- А Фантастичний роман
- Б Пригодницька повість
- В Детективна повість
- Г Казка-повість

2. Продовжте слова з твору: «Там, на зворотному боці Місяця, є дивовижна країна, де мешкають усі істоти з планети Земля. Колись вони мусили туди перебраться, щоб...».

- А не заважати розвитку людства
- Б людство навчилося самостійно розвиватися
- В колонізувати Місяць
- Г створити умови для переселення землян

3. Пригадайте, який дивний дар отримав головний герой твору Михась, з'ївши чарівну грушу.

- А Розумів мову тварин і рослин
- Б Міг дихати полум'ям
- В Бачив приховане
- Г Умів літати

4. Укажіть породу драконів, яка є найрідкіснішою в нас час.

- А Чорний морок
- Б Червоний флам
- В Гігантський грін
- Г Грушевий дракон

5. Укажіть чим, як виявилось, треба поливати насінину драконячого дерева, щоб вона проросла.

- А Кока-колою
- Б Газованою водою
- В Молоком або ж кефіром
- Г Фруктовим чи овочевим соком

6. Прочитайте уривок з твору:

*О р-радість! О щастя!
Вер-р-ртає зі школи*

*Гер-р-рой, що його
Не здолати ніколи!
Михасева слава
Летить по світах.
О слався! О слався!
Назавжди в віка-а-а-а-ах!*

Що це таке?

- А Ода Навігаторові, яку співали дракони на кожній стоянці
- Б Гімн на Михасеву честь із нагоди щасливого повернення зі школи
- В Пісня, яку Міхась мав вивчити для шкільного свята
- Г Колисанка, яку співала Михасеві мама, коли він був маленький

7. Проаналізуйте Кодекс Драконів і віднайдіть прислів'я, яке найкраще співзвучне з одним із правил.

- А Без біди друга не пізнаєш.
- Б Живи добріше, будеш всім миліше.
- В Не одежа красить людину, а добрі діла.
- Г Добро роби і добре буде.

8. Підберіть синонім до слова *навігатор*, урахувуючи художній задум автора твору.

- А Організатор
- Б Керівник
- В Лідер
- Г Лихвар

9. Укажіть українську пустелю, у якій зупинялися на ночівлю дракони.

- А Сахара
- Б Олешківська
- В Атакамі
- Г Лівійска

10. Прочитайте опис чар-інструменту, який відіграв серйозну роль у сюжеті:

«...вона починалася як сопілка, а далі на ній з'являлося потовщення, схоже на половинку великої груші з отвором посередині, над яким були натягнуті струни, наче в кобзи. Якщо одночасно дмухати в отвір на кінці сопілки і перебирати пальцями струни кобзи, виходила досить кумедна нявчально-мурчальна музика...» Що це за інструмент?

- А Клацка
- Б ДудУка
- В ВуркОта
- Г БульБОка

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

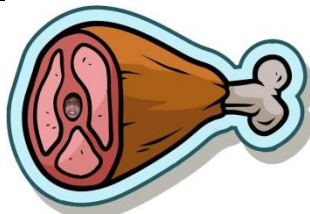
11. Установіть відповідність між персонажем твору та його реплікою.

Персонаж		Репліка	
1	Михась	А	- Три кілограми яблук за один день? Дві великі головки капусти та півтора кілограма моркви?
2	Хома	Б	- Я не завітав, я тут мешкаю. Я опікуюся родиною Вербицьких з 1632 року.
3	Домінус Верба	В	- Ти мене більше не любитимеш, старший брате, бо я не наймогутніший дракон у нашому будинку.
4	Мама	Г	- Нюхати! Шукати! Рятувати!
		Д	- Я не дракон, я – людина!

12. Установіть відповідність між персонажем твору та його діями.

Персонаж		Дії	
1	Альфа Бетельгейзе	А	Любив дивитися на вогонь і мріяв потоваришувати з пожежниками.
2	Амур Галант	Б	Розповіла, що в ніч повного Місяця Михась може заграти на своїй вуркоті і його дракони одразу це почують, де б вони не були.
3	Хай-Тобі-Грець,	В	Розпові про появу драконів на Землі.
4	Лихоманка	Г	Відкрив крамницю шкіргалантереї, у якій продавав вироби із шкіри драконів.
		Д	Допомогла поліцейським Запоріжжя спіймати грабіжників.

13. Установіть відповідність між предметами, та героями твору, з якими вони асоціюються.

Предмети		Герої твору	
1		А	Спайк
2		Б	Хома

3		В	Домінус Верба
4		Г	Гарбузяний Пих
		Д	Амур Галант

15. Установіть відповідність між художніми засобами та цитатами.

<i>Художні засоби</i>		<i>Цитати</i>	
1	епітет	А	«А що тут дивного? Ти драконючу грушу з'їв? З'їв.»
2	риторичне питання	Б	«Наламав ти дров, хлопче.»
3	фразеологізм	В	«Намітивши жертву, хижак різко виплюнув із рота довжелезного, як батіг, язика і... тільки хмаринка пір'я злетіла вгору.»
4	порівняння	Г	«Я сам вирости тебе з маленького синього зернятка, і, хоч би що там сталося далі, для мене ти завжди будеш єдиним у світі моїм драконом.»
		Д	«Довелось хлопцеві знову лізти під ліжко.»

15. Установіть відповідність між породами драконів, які згадуються у творі та їх описом.

<i>Порода</i>		<i>Опис</i>	
1	Чорний морок	А	величезна драконка, не позбавлена своєї вишуканості: луска на спині виблискує щирим золотом, довга шия граційно вигинається, очі міняються синіми вогнями, з-під верхньої губи визирають бездоганно білі гострі ікла
2	Лихоманка	Б	справжній дракон-велетень із довжелезною смарагдово-зеленою шиєю і хвостом, що звивається гігантськими кільцями, його страховидну морду прикрашає кілька різних за розмірами рогів, кожен з яких є більшим за хлопця

3	Червоний флам	В	єдиний, хто вмiє вдавати непомiтну тiнь, небезпечний хижак, вiдчайдух i чудовий мисливець, от тiльки розмовляти в нього не надто добре виходить
4	Грушевий дракон	Г	невеличкий, дуже яскравий червоно-помаранчевий дракон, ушлавлений надзвичайно високою температурою пихкання i запальним темпераментом
		Д	нагадував велетенську ялинкову прикрасу – вiн увесь блискотить i мiниться спалахами рiзних вiдтiнкiв синього кольору, а його лазуровi крильця сяють золотими плямками, має райдужний гребiнь на потилицi, шiсть лап, харчується фруктами

Завдання високого рiвня

Завдання 16 з вибором 2 правильних вiдповiдей

16. Укажiть проблеми, порушенi у творi «Драconi вперед».

А Мирної та цiлiсної України, де Крим її невид'ємна частина.

Б Дружби, вмiння приймати рiшення та брати на себе вiдповiдальнiсть.

В Екологiї, збереження навколишнього середовища.

Г Любовi до знань.

Завдання 17 – вiдкрите з короткою вiдповiддю

17. Завершiть визначення: «Твiр, який має такi ознаки як загадковiсть, стрiмкий розвиток гострих подiй, пошук злочинцiв i розкриття їхнiх злодiянь – це ...»

(Вiдповiдь запишiть словом у називному вiдмiнку з маленької букви, кiлькiсть клiтинок не вiдповiдає кiлькостi лiтер у правильнiй вiдповiдi.)

18. Прочитайте оповiдання й виконайте завдання.

Притча про повну банку

Професор фiлософiї, стоячи перед своєю аудиторiєю, взяв п'ятилiтрову скляну банку i наповнив її камiнням, кожний не менше трьох сантиметрiв у дiаметрi. Потiм запитав студентiв, чи повна банка? Вiдповiли: «Так, повна».

Тодi вiдкрив банку горошку i висипав їх у велику банку, трiшки потрусив нею. Звичайно, що горошок зайняв вiльне мiсце мiж камiнням.

Ще раз професор запитав студентiв, чи повна банка? Вiдповiли: «Так, вона повна».

Тодi вiн взяв коробку, наповнену пiском, i насипав його в банку. Звичайно, пiсок зайняв повнiстю iснуюче вiльне мiсце i все закрит. Ще раз професор запитав студентiв, чи повна банка? Вiдповiли: «Так, i на цей раз однозначно: вона повна!»

Тодi з-пiд столу вiн витягнув велику чашку чаю i вилив його у банку до останньої краплини, розмочуючи пiсок.

Студенти смiялись.

- А зараз я хочу, щоб ви зрозуміли, що банка – це ваше життя. Каміння – це найважливіші речі у вашому житті: сім'я, здоров'я, друзі, свої діти – все те, що необхідно, щоб ваше життя все-таки залишалось повним навіть у тому випадку, якщо все інше загубиться, втратиться. Горошок – це речі, котрі особисто для вас стали важливими: робота, дім, автомобіль. Пісок – це все решта, дрібниці. Якщо спочатку наповнити банку піском, не залишиться місця, де міг би розміститись горошок і каміння. І так само у вашому житті: якщо витратити весь час і всю енергію на дрібниці, не залишиться місця для важливіших речей. Займайтесь тим, що приносить вам щастя: грайте з вашими дітьми, приділяйте час вашим чоловікам і дружинам, зустрічайтесь із друзями. Завжди буде час, щоб попрацювати, зайнятись прибиранням дому, підремонтувати і помити автомобіль. Займайтесь, насамперед, камінням, тобто найважливішими речами у житті; визначте свої пріоритети: решта – це тільки пісок. Тоді студентка підняла руку і запитала професора, яке значення має чай?

Професор посміхнувся.

– Я радий, що ви запитали мене про це. Я це зробив, щоб доказати вам, що, як би не було ваше життя зайняте, завжди знайдеться місце для кількох чашечок чаю.

Автор невідомий

18.1. Гра «Правда – Неправда»

18.1.1. Спершу в скляну банку професор насипав пісок.

А Правда

Б Неправда

18.1.2. Найважливіші речі в житті уособлює каміння.

А Правда

Б Неправда

18.1.3. Завжди потрібно знайти час для чашечки чаю.

А Правда

Б Неправда

18.2. Віднайдіть прислів'я/приказку, яка найповніше розкриває ідею притчі.

А Який порядок у себе заведеш, таке й життя поведеш.

Б Ніхто не знає, що його в житті чекає.

В Чоловік змінюється у житті, а по правді життя змінює чоловіка.

Г Життя прожити – не поле перейти.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

Укажіть жанр твору Катерини Штанко «Драconi, вперед!».

А Повість-казка

Б Детективна повість

В Фантастична повість

Г Пригодницька повість

Д Пригодницьке оповідання

2. Продовжте слова з твору: «... мешканці Місяця пильно споглядають за всім, що відбувається на Землі, і, при потребі, якщо, не дай Боже, скоїться якась величезне лихо, маги й дракони...»

А одразу знищать Землю

Б одразу прийдуть на допомогу людству

В заберуть людей з планети Земля

Г відправлять свої кораблі, щоб переселити людей на Місяць

3. Пригадайте, який з видів дракона виростив Михась.

А Вогняний дракон

Б Дракон-м`ясоїд

В Овочевий дракон

Г фруктовий дракон

4. Укажіть, ким у родині Вербівських був Домінус Верба.

А Котиком

Б Дядьком

В Братиком

Г Домовиком

5. Укажіть частину тіла Хоми, яка постраждала під час небезпечної пригоди з вибухом.

А Гребінь

Б Хвіст

В Лапа

Г Вухо

6. Прочитайте уривок з твору й дайте відповідь на запитання: *«Незабаром брати Вербицькі у повному складі вирушили з під'їзду. Першим шпаціював синій грушевий дракон, гордовито піднявши вгор блискучого носа, другим у візочку їхав Котька, завзято гризучи шматок бублика. А замикав ходу похмурий Михась. Його мучили погані передчуття, але відмовитися від цієї авантюри було ніяк. Приблизно за півгодини брати Вербицькі дісталися великого переходу. Михась деякий час катав візочка підземними галереями, вдаючи, ніби шукає зручне місце, а насправді просто відтягував час ганьби».* **Куди вирушили брати Вербицькі? Що збиралися робити?**

А Заробити грошей, ставши вуличними музиками

Б Вигуляти Котьку

В Шукати Спайка

Г Пограбувати підземну крамницю

7. Проаналізуйте Кодекс Драконів і віднайдіть прислів'я, яке найкраще співзвучне з одним із правил.

- А Доброта без розуму пуста.
- Б Добра бажаєш, добро і роби.
- В Усе добре переймай, а зла уникай.
- Г До доброї криниці стежка утоптана.

8. Підберіть синонім до слова *шахрай*, ураховуючи художній задум автора твору.

- А Продавець
- Б Охоронець
- В Аферист
- Г Лихвар

9. Укажіть плоскогір'я Криму, яке нагадує мандрівникам кам'яне море.

- А Тирке-яйли
- Б Бастай
- В Карабі-яйли
- Г Джугурта

10. Прочитайте опис чар-інструменту, який відіграв серйозну роль у сюжеті:

«...вона починалася як сопілка, а далі на ній з'являлося потовщення, схоже на половинку великої груші з отвором посередині, над яким були натягнуті струни, наче в кобзи. Якщо одночасно дмухати в отвір на кінці сопілки і перебирати пальцями струни кобзи, виходила досить кумедна нявчально-мурчальна музика...» **Що це за інструмент?**

- А ВуркОта
- Б БульбОка
- В КлАцка
- Г ДудУка

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між персонажем твору та його діями.

<i>Персонаж</i>		<i>Дії</i>	
1	Спайк	А	Розповів Михасю про чудодійні властисті вуркОти.
2	Хома	Б	Відкрив крамницю шкіргалантереї, у якій продавав вироби із шкіри драконів.
3	Домінус Верба	В	Любив дивитися на вогонь і мріяв потоваришувати з пожежниками.
4	Гарбузятий Пих	Г	Розлякав усю живність навколо, зжер курчат двірника та всіх підвальних пацюків, цілеспрямовано полює на трав'яного дракона
		Д	Метушився кімнатою, плазував, стріляв з уявної зброї удавано кусався і брикався.

12. Установіть відповідність між персонажем твору та його описом.

<i>Персонаж</i>		<i>Опис</i>	
1	Михась	А	«...він був трохи коротший за грушевого, зате десь удвічі товщий. Широкий м'язистий тулуб закінчувався коротким хвостом, на кінці якого стирчав гострий і, мабуть, отруйний шпичак. Зморшкуваті шкіряні крила були щільно притиснуті до боків, горбату спину замість луски вкривали грубі пластини кольору воронової криці. А пащека! Яка жахлива в нього пащека! Широка, як у жаби, і звідти під різними кутами стирчала неймовірна кількість гострих кривих зубів!»
2	Амур Галант	Б	«Один був високий, стрункий красень-блондин з довгим кучерявим волоссям. У його вусі блискотіла золота сережка, а вдягнений він був у довге пальто з фіолетової крокодилячої шкіри.»
3	Спайк	В	«Один хлопчик дуже любив рослини. Не собак, не котів, не хом'ячків, не папужок і навіть не акваріумних рибок, а саме рослини. Як на хлопця – трохи дивне захоплення, бо зазвичай лише дівчата панькаються з усілякими квіточками. Міг би грати в футбол чи відвідувати секцію карате... Але рослини?»
4	Лелик	Г	«Мешкав у сусідньому під'їзді. Його батьки були найзаможнішою родиною на цілий будинок – їхня квартира займала аж два поверхи. ... навчався десь у центрі міста в престижному ліцеї. ... завжди тримався окремо й місцевих дітлахів своєю увагою не надто обдаровував. Розмовляти з ним було дуже незручно, бо вельможні вуха постійно були міцно закорковані навушниками, а на грудях погойдувався дорогий плеср.»
		Д	«...угледів власну долю в образі справжнього дракона-велетня, чия смарагдово-зелена шия здіймалася аж під стелю, а хвіст звивався гігантськими кільцями. Його страховидну морду прикрашало кілька різних за розмірами рогів, і кожен з них був більший за хлопця

13. Установіть відповідність між уривками твору та ілюстраціями.

<i>Уривки з твору</i>	<i>Ілюстації</i>

1	«Вона вже бачила таких комах із сяючими очима на вулицях Києва, але тоді забракло часу їх роздивитися. «Бідненьке, воно плаче, мабуть, тому, що не може злетіти. Он як мчить по злітній смузі, а злетіти не виходить», – міркувала Лихоманка. – Не плач, маленький, я тобі зараз допоможу! пообіцяла джипові драконка і, акуратно підхопивши автомобіль під «животик», злетіла вгору, ще й підкинула «Брабуса» якомога вище. Автомобіль каменем шугнув униз. Добре, хоч Лихоманка встигла підхопити його біля самої землі. – Ну, чого ж ти? Ось давай зараз спробуємо ще разочок: я тебе підкину, а ти не барися – хутенько розкривай крильця! – умовляла джип Золота Лихоманка. Проте «жук» чомусь не злетів і цього разу, тож Лихоманці довелося знову його зловити.»	А	
2	«Зненацька Хома несамовито загорлав на всю міць свого драконячого голосу. – Не їж його!!! Будь ласка, не їж!!! – Та я й не збирався, – прогрімотіло над Михасевою головою. – Що я, драконожер якийсь? Гей, хлопче, прокидайся, давай знайомитись! Михась поглянув – очі дракона були справді велетенські, але спокійні й добрі. – Я одразу відчув, що ти хлопчина нашого, драконячого, роду. Ти ж брат отого синього горлодера, так? Як тебе звуть?»	Б	
3	«Однак Хома не квапився його наздоганяти. З прочинених дверей під їзду витяглася лапа, взута в старий зелений черевик Михася. Вона обережно ступила на сніг, провалилася крізь пухку поверхню й квапливо втяглася назад. –Ти ба, що вийшло... – глибокодумно промовив Хома, розглядаючи візерунок протекторів. – І що б це мало означати? – Що на снігу лишаються сліди – нічого особливого. — А хіба ти теж так можеш? – ревниво запитав дракон. – Та скільки завгодно! – застрибав біля підїзду Михась, лишаючи на снігу відбитки. – Виходь, будемо гратися у «снігових слідчих». Хома набрав повні груди повітря й таки наважився вилізти надвір. За ним потягся ланцюжок різних слідів.»	В	

4	«Тепер лайнер підкидало й крутило на всі боки, наче дзигу. Пасажирів, хто не встиг пристебнути рятувні ремені, перевертало разом зі стюардесою в проході, наче голубці на пательні. В салоні стояв суцільний вереск. – Он, чуєш? Через тебе в красунчика буркотить у животі! – зойкнула Скалка і випадково зазирнула в ілюмінатор. Те, що вона там побачила, вразило її в самісіньке серце. – Сестро, сталося лихо! – заволала драконка ще голосніше. – Ми покохали поганого хлопця! Він – людожер! Він наковтався людей! Бачиш, он вони в ньому перетравлюються!»	Г	
		Д	

14. Установіть відповідність між художніми засобами та цитатами.

<i>Художні засоби</i>		<i>Цитати</i>	
1	епітет	А	«Дев'ять днів і дев'ять ночей бушував шалений буревій, а коли вщух, на землі лежали велетенські крилаті ящури. Щойно вони оговталися, як проявилася їхня шалено люта вдача: вони хапали й жерли все, що рухалося»
2	персоніфікація	Б	«А інші чарівники взялися навчати драконів, і розумні, освічені, добре виховані чудовиська почали поводитися шляхетніше.»
3	гіпербола	В	«Бруньки миттю кліпнули, ураз розплющилися двоє хитрих карих оченят, а трохи нижче розпливлася вдоволена усмішка»
4	порівняння	Г	«Дракон, наче пустотливе кошеня. Завзято стрибав по ковдрі, хапаючи лапами пір'їнку»
		Д	«Чому цей дракон зі мною не говорить?»

15. Установіть відповідність між породами драконів, які згадуються у творі та їх описом.

<i>Порода</i>		<i>Опис</i>	
1	Гігантський грін	А	єдиний, хто вміє вдавати непомітну тінь, небезпечний хижак, відчайдух і чудовий мисливець, от тільки розмовляти в нього не надто добре виходить

У кімнаті було багато чого коричневого, і друг швидко впорався із цим завданням.

Але мудра людина дала йому таке завдання:

– А тепер заплющи очі і перелічи всі речі синього кольору...

Друг розгубився і обурився:

– Я нічого синього не помітив, адже я запам'ятовував речі лише коричневого кольору!

На що мудрець відповів:

– Розплющ очі, озирнися, адже в кімнаті дуже багато речей синього кольору.

І це було чистою правдою.

Тоді старий продовжив:

– Якщо ти шукаєш у кімнаті речі тільки коричневого кольору, а в житті – лише погане, то ти й бачитимеш лише їх, помічатимеш виключно їх, і тільки вони тобі будуть запам'ятовуватись і брати участь у твоєму житті. Запам'ятай: якщо ти шукаєш погане, то ти обов'язково його знайдеш і не помітиш нічого доброго. Адже засуджуючи інших і бачачи лише їхні помилки та слабкості, ти починаєш сприймати весь світ сповненим помилок та несправедливостей. І навпаки, якщо ти шукатимеш і помічатимеш добре і прекрасне, то притягуватимеш до себе саме це і будеш щасливий. Прагни побачити кращі якості в оточуючих тебе людях і світ стане для тебе більш привабливим.

Скарбничка психолога

18.1. Гра «Правда – Неправда»

18.1.1. Людина поскаржилася на суцільні неприємності та проблеми.

А Правда

Б Неправда

18.1.2. Першим завданням мудрого старого було знайти сині речі в кімнаті.

А Правда

Б Неправда

18.1.3. Сині речі в кімнаті уособлюють хороше в життя.

А Правда

Б Неправда

18.2. Віднайдіть прислів'я/приказку, яка найповніше розкриває ідею притчі.

А Доброму скрізь добре.

Б Добре роби, добре й буде.

В Добро роби скільки можеш, від того ніколи занеможеш.

Г Від добра добра не шукають.

Катерина Штанко «Драconi, вперед!»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Варіант 1	В	А	В	А	Г	Б	Г	А	Б	В	1-Д 2-В 3-Б 4-А	1-Б 2-Г 3-В 4-Д	1-В 2-А 3-Б 4-Г	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-В 2-А 3-Г 4-Д	А.Б	детектив	18.1. 1.8.1.1 Б 18.1.2. А 18.1.3. А 18.2. А
Варіант 2	Б	Б	Г	Г	Б	А	Б	В	В	А	1-Г 2-Д 3-А 4-В	1-В 2-Б 3-А 4-Г	1-Б 2-В 3-Д 4-А	1-Б 2-В 3-А 4-Г	1-Г 2-Б 3-А 4-Д	А.Г	інтрига	18.1. 1.8.1.1 А 18.1.2. Б 18.1.3. А 18.2. А

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відгук про книгу Каті Штанко «Драconi вперед!». Бібліотека №41. URL : <https://biblioteka-franko.od.ua/novosti/vidguk-pro-knigu-kati-shtanko-drakoni-vpered-biblioteka-%E2%84%9641.html>
2. Драconi, вперед! Від Каті Штанко або Роздуми про життя та вчинки людей... URL : <https://familytimes.com.ua/opovidannya-ta-tvory/drakony-vpered-vid-kati-shtanko-abo>
3. Прислів'я та приказки про милосердя. URL : <https://dovidka.biz.ua/prisliv-ya-ta-prikazki-pro-miloserdyu>.
4. Прислів'я про добро і зло. URL : <https://pustunchik.ua/ua/online-school/literature/prislivya-pro-dobro>
5. Штанко К. URL : Драconi, вперед. https://shron1.chtyvo.org.ua/Shtanko_Kateryna/Drakony_vpered.pdf

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть жанр твору В. Нестайка «Тореадори з Васюківки».

- А Фантастична повість
- Б Пригодницька повість
- В Фантастичне оповідання
- Г Пригодницьке оповідання

2. Пригадайте, чому Ява та Павлуша вирішили стати тореадорами.

- А Мріяли обрати цю професію в майбутньому.
- Б Посперечалися з однокласниками.
- В Мріяли, щоб їх показували по телевізору та всі їх знали.
- Г Хотіли поїхати в Іспанію.

3. Укажіть, якою була б вартість проїзду в метро у Васюківці для вчительки арифметики.

- А Одна копійка
- Б Три копійки
- В П'ять копійок
- Г Ссім копійок

4. Завершіть визначення: «Контрибуція – це ...».

- А придумані хлопцями правила таємної організації.
- Б назва села, в якому жили хлопці.
- В кига, яку читали хлопці.
- Г кличка корови.

5. Укажіть хобі Явиного діда.

- А Полювання
- Б Догляд за худобою
- В Рибальство
- Г Робота в городі

6. Укажіть, як називалася лекція, під час якої хлопці випустили пугутькало.

- А «Виховання дітей на вулиці»
- Б «Батьки і діти»
- В «Виховання дітей у сім'ї»
- Г «Діти продовження своїх батьків»

7. Укажіть гру, у яку гралися хлопці на баштані.

- А Фараон
- Б Футбол
- В Хованки
- Г Волейбол

8. Пригадайте, коли Ява зрозумів, що одужує.

- А Коли зумів підійти до вікна.
- Б Коли прийшла лікарка.
- В Коли Яришка назвала його «загазою чоґтовою».
- Г Коли Яришка впала з велосипеда.

9. Продовжте фразу Яви: «Я, мабуть, таки стану ...».

- А льотчиком
- Б міліціонером
- В моряком
- Г геологом

10. Укажіть ідею твору «Гореадори з Васюківки».

- А Уславлення дитячої кмітливості, винахідливості, дружби, розуміння почуття гумору та засудження необдуманих вчинків.
- Б Возвеличення чесності, незрадливості, почуття власної гідності, винахідливості і водночас засудження бешкетливості, схильності до нерозважливих вчинків, показної вихованості, манірності, лицемірства, егоїзму.
- В Уславлення книги як джерела знань та прагнення хлопців, які виявили бажання створити справжній театр у районі і здобути велику славу.
- Г Засудження тих, хто чує тільки власне «я», а до всього іншого – байдужі, возвеличення доброти, чуйності, прагнення подати безкорисливу допомогу тому, хто її потребує.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між героями та репліками.

<i>Герої</i>		<i>Репліки</i>	
1	Дід Варава	А	«А чому Контрибуція? Чому не ваша Манька?»
2	Ява Рень	Б	«Вилазь зараз же! Бо такого втру маку – тиждень чухатимешся!»
3	Павлуша	В	«Якась дровиняка, а не корова. Шкода, що в Маньки нема рога...»
4	Яришка	Г	«Маму-депутата на все село опозорив.»
		Д	«Вдягни оно татового ватника і чоботи взуй.»

12. Установіть відповідність між засобами творення комічного та прикладами з твору «Тореадориз Васюківки».

<i>Засоби творення комічного</i>		<i>Приклади</i>	
1	Використання зниженої лексики	А	«Політ пройшов нормально. Почуваю себе добре. Невагомість і перевантаження перенесла задовільно»
2	Неграмотна дитяча мова	Б	«Ми злякалися, мов курчата перед шулікою»
3	Уживання прислів'їв приказок, фразеологізмів	В	«Ой! Пгавда?! Ой! Сегйозно?! Ой бгатику мій! Який ти хороший! Дай я тебе поцілую»
4	Використання наукової й професійної лексики в буденній ситуації	Г	«Життя в наших тілах лишилося процентів п'ять не більше»
		Д	«Вуха пообриваю, анциболотники, авантюрист шмаркатий»

13. Установіть відповідність між фразеологізмами з твору «Тероодори з Васюківки» та їхнім значенням.

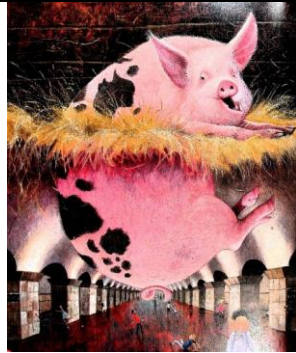

<i>Фразеологізми</i>		<i>Значення</i>	
1	Утерти маку	А	утекти
2	Заирати як ворона/сорока в кістку	Б	дуже соромитися, перебувати в незручному становищі перед ким-небудь у зв'язку з провиною, осудом тощо
3	Не знав, куди й очі подіти	В	уважно до чогось приглядатися
4	Дати дриза	Г	вдаватися до нечесних вчинків
		Д	побити, суворо покарати кого-небудь

14. Установіть відповідність між художніми засобами та цитатами.

<i>Художні засоби</i>		<i>Цитати</i>	
1	епітет	А	Міняв професії, як циган коні.
2	метафора	Б	Був сонячний, теплий вересневий день. Ми сиділи на баштані й хрумкали кавуни.
3	гіпербола	В	Репаються смугасті бомби, летять врзнобіч осколки і шрапнель – чорні слизькі «сємочки», ллється червона кавунова кров...
4	порівняння	Г	Трирічне дівча могло нас зараз брати за п'яти, кидати у торбу й нести на базар.

	Д	Коли люди приїзять до Києва, з чого вони починають? Правильно! З Хрещатика!

15. Установіть відповідність між уривками з твору та ілюстраціями.

Уривки з твору		Ілюстрації	
1	Хекаючи, ми стрибали навколо неї, викликаючи на двобій. Яві було соромно переді мною за свою Контрибуцію – це я бачив. Нарешті розлючений Ява крикнув: – Ану вдар, ану вдар її, Павлушо, добряче! Що – боїшся?.. Ну, то я сам! Він розмахнувся і дзибнув Контрибуцію ногою по губі. І раптом... Раптом я побачив Яву десь високо в небі. І звідтам, з неба, почув його відчайдушне верескливе: – Вва-вай!	А	
2	Я, не роздумуючи, задріботів слідом за Явою. Опасистий дядько з покупками загородив собою майже весь прохід. Яві вдалося прослизнути повз нього. А я хотів проскочити, та ненароком зачепив цинкові ночовки, що стояли біля дядька і які дядько придержував тільки двома пальцями. Ночви гримонули на ескалатор і ковзнули вниз. Гур-гур-гур! Мить – і ночви вдарили ззаду по ногах «кінозірку», «Зірка» не встояла і гепнулась у ночовки. І ночовки, тепер уже з пасажиром, загримотіли по ескалатору. Ми отетеріли. Сліпучо красива, як цяця мальована, «кінозірка», сидячи в ночвах і держачись за них обома руками, мчала вниз по ескалатору. Мовчки, без крику, без жодного слова. Чи то вона була така мужня, чи то, навпаки, оніміла з переляку і несподіванки – важко та й ніколи було зрозуміти.	Б	
3	А коли вона втретє сказала «любий бгатику», це вже мене зовсім збентежило. «Любий бгатику!» Вона ніколи мене так не називала. Вона завжди казала на мене «загаза чогова», «так тобі й тгеба», «щоб ти гозбив	В	

	свою погану могду...» І раптом – «любий багатку!» Кепські, виходить, мої справи. Може, й зовсім безнадійні. Може, я вже й не встану. Тому-то всі такі ніжні до мене: і батько, і мати, і дід... І весь час заспокоюють – видужуєш, мовляв. А я... Бач, сплю весь час. Значить, нема в організмі сил, енергії для життя. Отак засну й не прокинуся більше. От голову навіть підняти від подушки не можу. Підведусь, сяду на ліжку, і йде обертом голова, аж нудить...		
4	Біля свинарника нас зустрічає гундосим рохканням п'ятипудова льоха Манюня, противна й плямиста, як географічна карта. У-у, скотиняка! Щоб ти... Це через неї ми вскочили в халепу. У нас була прекрасна, благородна ідея – провести під свинарником метро. Це мало бути сюрпризом. Перша лінія метро у – Васюківці! Станція «Клуня» – станція «Крива груша». Три копійки в один кінець. Родичі безплатно. З учительки арифметики — п'ять копійок. Ми вже підкопалися майже до половини свинарника, і раптом непередбачена катастрофа!	Г	
		Д	

Завдання високого рівня

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Укажіть проблеми, порушені у творі «Тореадори з Васюківки».

А Стосунків дорослих і дітей.

Б Дружби, поваги до ближнього й уміння розуміти його.

В Екології, збереження навколишнього середовища.

Г Любові до знань.

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть визначення: «Відображення смішного в життєвих ситуаціях і рисах людського характеру в доброзичливому й жартівливо мову тоні – це ...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької букви.)

18. Прочитайте текст і виконайте завдання.

Важко бути людиною

Діти поверталися з лісу. Вони сьогодні ходили в далекий похід. Шлях додому пролягав через невеликий хутірець, що лежав у долині за кілька кілометрів до села. Утомлені, знесилені діти ледве дійшли до хутірця. Зайшли в крайню хату, попросили води. З хати вийшла жінка, за нею вибіг маленький хлопчик. Жінка витягла з колодязя води, поставила на стіл серед двору, а сама пішла до хати. Діти напилися, відпочили на траві. Де й узялися сили. Відійшли на кілометр від хутірця, Марійка тут і згадала:

– А ми ж не подякували жінці за воду.

Діти зупинилися. Справді, забули подякувати.

– Що ж... – каже Роман, – це не велика біда. Жінка вже й забула, мабуть. Хіба варто повертатися через таку дрібницю?

– Варто, – наполягає Марійка. – Хіба тобі самому не соромно перед собою, Романе? Роман усміхнувся. Видно, що йому не соромно.

– Ви як хочете, – каже Марійка, – а я повернуся й подякую...

– Чому? Скажи, чи ж обов'язково це зробити? – питає Роман. – Адже ми так потомилися.

– Бо ми люди. Якби ми були телята, можна було б і не вертатися.

Вона рушила до хутірця. За нею пішли всі. Роман постояв хвилинку й, зітхнувши, теж поплівся за гуртом.

– Важко бути людиною, – сказав він.

Василь Сухомлинський

18.1. Гра «Правда – Неправда».

18.1.1. Діти поверталися з лісу пізньої осені.

А Правда

Б Неправда

18.1.2. Вода, яка надала сил мандрівникам, – це хімічна речовина.

А Правда

Б Неправда

18.1.3. Бути гідною людиною – це важка праця над собою.

А Правда

Б Неправда

18.2. Віднайдіть прислів'я/приказку, яка найповніше розкриває ідею притчі.

А Ласкаве слово, що весняний день.

Б Життя дано на добрі справи.

В Спасибі тому, хто поїть і годує, а вдвічі того, хто хліб-сіль пам'ятає.
Г На всякі привіти треба мати відповіді.

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть головних героїв твору звали В. Нестайка «Тореадориз Васюківки».

- А Сашко та Сергій
- Б Іван та Павло
- В Мишко та Павло
- Г Сергій та Петро

2. Пригадайте, чому будову метро хлопці вимушені були призупинити.

- А Не вистачило будматеріалів.
- Б Пішли сильні дощі і розмили підземелля.
- В У підземелля потрапила свиня і все зруйнувала.
- Г Побачили батьки і заборонили продовжувати будівництво.

3. Укажіть, хто був другою кандидатурою на роль бика у шоу тореадорів.

- А Корова Контрибуція
- Б Бик Петька
- В Цап Жора
- Г Корова Манька

4. Завершіть речення «Тореодорським реманентом у хлопців були ...».

- А відро і хустка матері
- Б простирadlo і міцна мотузка
- В ланцюг та червоний рушник
- Г капелюшок і килимок

5. Укажіть професію Явиної матері.

- А Ланкова кукурудзозоводів
- Б Бригадир на заводі
- В Кухар в їдальні
- Г Учителька

6. Укажіть, що вирішили зробити хлопці після провалу ідей з метро та коридою.

- А Вітряний млин
- Б Танк
- В Авто
- Г Підводний човен

7. Укажіть, хто врятував Павлушу від «загибелі», коли той був «фараонською пірамідою».

- А Степан
- Б Ява
- В Антончик
- Г Грицько

8. Пригадайте, який випадок вразив хлопчаків на Хрещатику.

- А Як міліціонер врятував інтуриста.
- Б Як кінь тягнув воза.
- В Як низько летів літак.
- Г Як сваряться люди.

9. Укажіть, що подарував Ява своїй сестричці.

- А Кольорові олівці
- Б Квиток в кіно
- В Велосипед
- Г Годинник

10. Оберіть правильне твердження щодо теми повісті.

- А Розповідь про бажання стати героями, які вирили метро.
- Б Розповідь про сільське життя.
- В Розповідь про благородні мрії дітей.
- Г Розповідь про пригоди підлітків, які потрапляли в захопливі ситуації.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11-15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між персонажами твору та їхніми характеристиками/діями.

<i>Герої</i>		<i>Характеристики, дії</i>	
1	Манюня	А	Колгоспний бугай, якого всі боялися
2	Жора	Б	«П'ятипудова, противна й плямиста, як географічна карта» свиня, яка провалилася в яму
3	Петька	В	Цап, який з'їв сорочку Павлуші, поки той купався в калабані
4	Собакевич	Г	Корова, з якою хлопці хотіли здобути славу
		Д	«Кудлате, капловухе руде цуценя», яке врятували хлопці

12. Установіть відповідність між засобами творення комічного та прикладами з твору «Тореадори з Васюківки».

<i>Засоби творення комічного</i>		<i>Приклади</i>	
1	Несподівані порівняння	А	«Батьки зробили нам чотириста двадцять восьме серйозне попередження по тому місцю, про яке при дівчатах не говорять»
2	Уживання прислів'їв приказок, фразеологізмів	Б	«Таке катання на велосипеді було, на мою думку, образою для велосипеда»
3	Надання предмету зображення не властивих йому рис	В	«Пульс нормальний. Невагомості немає. Тиск – триста атмосфе. Прийняв на борт потерпілого товариша Собакевича.
4	Використання наукової й професійної лексики в буденній ситуації	Г	«Шукай вітра в полі»
		Д	«Очі – неначе тракторні фари. Землю гребе, як екскаватор»

13. Установіть відповідність між фразеологізмами з твору «Тореадори з Васюківки» та їхнім значенням.

<i>Фразеологізми</i>		<i>Значення</i>	
1	Біжить, як німий до суду	А	Настирливо вимагати чого-небудь від когось
2	Причепився як реп'ях до штанів	Б	Покарати, побити, набити кого-небудь за провину
3	Нам'яти вуха	В	Швидкі дії, які не мають особливого значення
4	Схожий як свиня на коня	Г	Впадати у великий відчай, розпач; дуже переживати, побиватися
		Д	Зовсім не подібний

14. Установіть відповідність між художніми засобами та цитатами.

<i>Художні засоби</i>		<i>Цитати</i>	
1	епітет	А	«Я відчув, що втягаю голову в плечі, як черепаха, яка помітила небезпеку»
2	персоніфікація	Б	«Спи спокійно, дорогий товаришу!»
3	гіпербола	В	«Ми влетіли в ставок, здіймаючи цілі гейзери води й грязюки»
4	порівняння	Г	«Вітер одразу відпустив мене. Він пішов верхом, із шаленим свистом чешучи настобурчені чуби струнких сосон»
		Д	«А кого порадує двійка у перший день навчання?»

15. Установіть відповідність між уривками з твору та ілюстраціями.

	<i>Уривки з творів</i>		<i>Ілюстрації</i>
1	Ну все! Гибель! Зараз дід підбіжить, побачить, що ми нарobili, побачить оту гору побитих кавунів, розмахнеться і – кийком мені по кумполу. І буде на одного розбитого кавуна більше. Буде мені гробниця... Піраміда... Я вже бачив розлючене обличчя діда і чув, як він сопе. Ближче, ближче, ближче... І тут, як з-під землі, з'явився Ява. Дід уже був зовсім близько уже змахнув кийком. Ява підскочив до мене, схопив кавуна, що лежав біля самої моєї щоки, і пожбури в діда. Дід випустив з рук кийка і ледь устиг піймати кавуна. Він же був баштанник, той Салимон, і він не міг допустити, щоб кавун упав на землю і розбився. А Ява вже схопив другого кавуна і знову кинув. І знову дід піймав. Це було прямо як у цирку, як у кіно. Ява кидав, дід ловив і клав на землю.	А	
2	Ого-го! Ох! Ех! Ух! Ну й важко! Тягну, аж присідаю. Всіма силами своїми, всією вагою тіла свого тягну за припиначку вниз. І раптом відчуваю, що ноги мої одриваються од землі. Ой лишенько! Це ж я зараз піднімуся і висітиму над землею, як жаба на гачку, тільки ногами дригатиму. Ой-йой-ой! – Яво! – кричу у відчаї. – Яво! Хапайся за цямрини, помагай, бо я в небо злітаю! Зрозумів, видно, Ява ситуацію, послухав мене, бо п'яти мої знову торкнулися землі. А тут я ще й ногою загачився за корінь, що якраз біля мене з землі випружинився. Закректав я з усіх сил, – от-от жили, як струни, з дзенькотом полопаються, – і з колодзя, мов бульба з носа, повільно з'явилася Явина голова.	Б	

3	Коли люди приїздять до Києва, з чого вони починають? Правильно! З Хрещатика! Так уже заведено... Ви злізайте з поїзда, заносите свої «чамайдани» в хату, і ноги механічно самі несуть вас на Хрещатик, навіть не питаючи вашого дозволу і бажання. Тітка ледве встигає гукнути вам навздогін «Глядіть же не загубіться!.. І на обід не...» – далі ви вже не чуєте... Через двадцять хвилин після того, як ми приїхали, ми вже ішли по Хрещатику...	В	
4	Ми стояли і мовчали. Дно калабані було грузьке, замулене. Ми по самісінький пуп стояли в брудкій слизькій багнуці. Тільки від пупа до шиї була вода – брудна, каламутна і смердюча. Довго ми тоді стояли з Явою. Аж поки Контрибуція не заспокоїлась і не відійшла. Вона ще була дуже гуманна й благородна, ця Контрибуція. Бо вона підкинула тореадора Яву не рогами, а просто мордою. І коли ми нарешті вилізли з калабані, нещасні й брудні, як поросята, вона й словом не згадала нам нашого до неї ставлення. Ми залишилися з нею друзями.	Г	
		Д	

Завдання високого рівня

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Укажіть твердження, які стосуються головних героїв твору «Тореадори з Васюківки».

- А Бешкетники, неслухняні, необачні, не бажають учитися
- Б Хоробрі, цілеспрямовані, виховані, добре навчаються
- В Веселі, нетерплячі, люблять природу, допомагають старшим
- Г Кмітливі, винахідливі, люблять тварин, уміють дружити

17. Завершіть твердження: «Твір, у якому в беззлобно-добродушному та жартівливому тоні зображується смішне в житті називається...»

(Відповідь запишіть словом у називному відмінку з маленької літери.)

18. Прочитайте притчу і виконайте завдання.

Бо я людина!

Вечоріло. Битим шляхом йшло двоє подорожніх – батько й семирічний син. Посеред шляху лежав камінь. Батько не помітив каменя, спіткнувся, забив ногу. Крекчучи, він обійшов камінь і, взявши дитину за руку, пішов далі. Наступного дня батько з сином йшли тією ж дорогою назад. Знову батько не помітив каменя, знову спіткнувся і забив ногу. Третього дня батько й син пішли тією ж дорогою. До каменя було ще далеко. Батько каже синові:

– Дивись уважно, синку, треба обійти камінь.

Ось і те місце, де батько спіткнувся й забив ногу. Подорожні сповільнюють кроки, але каменя немає. Бачать: обабіч дороги сидить сивий старий дід.

– Дідусю, – запитав хлопчик, – ви не бачили тут каменя?

– Я прибрав його з дороги.

– Ви також спіткнулися й забили ногу?

– Ні, я не спіткнувся й не забив ногу.

– Чому ж ви прибравали камінь?

– Бо я – людина.

Хлопчик зупинився у задумі.

– Тату, – запитав він, – а ви хіба не людина?

Василь Сухомлинський

18.1. Гра «Правда – Неправда»

18.1.1. Батько прибрав камінь з дороги після того як спіткнувся і забив ногу.

А Правда

Б Неправда

18.1.2. Камінь, об який спотикалися батько з сином, – це фізичне тіло.

А Правда

Б Неправда

18.1.3. Сивий дідусь сидів обабіч дороги і дивився на камінь на подорожніх.

А Правда

Б Неправда

18.2. Віднайдіть прислів'я / приказку, яка найповніше розкриває ідею притчі.

А Людина з коротким розумом обзаводиться довгим язиком.

Б Людина що замок: до кожної потрібно підібрати ключик.

В Кожна людина по справі впізнається.

Г Які люди, такі й порядки.

Всеволод Нестайко «Тореадори з Васюківки»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Варіант 1	Б	В	В	Г	А	В	А	Б	Г	Б	1-Б 2-А 3-В 4-Г	1-Д 2-В 3-Б 4-А	1-Д 2-В 3-Б 4-А	1-Б 2-В 3-Г 4-А	1-Б 2-В 3-Г 4-А	А,Б	гумор	18.1. 1.8.1.1 Б 18.1.2. А 18.1.3. А 18.2. В
Варіант 2	Б	В	В	Г	А	Г	Б	А	В	Г	1-Б 2-В 3-А 4-Д	1-Д 2-Г 3-Б 4-В	1-В 2-А 3-Б 4-Д	1-Б 2-Г 3-В 4-А	1-В 2-Г 3-Б 4-А	А, В	гумористичний	18.1. 1.8.1.1 Б 18.1.2. А 18.1.3. Б 18.2. В

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всеволод Нестайко «Тореадори з Васюківки». Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005. 246.
2. Всеволод Нестайко «Тореадориз Васюківки/ Тест з української літератури. URL : <https://naurok.com.ua/test/toreadori-z-vasyukivki-361340.html>
3. Тестові завдання за повістю Всеволода Нестайка «Тореадориз Васюківки». URL : <https://learningapps.org/watch?v=pr712umqt16>
4. «Важко бути Людиною». Добірка оповідань та казок Василя Сухомлинського для дітей. URL : <http://surl.li/zchn>

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Оберіть місце народження Валентина Чемериса.

- А Полтавщина
- Б Київщина
- В Вінниччина
- Г Сумщина

2. Згадайте, яка подія мала відбутися в селі Великі Чаплі 25 липня 1964 року.

- А Вітька Горобець буде битися з Юрком Гречаним.
- Б Вітька Горобець буде стріляти на дуелі з Петром Білим.
- В Вітька Горобець буде стріляти на дуелі з Юрком Гречаним.
- Г Вітька Горобець буде битися із Федьком Котигорошком.

3. Укажіть лексичне значення слова «сомбреро».

- А крилатий капелюх
- Б широкі штани
- В картате пальто
- Г короткий жакет

4. Укажіть, чому Вітька не міг пообіцяти Галі золотих гір.

- А Не було сенсу.
- Б Мав 10 копійок.
- В Ще не працював.
- Г Не був романтиком.

5. Згадайте прізвище Федька.

- А жук
- Б заєць
- В ведмідь
- Г вовк

6. Укажіть, куди йшов Вітько Горобець, як на Голгофу.

- А до дошки
- Б на побачення
- В на дуель
- Г на роботу

7. Згадайте, що любить Галя.

- А квіти
- Б спів
- В кіно
- Г річку

8. Укажіть, що козак Чапля втратив через кохання.

- А спокій
- Б гроші
- В хутір
- Г сон

9. Визначте ідею твору.

- А Поетизація щирості й неповторності перших юнацьких почуттів.
- Б Поетизація краси природи рідного краю.
- В Поетизація краси українського слова.
- Г Поетизація краси місячної ночі.

10. Пригадайте особливості композиції твору.

- А Складається з двох частин.
- Б Складається з трьох частин.
- В Складається з чотирьох частин.
- Г Складається з п'яти частин.

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між героєм і рисою характеру.

<i>Герой</i>		<i>Уривок</i>	
1	Вітька Горобець	А	ябеда і боягуз, хвастун і брехун, мамин синок
2	Галя Козачок	Б	низенька, рухлива, жартівлива
3	Федько Котигорошко	В	флегматичний, любить читати про кохання
4	Петро Білий	Г	високий, худий, білявий, балакучий, сміливий
5	мати Галі	Д	висока, струнка, смілива

11. Установіть відповідність між ілюстрацією та асоціативною назвою до неї.

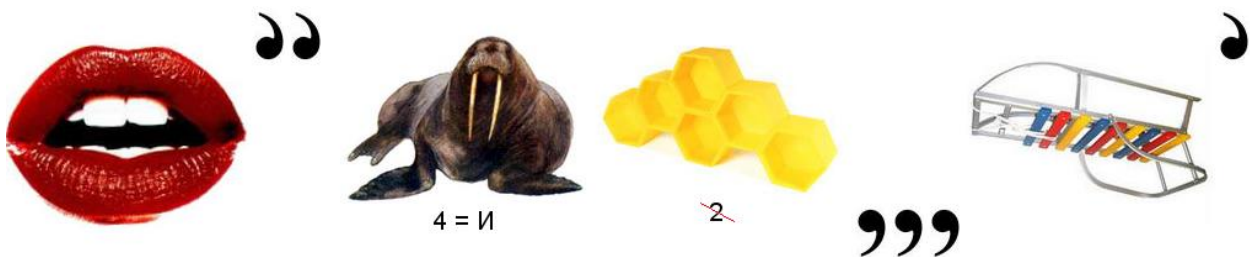
<i>Ілюстрація / картина</i>		<i>Назва</i>	
1		А	«Сватання»
2		Б	«Усе заради кохання»
3		В	«Перше побачення»

4		Г	«Ура, є сомбреро!»
5		Д	«Дуель»

Завдання високого рівня

13. Відгадайте за ребусом жанровий різновид повісті «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання».

(Відповідь запишіть з малої літери в називному відмінку жіночого роду.)

(Кількість клітинок НЕ відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1–10 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Згадайте, орденом якого князя нагороджений Валентин Чемерис.

А Святослава

- Б Володимира Великого
- В Ярослава Мудрого
- Г Володимира Мономаха

2. Згадайте, де відбуваються події у творі?

- А Великі Приходи
- Б Велика Балка
- В Великі Лучки
- Г Великі Чаплі

3. Укажіть лексичне значення слова «серенада».

- А Вірш про кохання.
- Б Пісня на честь коханої.
- В Оповідання про кохання.
- Г Романс про кохання.

4. Згадайте, чим мати лікувала Вітьку, коли думала, що в нього болить живіт.

- А активованим вуглем
- Б травами
- В піском
- Г свяченою водою

5. Укажіть царину, у якій Котигорошко визнавав себе знавцем-теоретиком.

- А географія
- Б кохання
- В написання віршів
- Г музика

6. Укажіть, чому Галю знали всі чаплівські собаки.

- А Допомогала ветеринару.
- Б Пасла корів.
- В Любила домашніх тварин.
- Г Працювала листоношею.

7. Згадайте, як нашкодив собі Вітько самопалом.

- А Вибив зуб.
- Б Обпалив чуб.
- В Обпалив руки.
- Г Спалив одяг.

8. Визначте, що своєрідного було в зовнішності Чаплі.

- А вуха
- Б ніс
- В очі
- Г чуб

9. Визначте тему твору.

- А Розповідь про життя й пригоди сільських школярів.
- Б Розповідь про правила проведення дуелі.
- В Зображення пригод міських школярів під час літніх канікул.
- Г Розповідь про пригоди найкращих друзів у таборі.

10. Визначте жанр твору.

- А гумористична повість
- Б історична повість
- В пригодницький роман
- Г автобіографічний роман

Завдання достатнього рівня

Завдання 11–15 на встановлення відповідності

11. Установіть відповідність між сюжетно-композиційною частиною поетичного твору й описом подій.

<i>Сюжетно-композиційна частина</i>		<i>Опис подій</i>	
1	зав'язка	А	друзі складають, а Вітя виконує серенаду для Галі; хлопці посилають свій «шедевр» – серенаду – до редакції районної газети з проханням надрукувати; хочуть роздобути в бабці зілля, яким причарують дівчину
2	розвиток дії	Б	дуель, арешт Віті, зізнання Петра Білого, що він не кохає Галі
3	кульмінація	В	Галя при всіх виявляє свої почуття до Віті й робить його щасливим
4	розв'язка	Г	Вітя зізнається своєму другу Федькові у закоханості до Галі Козачок

12. Упізнайте героїв за ілюстрацією.

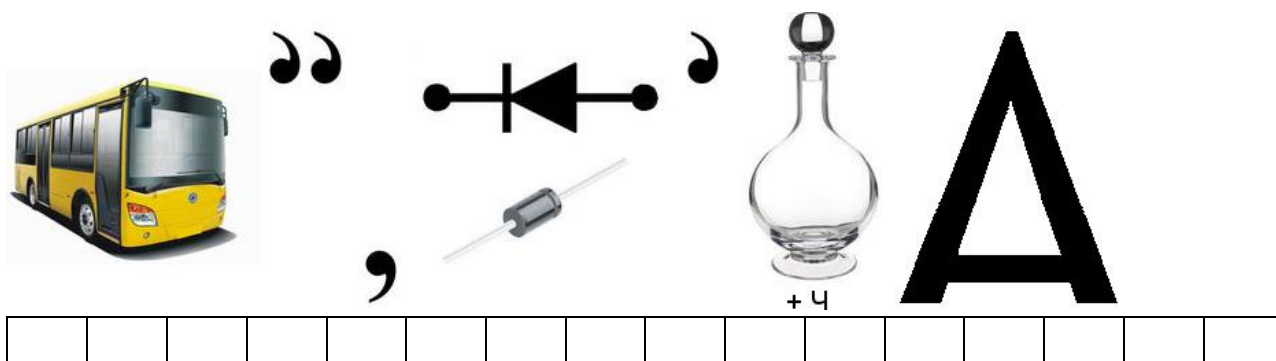
<i>Герой</i>	<i>Ілюстрація</i>

1	Вітька – Галя	А	
2	Вітька – Петро	Б	
3	Вітька – Федір	В	
4	Вітька – опудало	Г	
5	Федір – опудало		

Завдання високого рівня

13. Відгадайте за ребусом прикметник, який називає повість з авторським описом власного життя.

(Відповідь запишіть з малої літери в називному відмінку жіночого роду.)

(Кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

Валентин Чемерис. «Вітька + Галя, або Повесть про перше кохання»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Варіант 1	А	В	А	Б	А	Б	А	В	А	А	1-Г 2-Д 3-В 4-А 5-Б	1-Г 2-Д 3-Б 4-А 5-В	гумористична
Варіант 2	Б	Г	Б	В	Б	Г	А	Б	А	А	1-Г 2-А 3-Б 4-В	1-Г 2-В 3-Б 4- 5-А	автобіографічна

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Великий тлумачний словник сучасної мови. URL: <https://slovnnyk.me/dict/vts>
2. Генератор ребусів. URL: http://rebus1.com/ua/index.php?item=rebus_generator&slovo
3. Українська література: підручник для 8 кл. загальноосвітн. навч. закл. / О.М. Авраменко. Київ: Грамота, 2016. 239 с.

Варіант 1

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-12 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть, якою є повість Олесь Бердника «Хто зважиться – вогняним наречеться».

- А Пригодницькою
- Б Соціально-побутовою
- В Фантастичною
- Г Історичною

2. Поясніть значення слова *болід*.

- А Коштовний камінь
- Б Самоцвіт
- В Метеорит
- Г Місячний камінь

3. Укажіть планету, з якої прилетіли Нанті з бабусяю.

- А Марс
- Б Чудо-Цвіт
- В Ра
- Г Планета Квітів

4. Укажіть, про що попросила бабуся-чарівниця Славка під час першої зустрічі.

- А Розказати казку.
- Б Нікому не говорити, де вона живе.
- В Допомогти назбирати суниць.
- Г Відвести до школи Нанті.

5. Укажіть дива, які почали творитися в селі після горобиної ночі.

- А Мішок баби Горпини сам дійшов до села.
- Б Сокира, якою Грицай Маркіянів хотів зрубати ялинку, розкололася на шматочки.
- В Усі діти почали розуміти мову рослин.
- Г Лілеї, які хотіли зірвати дачниці, заговорили людським голосом.

6. Пригадайте, чим «Баба-яга» пригощала онука баби Оришки.

- А Чистою джерельною водою
- Б Живою водою
- В Малиною
- Г Суницями

7. Пригадайте, хто підказав Славкові бути наполегливим та не боятися стати першим у відкриттях.

- А Учитель
- Б Космонавт
- В Ліна
- Г Катя

8. Укажіть головного героя казки, яку розповідав Славко.

- А Соловей-розбійник
- Б Троє поросят
- В Рудоволоса принцеса
- Г Спляча красуня

9. Укажіть ланцюжок казкових перетворень Нанті.

- А Перлисто-блакитна куля – чудо-квітка – Катя.
- Б Сонячний промінь – чудо-квітка – Катя.
- В Катя – сонячний зайчик – метеорит.
- Г Перлисто-блакитна куля – чудо-квітка – Ліна.

10. Укажіть художній засіб, якого НЕМАЄ в уривку: «Славко з Ліною вийшли на рідну землю, жадібно вдихнули повітря, напоєне запахом хвої та осінніх луків. Над лісом пливли прозорі тумани, звідкись чувся аромат диму. «Здрастуй, Земле!» – прошепотіла Ліна».

- А Епітет
- Б порівняння
- В Персоніфікація
- Г Риторичне звертання

11. Пригадайте, що потрібно для порятунку Країни Казки.

- А Любити казки й цікаво їх розповідати.
- Б Уміти складати казки про квіти.
- В Не пожаліти життя заради казки.
- Г Вірити в казкові перетворення.

12. Укажіть проблеми, які НЕ порушуються в повісті О.Бердника «Хто зважиться – вогняним наречеться».

- А Людина і природа.
- Б Відповідальність кожного за долю планети.
- В Людина і мрія.
- Г Збереження історичних цінностей.

Завдання достатнього рівня

Завдання 13-15 на встановлення відповідності

13. Установіть відповідність між персонажем та його батьківщиною.

<i>Персонаж</i>		<i>Батьківщина</i>	
1	Катя	А	Планета Квітів
2	Ліна	Б	Земля
3	Актинії	В	Юпітер
4	Рон	Г	Край Казки
		Д	Марс

14. Установіть відповідність між уривками з твору й елементами сюжету.

<i>Уривки</i>		<i>Елементи сюжету</i>	
1	Срібний диск сів край лісу. Славко з Ліною вийшли на рідну землю, жадібно вдихнули повітря, напоєне запахом хвої та осінніх луків. Над лісом пливли прозорі тумани, звідкись чувся аромат диму. Здрастуй, Земле! – прошепотіла Ліна . Славко мовчки потиснув їй руку.	А	Експозиція
2	Коли за лісом упало дві зорі, хлопець кинувся до хати, захоплено гукаючи: Боліди! Боліди впали!	Б	Зав'язка
3	Рон перевів корабель на кругову орбіту довкола Планети Квітів, Друзі знайшли вже її на раю сонячної хромосфери. Невелика чорна куля швидко оберталася довкола осі, на ній не видно було ні гір, ні долин.	В	Розвиток подій
4	Ви не пожаліли життя заради казки, – відповіла квітка. – І ваша любов перемогла смерть...	Г	Кульмінація
		Д	Розв'язка

15. Установіть відповідність між визначеннями та термінами.

<i>Визначення</i>		<i>Термін</i>	
1	Твір, у якому в художній формі зображуються події і особи якогось періоду з минулого.	А	Фантастична повість
2	Художній твір, темою якого є життя самого автора.	Б	Детектив
3	Різновид пригодницького твору, у якому розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочинном	В	Історична повість

4	Художній твір, у якому завдяки вигаданим, уявним елементам створюється світ, відмінний від реального.	Г	Автобіографічна повість
		Д	Психологічна повість

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Укажіть, що можна вважати ознакою фантастичного твору в повісті О.Бердника.

- А На Землю впали боліди.
- Б Опис горобиної ночі.
- В Знешкодження чорних їжаків.
- Г Подорож між планетами на космольоті.
- Д Подорож дітей у гори.

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть речення: «Планета Вогняних Вихорів за словами Рона – це ...»

(Відповідь запишіть словом з великої літери у називному відмінку, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

18. Прочитайте притчу і виконайте завдання.

Як знайти друзів

Дівчинка приїхала в село, де нікого не знала. Вона поскаржилася татові:

– Нудно мені. Ніхто не хоче зі мною дружити. Як мені відшукати друзів?

– Друзів багато навколо. Вийди, доню, на вулицю, та уважно придивись, – сказав він.

– Вийшла дівчинка на вулицю – нікого. Пішла вона в поле. Бачить – біжить лоша.

Кинулася наздоганяти – не наздогнала. З-під куща вискочив заєць. Вона кинулася його ловити – не спіймала. Бачить – летить голубка, побігла за нею, та куди там. Полетіла голубка. Побачила дівчинка сонечко, простягнула руку – і ... зловила.

– Відпусти мене! – попросило сонечко.

– Не відпушу! – каже дівчинка. – Я буду з тобою дружити, бо всі інші від мене тікають: і лоша, і заєць, і голубка ...

– Зрозуміло, – каже сонечко. – Хочеш, я тобі підкажу, як друзів знайти.

– Хочу! – радісно вигукнула дівчинка.

– Візьми запашного сіна, лоша підійде їсти сіно та саме з тобою подружиться.

Будеш потім на ньому кататися. Візьми солодкої моркви, поклади під кущем. Приблизить заєць, побачить моркву – почне їсти. І буде до тебе знову прибігати за морквиною – подружитесь. Розкидай по двору зернятка – голубка прилетить, під дахом оселиться. Буде воркувати тобі. Багато навколо друзів можна знайти, і серед тварин і

серед людей – тільки спочатку потрібно щось для них зробити. А я вже нагрілася теплом твоїх рук і хочу полетіти.

Щаслива дівчинка розкрила долоні – і сонечко полетіло.

Олег Борсунов

18.1. Віднайдіть прислів'я/приказку, що найповніше розкриває ідею притчі.

А У хорошій компанії розуму наберешся, а в поганій і свій загубиш.

Б Людина без друзів, що дерево без коріння.

В Як прийде туга, пізнаєш друга.

Г Для приятеля нового не пускайся старого.

18.2. Гра «Правда - Неправда»

18.2.1. Дівчинка побачила в полі першою голубку.

А Правда

Б Неправда

18.2.2. Пораду, як знайти друзів, дівчинці дало сонечко.

А Правда

Б Неправда

18.2.3. Сонечко для дівчинки стало другом.

А Правда

Б Неправда

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-12 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть жанр твору Олеся Бердника «Хто зважиться – вогняним наречеться».

А Оповідання

Б Повість

В Казка

Г Поема

2. Поясніть значення фразеологізму *городина ніч*.

А Буряна ніч з градом, дощем і блискавицею.

Б Ніч, коли безперервно цвірінчать горобці.

С Сприятлива пора для магії та ворожіння.

Г Ніч, коли пишно зацвітає горобина.

3. Укажіть, куди впали дві зорі у горобину ніч.

А На територію села Вогники

Б У Вовчу Долину

В У Смалене Болото

Г На територію села Зеленьки

4. Що, на думку Каті, не потребує доказів?

- А Правда
- Б Віра
- В Казка
- Г Існування її планети

5. Укажіть подію, про яку йдеться в реченні: «Короля зустрічало все село».

- А Приїзд глави держави
- Б Приліт прибульців
- В Приїзд космонавта
- Г Повернення Славка

6. Пригадайте транспорт, на якому Славко з друзями подорожували «зайцями» (без дозволу).

- А Вертоліт
- Б Вантажівка
- В Потяг
- Г Автобус

7. Укажіть ім'я друга мандрівників-землян з планети Ра.

- А Прі
- Б Кім
- В Ной
- Г Рон

8. Пригадайте, чим був укритий увесь Край Казки, коли прилетіли рятівники.

- А Метеоритами
- Б Снігом
- В Попелом
- Г Пелюстками квітів

9. Укажіть правильну послідовність місць, де розгорталися події повісті.

- А Село Вогники – Душанбе – Марс – Юпітер – Планета Квітів
- Б Душанбе – село Вогники – Юпітер – Марс – Планета Квітів
- В Село Вогники – Планета Квітів – Марс – Юпітер – Душанбе
- Г Душанбе – Юпітер – Планета Квітів – Марс – село Вогники

10. Укажіть художній засіб, якого НЕМАЄ в уривку: «Не забувайте нашого друга з Ра, чуєте? Коли захочете здійснити казковий подвиг – я прийду! Ми прийдемо! Далекі світи прийдуть на допомогу безстрашним шукачам!»

- А Епітет
- Б Порівняння

В Персоніфікація

Г Риторичне звертання

11. Укажіть, що символізує казка в повісті О.Бердника "Хто зважиться – вогняним наречеться"?

А Перемогу над злом

Б Силу духу

В Перемогу розуму

Г Любов до прекрасного

12. Поміркуйте, до яких висновків підводить читача Олесь Бердник.

А Віра в казку робить людину красивою, благородною, здатною до самопожертви в ім'я життя інших.

Б Майбутнє за наукою, у ньому немає місця для казки.

В Зв'язок з інопланетянами дозволить налагодити не наука, а казка.

Г Гармонійне життя у Всесвіті залежить від Людини.

Завдання достатнього рівня

Завдання 13-15 на встановлення відповідності

13. Установіть відповідність між казковими персонажами повісті та їхніми характеристиками.

<i>Персонажі</i>		<i>Характеристики</i>	
1	Чудо-цвіт	А	Світиться, має три пелюсточки, літає, погляд глибокий, сильний і ніжний.
2	Катя	Б	Блакитна безрукавка, кучеряве, яскраво фіолетове волосся і матово-бліде обличчя з рожевими устами.
3	«Баба-яга»	В	Сині очі, ляна сукня, малинові босоніжки, бігає по хвилях.
4	Рон	Г	Дзвінкий сміх, темно-зелена іскриста накидка
		Д	Сірі очі, блакитна сукня вишита бісером, темно-сині босоніжки.

14. Установіть відповідність між уривками твору і позасюжетними елементами.

<i>Уривки</i>		<i>Позасюжетні елементи</i>	
1	Блідо-блакитний будинок, зроблений з непрозорого матеріалу, схожого на пластмасу, весь був увитий срібнолистим в'юнком з рожевими квітами.	А	Портрет
2	Зеленкувате Сонце освітлювало похмурі гори, велетенські замерзлі моря, вкриті кригою ріки,	Б	Пейзаж

	неосяжні рівнини, застелені снігом. Ніде ні душі. Нема дерев		
3	Середній на зріст хлопець, одягнений у зеленуваті штани та блакитну безрукавку. Він мав кучеряве яскраво-фіолетове волосся і матово-біде обличчя з рожевими вустами.	В	Інтер'єр
4	Переступив поріг, ступив на підлогу, схожу на мох... Ні каганця, ні електрики... Невелика піч у куточку, темний дубовий стіл, ослін біля нього, а на покуті – велика білосніжна квітка...	Г	Екстер'єр
		Д	Епіграф

15. Установіть відповідність.

1	«...лише серце, яке полюбить казку більше за своє життя, врятує Планету Квітів»	А	Тема
2	Повість складається із 4 частин, у яких розповідається про подорож дітей.	Б	Ідея
3	Люди відкинули любов до прекрасного, відповідальність за прийняте рішення, вміння вчасно прийти на допомогу.	В	Композиція
4	Подорож друзів до незвіданих світів.	Г	Проблематика
		Д	Жанр

Завдання 16 з вибором 2 правильних відповідей

16. Укажіть, чим відрізнявся Славко від своїх однолітків.

- А Щирим, люблячим серцем
- Б Неймовірною силою
- В Великим розумом
- Г Вірою в дива
- Д Зовнішньою красою

Завдання високого рівня

Завдання 17 – відкрите з короткою відповіддю

17. Завершіть речення: «Інша назва краю Казки - ... ..»

(Відповідь запишіть двома словами у називному відмінку через клітинку, кількість клітинок відповідає кількості літер у правильній відповіді.)

18. Прочитайте притчу і виконайте завдання.

Скільки людині потрібно друзів

Учень прийшов до вчителя і запитав його:

– Учителю, скільки друзів повинно бути у людини – один чи багато?

– Усе дуже просто, – відповів учитель, – зірви мені он те червоне яблуко з верхньої гілки.

Учень задер голову і відповів:

– Але воно дуже високо висить, учителю! Мені не дістати.

– Поклич друга, нехай він допоможе тобі, – відповів майстер.

Учень покликав іншого учня і став йому на плечі.

– Мені все одно не дістати, учителю, – промовив засмучений учень.

– У тебе більше немає друзів? – посміхнувся учитель.

Учень покликав ще приятелів, які стали підійматися один одному на плечі та спини, намагаючись побудувати живу піраміду. Але яблуко висіло занадто високо, піраміда розсипалася, і учень так і не зміг зірвати жадане яблуко.

Тоді вчитель покликав хлопчика до себе:

– Ну, ти зрозумів, скільки людині потрібно друзів?

– Зрозумів, учителю, – сказав учень, потираючи забитий бік, – багато, щоб усі разом ми змогли вирішити будь-яку проблему.

– Так, – відповів майстер, засмучено похитуючи головою, – дійсно, потрібно багато друзів, щоб серед усього цього збіговиська гімнастів знайшовся хоча б один розумний чоловік, який здогадався б принести драбину!

Борис Крумер

18.1. Віднайдіть прислів'я / приказку, що найповніше розкриває ідею притчі.

А Дерево міцне корінням, людина – друзями.

Б Для приятеля нового не пускайся старого.

В Друг-боягуз гірше ворога.

Г Одежа краща нова, друзі кращі старі.

18.2. Гра «Правда - Неправда».

18.2.1. Учитель попросив учня зірвати яблуко з верхньої гілки.

А Правда

Б Неправда

18.2.2. Учень не зміг зірвати жадане яблуко.

А Правда

Б Неправда

18.2.3. Друзі принесли учневі драбину, щоб він зірвав яблуко.

А Правда

Б Неправда

Олесь Бердник «Хто зважиться – вогняним наречеться»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Варіант 1	В	В	Г	А	А	Г	Б	Г	А	Б	В	Г	1-Г 2-Б 3-А 4-Д	1-Д 2-Б 3-В 4-Г	1-В 2-Г 3-Б 4-А	ВГ	Мерку рій	18.1 А 18.2.1. Б 18.2.2. А 18.2.3. А
Варіант 2	Б	А	Б	В	В	А	Г	Б	А	Б	Г	А	1-А 2-В 3-Г 4-Б	1-Г 2-Б 3-А 4-В	1-Б 2-В 3-Г 4-А	АГ	Плане та Квітів	18.1. А 18.2.1. А 18.2.2. А 18.2.3. Б

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О. Українська література: підручник для 8 класу з поглибленим вивченням філології закладів загальної середньої освіти. – К.: Грамота, 2021. – 304 с.
2. Кращі українські притчі. URL: <https://pritcha.com.ua/yak-znajti-druziv/>
3. Духовний Дзвін. URL: <https://www.dyhdzvin.org/pritchi/prytcha-skilky-potribno-lyudyni-druziv.html>
4. Хто зважиться — вогняним наречеться. Олесь Бердник. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=6582>
5. Олесь Бердник. «Хто зважиться - вогняним наречеться». Тести: <https://naurok.com.ua/test/oles-berdnik-hto-zvazhitsya---vognyanim-naoehetsya-177371.html>

Варіант I

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-12 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Укажіть справжнє прізвище Галини Пагутяк.

- А Москвина
- Б Москалець
- В Москальчук
- Г Москаленко

2. Укажіть твір, за який письменниця отримала Державну премію імені Тараса Шевченка.

- А «Магнат»
- Б «Королівство»
- В «Зачаровані музиканти»
- Г «Слуга з Добромиля»

3. Укажіть, кого авторка вважає своїм пращуром.

- А Влада Дракулу
- Б Івана Франка
- В Івана Сірка
- Г Тараса Шевченка

4. Визначте рід твору «Королівство».

- А Епос
- Б Лірика
- В Драма
- Г Ліро-епос

5. Укажіть місто України, у якому відбуваються події твору «Королівство».

- А Ужгород
- Б Луцьк
- В Тернопіль
- Г Львів

6. Укажіть, скільки років Люцині.

- А 13
- Б 14
- В 15
- Г 16

7. Укажіть, де працювала мама Люцини.

- А У видавництві
- Б У лікарні
- В У школі
- Г У зоопарку

8. Закінчте речення: «Щоб зло було сильним, мусить бути сильним...»

- А чаклунство
- Б добро
- В підступництво
- Г егоїзм

9. Укажіть, як звали опиря.

- А Мортіус
- Б Тосик
- В Стронціус
- Г Вампірнет

10. Проаналізуйте клятву Книжкових Гномів: «Справжні книжки не горять у вогні і не тонуть у воді, і якщо вітер повідриває сторінки, ми зберемо їх до купи, обійшовши задля цього увесь всесвіт» і визначте її ідею.

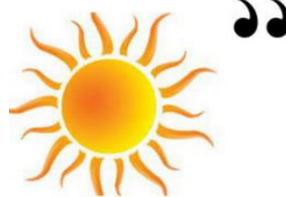
- А Вселенська шана книгам
- Б Незнищенність джерела духовності
- В Велич благодійної діяльності
- Г Боротьба за освіченість

11. Поміркуйте й підберіть до Золотих слів Королівства «Відповідати за долю родини і друзів та відповідати за долю цілого народу – одне й те ж (король переліток)» прислів'я / приказку, що ідейно найбільш наближене.

- А За рідний край життя віддай.
- Б Україна – мати, за неї треба головою стояти.
- В За своїм краєм серце болить.
- Г Жити – Вітчизні служити.
- Д Що країна, то родина.

12. Розшифруйте фольклорний прийом, який застосувала письменниця, щоб героїня могла подорожувати.

- А слід
- Б сон
- В сад
- Г сага

Завдання достатнього рівня

Завдання 13-15 мають дві правильні відповіді

13. Визначте мікротеми твору.

- А Любов до Батьківщини.
- Б Любов до тварин.
- В Любов до книги.
- Г Історія України.

14. Прочитайте тезу з твору: «Хто боїться, той живе в Імперії, хто не боїться – у Королівстві». Визначте, хто живе в Королівстві.

- А Народи, які розширюють свої кордони загарбницькими війнами.
- Б Народи, які виборюють волю й незалежність.
- В Об'єднання націй, які чинять супротив свавіллю й поневоленню.
- Г Народи, які задля збереження свого життя, змиряються зі свавіллям влади.

15. Прочитайте Золоті слова Королівства і визначте 2 тези, які ідейно найбільш співзвучні з висловленням Джиммі Дін: «Я не можу змінити напрямок вітру, але я можу налаштувати свої вітрила, щоб завжди досягати місця призначення».

- А Для мудрості й доброзичливості двері будуть завжди відчинені (королева Олімпія).
- Б Принцями народжуються, але королями стають.
- В Врости в землю корінням, щоб ловити вітер (мудрість переліток).
- Г Якщо не можеш знайти дверей – намалюй їх на стіні.

Завдання високого рівня

16. Визначте цитату з твору, яку можна взяти за епіграф до тексту.

З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (інтернет, мобільний зв'язок з усіма додатками, які щороку вдосконалюються) люди дедалі більше стають інформаційно залежними.

Технічні нововведення сильно полегшують нашу роботу, а з іншого боку несуть у собі негатив. Суспільство у суперечках про користь чи шкоду інтернету розділилося на протилежні табори: Інтернет – зло, тому що в мережах безкарно пропагують насильство, поширюють дитяче порно, політичні фейки і віруси; Інтернет – добро, так як об'єднує людей, країни, допомагає вчитися і працювати.

Одним із таких негативних явищ є хвороба ХХІ століття, штучно створена людиною – комп'ютерна та віртуальна залежність.

А «Немає книги – немає людини».

Як з'ясувалося, людська психіка не справляється із такою залежністю.

- Б «Тут є все, крім твого власного розуму».
В «Які люди, такі їхні книги».
Г «Справжні книжки не горять у вогні і не тонуть у воді...»

Варіант 2

Завдання початкового та середнього рівнів

У завданнях 1-12 потрібно вибрати одну правильну відповідь

1. Віднайдіть назву книги, з якою «Королівство» утворює діалогію.

- А «Магнат»
Б «Зачаровані музиканти»
В «Книгоноші з Королівства»
Г «Слуга з Добромиля»

2. Укажіть особу, яка стала прототипом Люцини.

- А мати Іванна Басараб
Б дочка Владислава
В приятелька дочки Галя Павлишин
Г сама авторка

3. Укажіть тваринку, яку обожнює Галина Пагутяк.

- А собака
Б кіт
В шиншила
Г лисиця

4. Упізнайте героя за характеристикою «не від світу цього».

- А Мортіус
Б Люцин
В Стронціус
Г Сиволап

5. Віднайдіть, кого не боялися люди, які виростили в старому будинку.

- А привидів
Б прибульців
В незнайомців
Г ворожок

6. Укажіть, хто жив у квартирі разом з мамою і Люциною.

- А доберман Фантом
Б пекінес Холмс
В бульдог Ватсон

Г кіт Фелікс

7. Віднайдіть причину неочікуваної зупинки трамвая.

- А зламався
- Б незвичайний пасажир
- В на вимогу кондукторки
- Г водієві стало зле

8. Згадайте, звідки був рудий хлопець.

- А з Києва
- Б із чужого світу
- В з потойбічного світу
- Г з книжок

9. Укажіть, чому Люцину вдома ніхто не чекав.

- А Мати засиділася у подруги.
- Б Мати була в лікарні.
- В Мама поїхала у відрядження.
- Г Мама поїхала на відпочинок.

10. Принц Серпень промовив «Королівство – це я». Це твердження пов'язується з біблійним словом: «Царство Боже всередині вас». Проаналізуйте його й укажіть ідею, дотичну до підтексту.

- А Тільки вищі сили спроможні організувати гармонію у Всесвіті і всередині кожної людини.
- Б Кожен сам спроможний досягти гармонії і облаштувати внутрішню рівновагу в собі.
- В Рай на Землі й у Всесвіті можуть зорганізувати справжні королі.
- Г Рай на Землі й у Всесвіті запанує, коли королівством керуватиме лише один король.

11. Визначте, що символізує напис над дверима кабінету Теренція, Королівського архіваріуса.

- А Книги навчають людей наводити лад на планеті.
- Б Книги допомагають віднайти внутрішню рівновагу.
- В Лад у бібліотеці асоціюється з гармонією, яка панує у Всесвіті.
- Г Без книг немає людства.

12. Поміркуйте й підберіть до Золотих слів Королівства «Відповідати за долю родини і друзів та відповідати за долю цілого народу – одне й те ж (король переліток)» прислів'я / приказку, що ідейно найбільш наближене.

- А За народ і волю віддамо життя і долю.
- Б Без любові до людини немає любові до батьківщини.
- В Батьківщина – мати, умій за неї постояти.
- Г У якому народі живеш, того звичаю і тримайся.

Д Батьківщина починається з сім'ї.

Завдання достатнього рівня

Завдання 13-15 має дві правильні відповіді

13. Визначте жанр твору.

- А романтична пригода
- Б історична повість
- В політичне фентезі
- Г химерний роман

14. Укажіть дії, які характеризують матір Люцини.

- А Боїться зачинених вікон.
- Б Гарно малює.
- В Купує місцеву газету «Посейбічні і потойбічні новини».
- Г Професійно співає.
- Д Працює у видавництві.

15. Прочитайте Золоті слова Королівства й визначте 2 тези, які ідейно найбільш співзвучні з висловленнями Абулькасіма Фірдоусі: «Лише той обдарований щасливою долею, той радісний, чиє серце справедливе!» та невідомого автора «Скільки ж потрібно мудрості, щоб ніколи не втратити доброти!»

- А Лише часом можна виміряти правду.
- Б Для мудрості й доброзичливості двері будуть завжди відчинені (королева Олімпія).
- В Щоб пізнати когось, треба уявити себе на його місці.
- Г Закони можуть врятувати, але можуть і погубити, тому вони мають бути однаковими для всіх і для кожного (за Г. Пагутяк).

Завдання високого рівня

16. Визначте цитату з твору, яку можна взяти за епіграф до тексту.

Було це, пише Величко, “року 1675”. Військо Сірка поверталось з чергового походу на Крим і вело зі собою як полонених мусульман, так і нещодавно визволених християн. На привалі недалеко від Січі сталася подія, яку козацький літописець подає так: «До християн, яких було чоловічої й жіночої статі сім тисяч, випробовуючи, сам Сірко сказав таке слово: “Хто хоче, ідіть з нами на Русь, а хто не хоче, вертайтеся до Криму”. Коли християни й туди з християн, що народились у Криму, почули це, то дехто з них, а саме три тисячі, зволили краще повернутися до Криму, ніж простувати в християнську землю. [...]

Сірко, відпустивши тих людей до Криму, ще не вірив до решти, щоб вони остаточно пішли в Крим, а сподівався, що вернуться на Русь. [...] А коли побачив, що

вони неперемінно простують до Криму, відразу звелів тисячі молодих козаків сісти на коні і, догнавши, всіх їх без найменшого милосердя вибити та вирубати вщент. А приїхавши туди й побачивши, що його волю виконано, подякував козакам, що трудилися в тому, й вимовив до мертвих трупів такі слова: “Простіть нас, брати, а самі спіте тут до страшного господнього суду”».

Довідка: тумá – у другій половині XVII та першій половині XVIII століття – людина, народжена від змішаного шлюбу, переважно між чоловіком-мусульманином, турком чи кримським татариним, та полоненою жінкою-християнкою, переважно русинкою.

А Лише часом можна виміряти правду.

Б Принцями народжуються, але королями стають.

В Раби можуть лише мріяти, а не боротися (Силентій Довгоногий).

Г Пробивши мур, до Королівства не потрапиш.

Галина Пагутяк «Королівство»

Відповіді

№	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Варіант 1	Б	Г	А	А	Г	Б	А	Б	В	Б	Б	Б	Б, В	Б, В	В, Г	Б
Варіант 2	В	Б	Б	Б	А	Г	Б	Б	В	Б	Б	В	А, В	В, Д	Б, Г	В

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 44 цитати про досягнення мети, щоб надихнути вас на шлях до вершини. URL: <https://ahaslides.com/uk/blog/quotes-about-achieving-a-goal/>
- Блог Олега Мельниченка. “Рабів до раю не пускають”: Плід історичної фікції чи майданного богослов'я? URL: https://risu.ua/rabiv-do-rayu-ne-puskayut-plid-istorichnoyi-fiktsiyi-chi-majdannogo-bogoslovya_n111898
- Бондаренко Л. Г. Роман Галини Пагутяк «Королівство» як культурологічна модифікація фентезі: методичний аспект Діалог мов – діалог культур. Україна і світ: матеріали X міжнародної наукової інтернет-конференції з україністики. Мюнхен, 24-27 жовтня 2019. Дортмунд, 2020. С.492-499.
- Кизилова В. Персонажі фентезі для дітей і юнацтва: типологія, функції (на прикладі роману Галини Пагутяк “Королівство”). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія. 17(1). С. 10–13.
- Комп’ютерна залежність - проблема сучасного суспільства. URL: <https://naurok.com.ua/komp-yuterna-ta-internet-zalezhnist-281872.html>

6. Королівство. URL:
<http://pahutyak.com/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE/>
7. Красиві фрази про добро (300 фраз). URL: <https://citaty.net.ua/krasyvi-frazy-pro-dobro-300-fraz/>
8. Прислів'я та приказки про Україну. URL: <https://gumoreska.in.ua/pryslivya-ta-prykazky-pro-ukrayinu/>
9. Справедлива війна: вчення Католицької Церкви і український досвід. URL:
https://risu.ua/spravedлива-vijna-vchennya-katolickoyi-cerkvi-i-ukrayinskij-dosvid_n130345

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР»
Зам. №1716 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1